

Oscar Wilde (1854–1900)

Jak důležité je mít Filipa

PŘEKLAD
INSCENAČNÍ ÚPRAVA

PAVEL DOMINIK
KLÁRA ŠPIČKOVÁ,
VÍT VENCL

REŽIE
DRAMATURGIE
SCÉNA
KOSTÝMY
HUDBA

VÍT VENCL
KLÁRA ŠPIČKOVÁ
MICHAL SYROVÝ
DANA HÁVOVÁ
TOMÁŠ ALFERI

Osoby a obsazení:

JACK WORTHING
ALGERNON MONCRIEFF
GVENDOLÍNA FAIRFAXOVÁ
CECÍLIE CARDEWOVÁ
LADY BRACKNELLOVÁ
CHASUBLE
SLEČNA PRISMOVÁ
LANE
MERRIMAN

Vladimír Polák
Igor Orozovič
Andrea Mohylová
Petra Lorencová
Veronika Forejtová
David Viktora
Anna Cónová
Vladimír Čapka
Miroslav Rataj

**Premiéra 18. října 2012 v 18.30 hodin
v Divadle Antonína Dvořáka**

Představení řídí

Marta Celárková

Text sleduje

Hana Heralová

Technický šéf

Stanislav Muntág

Jevištní mistr

Jan Benek, Radim Duraj

Mistr osvětlení

Radko Orenič

Mistr zvuku

Otakar Mlčoch

Mistrová vlásenkárny

Eva Celarková

Mistrová garderoby

Růžena Mauerová

Mistrová rekvizit

Alexandra Václavíková

Šéf výpravy

David Bazika

Vedoucí umělecko-dekoračních dílen **Barbora Macháčová**

Vedoucí výroby kostýmů

Eva Janáková

Scénické dekorace vyrobily umělecko-dekorační dílny NDM.

Technolog – Martin Dušek, mistr čalounické dílny – Petr Missig, mistr malířsko-kašérské dílny – Jaroslav Macháč, mistr truhlářské dílny – Radomír Maschke, mistr zámečnické dílny – Jaroslav Kocourek, mistr zbrojírsko-šperkařské dílny – Jaroslav Dovalil

Kostýmy a doplňky vyrobily krejčovny NDM.

Mistrová dámské krejčovny – Iva Koplová, mistrová pánské krejčovny – Jiřina Richtrová, modistka-dekoratérka – Věra Siostrzonková

Čím déle studujeme život a literaturu, tím silněji cítíme, že za vším, co je podivuhodné, stojí individuum, a že to není moment, jenž vytváří člověka, nýbrž člověk, jenž tvoří dobu.

Oscar Wilde

Oscar Wilde

Umění se narodit...

Oscara Fingala O'Flahertie Willse Wildea přivítal svět 16. října roku 1854 v Dublinu. Budoucí slavný syn spočinul v náručí své slavné matky – Speranzy, což byl známý pseudonym Jane Francescy Wildeové (1821–1896). Básnířky, feministky, novinářky, která v roce 1844 (kdy její budoucí muž a Oscarův otec zakládal v Dublinu Nemocnici sv. Marka) napsala v Irsku pobuřující článek proti anglickému útisku: volala po revoluci v časopisu *The Nation*. Naštěstí jí to prošlo, třebaže to vyšetřovaly úřady. Za Williama Wildea, významného očního a ušního chirurga, se provdala v roce 1851. Coby vdaná paní pak pořádala každou sobotu v bytě vyhlášené literární salony, kam chodili muži zvučných jmen, včetně Sheridana Le Fanu. Jane, respektive Speranza, byla přirovnávána dokonce k antické básničce Sapfó. Otec Oscara Wildea se vedle lékařství zabýval archeologií, psal cestopisy o Irsku i cizině, napsal také knihu o životě Jonathana Swifta. **Kromě toho se specializoval na mytologii, folklór a ženy.** Už před sňatkem měl tři nemanželské děti: Henryho Wilsona (uměle vytvořené příjmení z Wilde's son – Wildeův syn), pozdějšího úspěšného očního lékaře (narozen 1838), a Emily a Mary Wildeovy, narozené v letech 1847 a 1849 (obě zahynuly při požáru v roce 1871). Obvinění Mary Traversové, dcery jeho kolegy a jeho pacientky v letech 1858–1860, ze sexuálního zneužívání vedlo k ukončení jeho lékařské kariéry a odchodu na venkov (do oblasti Connemara). V roce 1864 jej naopak povýšila anglická královna do šlechtického stavu – založil totiž v Británii první nemocnici, která se specializovala na oční a ušní onemocnění. S Jane měl William ještě dvě děti. Vedle Oscara o dva roky staršího Williama Charlese „Willieho“ (1852–1899), který se stal slavným novinářem, ale problémy s alkoholem ho dovedly až ke smrti, a také dcerku Isolu Emily (1857–1867), jejíž ztrátou později velmi trpěl právě její bratr Oscar Wilde.

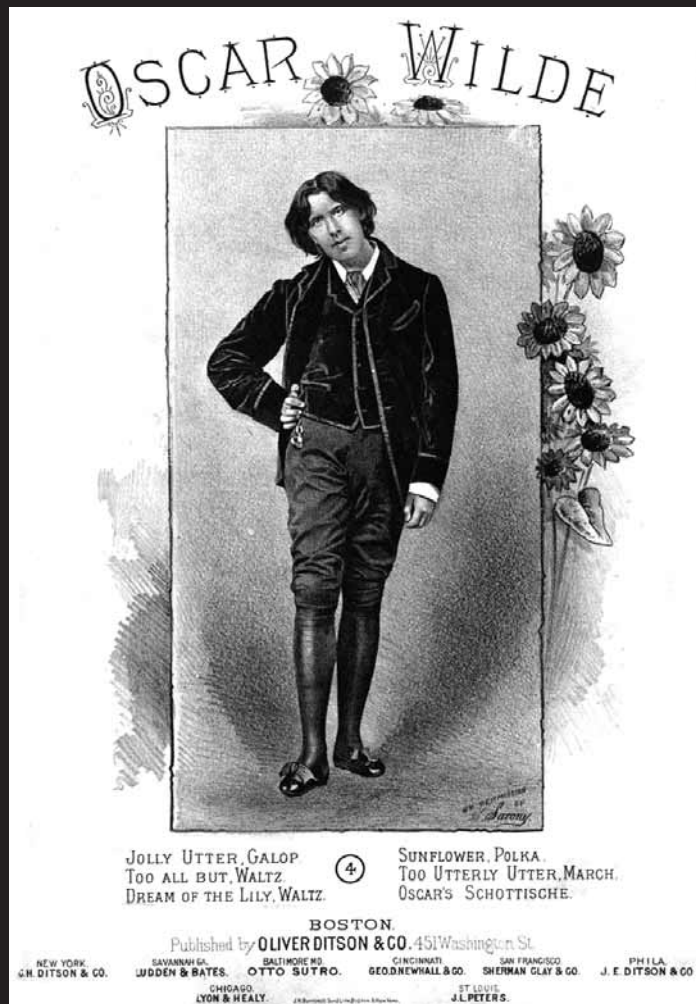
Po smrti otce (1876) rodina zjistila, že je na mizině, a odjela z Dublinu do Londýna. Henry Wilson, nemanželský syn, ze kterého se stal úspěšný mladý lékař, podporoval svého otce Williama až do jeho smrti a platil za něj obrovské dluhy. Poté se však od jeho oficiální rodiny izoloval, a když zemřel bez dědiců, odkázal raději svůj nemalý majetek dublinské Nemocnici sv. Marka, v níž za života působil.

Geniální student Rozhodně ne nenápadný na pohled!

Když pomineme drobné zážitky z dětství, v nichž prý lady Jane naléhala na Oscara, aby nosil šaty, které měla připravené pro jeho sestru, což dokumentuje i několik fotografií, můžeme potvrdit, že Oscar Wilde úspěšně dospíval v mladého muže. Do devíti let ho guvernánka doma učila francouzsky a německy. Ze smrti své milované sestry se vzpamatoval dlouho, rozhodně její památku uctil svou poezií...

„Tread lightly, she is near... Under the snow... Speak gently, she can hear... the daisies grow ...“

Na škole (Trinity College v Dublinu) z něj pronikavý intelekt, talent a kouzlo osobnosti udělaly studentskou hvězdu první velikosti. Jeho bratr Willie, se kterým bydlel na pokoji, byl na tom podobně. V roce 1874 opustil Wilde Irsko a odjel do Oxfordu na Magdalen College. Jak sám podotýká, naštěstí se mu podařilo zapomenout na irský přízvuk. Na zdejší škole doslova exceloval v klasické psané poezii a bohémský styl přijal jako jedinečný způsob života. Byl ovlivněn hlavně Walterem Paterem a Johnem Ruskinem. Představy estetického hnutí o „umění kvůli umění“ a **přetváření svého života do uměleckého díla** odpovídaly rozhodně jeho povaze i talentu. Jako estét nosil Wilde dlouhé vlasy a krátké sametové kalhoty a upozorňoval na sebe pro svou výstřednost stejně jako akademické nadání. **Jeho pokoje byly zaplněny různými „uměleckými“ předměty, mimo jiné slunečnicemi, pavími péry a modrým čínským porcelánem.** Oscar neustále zdůrazňoval, že jeho největší výzvou na univerzitě bylo naučit se žít podle čínské dokonalosti. Neholdoval příliš mužským sportům, na druhou stranu byl excelentním boxerem. **Na každém malíčku nosil prsten s egyptským skarabeem, posvátným broukem věčného života a znovuzrození.** A k těm méně důležitým věcem: během studia se mu podařilo získat mnoho akademických ocenění, včetně Newdigate Prize za svou báseň *Ravenna*.

2 - ANNONCES L'ILLUSTRATION 30 Mai 1910

H.-J. NICOLL & Co L^{td}

29-31, Rue Tronchet PARIS

LONDON, 114-120, Regent St. — LIVERPOOL, 50, Bold St.
MANCHESTER, 10, Mosley St. — BIRMINGHAM, 39, New St.

Tailleur anglais renommé

Tailleur anglais renommé

Tailleur anglais renommé

Tailleur anglais renommé

PARDessus NICOLL A partir de 75 fr.

JAQUETTE COMPLET En Velours ou Drapés, 50 fr.

VESTON COMPLET En Cheviotte, Trench, 50 fr.

PARDessus IMPERMEABLE A partir de 50 fr.

H.-J. NICOLL & Co Ltd, 29-31, Rue Tronchet PARIS (de la rue des Mathurins)

Dandy Luisy Kelle

Cesta do Ameriky

V roce 1878 získal bakalářský titul a v započaté cestě za štěstěnou a slávou se rozhodl přestěhovat do Londýna. Bydlel se svým přítelem Frankem Milesem, malířem. Brzy se začala šířit šeptanda, že se ustanovil vůdcem estetického hnutí. Jeho image nemohla zůstat pozadu: začal nosit volně střižené hedvábné košile se širokými límci, kravaty s květinovými vzory a fialové rukavice. Stále s sebou nosil také vycházkovou hůl s vyšperkovaným vrškem a pro svůj styl byl v tisku často karikován. Oblíbil si slunečníky na klopě, později si kadeřil vlasy jako císař Nero, čímž naznačoval jemný přesun z anglického estétství k pařížskému symbolismu. Ačkoliv do té doby nedosáhl žádných významnějších úspěchů, stal se Wilde brzy známou personou. Svým přirozeným chováním, smyslností a brilantním důvtipem si totiž získal přízeň uměleckého a divadelního světa. **Stal se dokonce inspirací pro několik divadelních a literárních postav!** Utvořila se kolem něj skupina nadšenců, kteří navštěvovali galerie a představení londýnského divadla. Jeho popularita vedla k tomu, že byl vybrán za hlavního propagátora nové operety Gilberta a Sullivana *Patience (Trpělinka)*.

V roce 1881 byla vydána první Wildeova sbírka veršů nazvaná prostě *Básně (Poems)*. V roce 1882 přijal z důvodu nedostatku finančních prostředků pozvánku na přednáškové „turné“ po Americe. Nutno podotknout, že krajané v exilu v USA se na něj nedívali jako na známého spisovatele, ale jako na syna jejich „Speranzy“.

V New Yorku představil svou první hru *Věra* pojednávající o nihilismu v Rusku. Podle nepotvrzených informací bylo představení této hry na poslední chvíli zrušeno. Stalo se tak pravděpodobně z politických důvodů; jiní říkají, že toto představení viděli, ale bylo neúspěšné. V průběhu roku pak přednášel v sedmdesáti amerických městech, stejně jako v kanadském Ontariu a Quebecu, o umění a literatuře. Setkal se s osobnostmi, jako byli Henry Longfellow, Oliver Wendell a Walt Whitman. Turné skončilo totálním úspěchem a Wilde se v roce 1883 doslova triumfálně vrátil do Londýna bohatší o několik tisíc liber.

Lásky a manželství

Jakmile se vrátil z Ameriky, pocítil, že je již unaven rolí „velkého estéta“ a začal se oblékat více konvenčně. Uskutečnil úspěšné turné po Velké Británii. Napsal také svou druhou hru *The Duchess of Padua* (*Vévodkyně z Padovy*) inspirovanou Shelleyho skandálním dramatem o krvavé pomstě *Cenciové*. V roce 1884 se výhodně oženil s Constancí Lloydovou, dcerou irského advokáta. Jak říká Wilde: **„Muž se žení, protože je unavený, žena, protože je zvědavá. Oba jsou zklamáni.“** Constance byla nicméně velmi půvabná žena, o čtyři roky mladší než Oscar. S vrozenou obratností ve slovním projevu, rozhledem, nezávislostí, láskou k literatuře, stejně jako znalostí několika jazyků mohla vytvořit se známým spisovatelem ideální pár. Narodili se jim dva synové, Cyril a Vyvyan.

Své homosexuální orientace si byl Wilde vědom patrně už v pubertě – v šestnácti údajně poprvé políbil chlapce. Prožil ale také nešťastnou platonickou lásku k Florence Balcombeové (1858–1937), pozdější ženě Brama Stokera – zpráva o jejím sňatku (1878) ho zdrtila. Florence byla jednou z nejkrásnějších žen své doby. Obdivovala Wildeovu citlivou a ze srdce tryskající poezii, stejně jako jeho obrazotvornost a složitou osobnost. Wilde doufal, že si ji vezme. Bohužel její otec, podplukovník Balcombe, neměl pochopení ani pro Wildea, ani pro jeho psaní. Zato Stoker, irský krajan, „státní úředník“ s neduživým tělem, ale vnitřní disciplínou a vojenskou vytrvalostí, všemu nasadil korunu, když napsal *Draculu* – román, který se prodával víc než Bible. A Florence byla s otcovým požehnáním jeho.

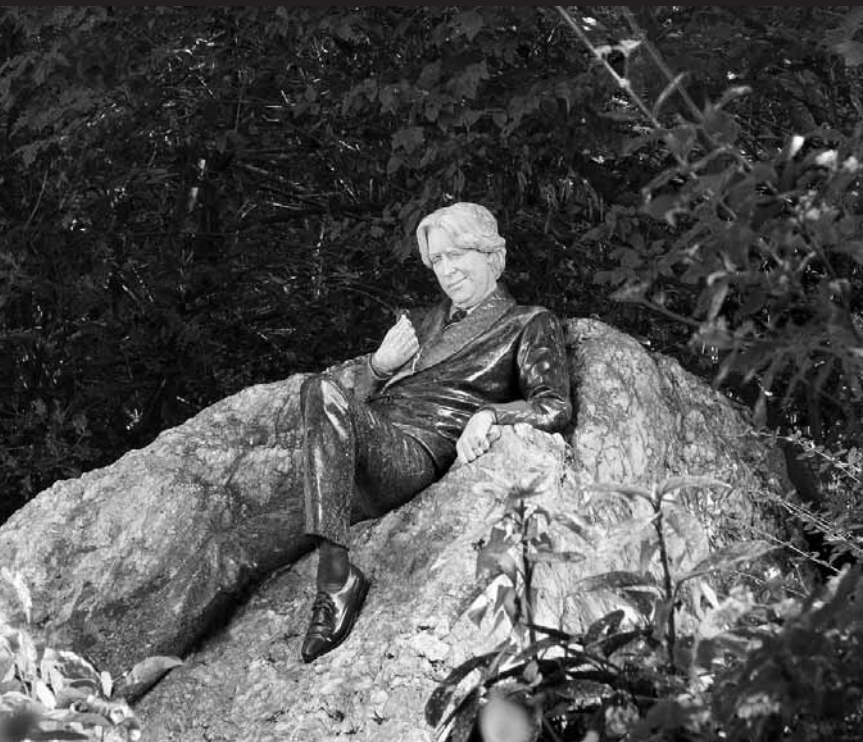
Na univerzitě byl Wilde platonicky zamilován do řady spolužáků „jemného vzhledu“, ale cítil se být přitahován i k drsným výrostkům z ulice. Podle mínění některých historiků nebyl jeho prvním milencem Robbie Ross (1869–1918), ačkoliv ten se za něho osobně považoval (a Wilde sám mu tvrdil, že to tak bylo), ale jeho dlouholetý přítel (od roku 1876), malíř Frank Miles (1852–1891), který mohl být předobrazem malíře Basila Hallwarda z románu *Obraz Doriana Graye* (1891). Oscar do něj zamilovaný zřejmě skutečně byl, je ale možné, že jejich vztah jednoduše zůstal platonický. Constanci si Oscar vzal v roce 1884, mimo jiné také v naději, že ho manželství „vyléčí“ z homosexuálních sklonnů a „nevhodných fantazií“. To se samozřejmě nemohlo podařit, a tak Wilde od narození svého mladšího syna Vyvyana (1886–1967) se svou (ani s jinou) ženou už nikdy nespál. Nejen

proto se podařilo sedmnáctiletému Rossovi, dalšímu z řady Wildeových milenců, který se s básníkem setkal v roce 1886 a umínil si, že ho svede, svůj úmysl naplnit.

Wildeova rodina se mezitím přestěhovala do domu v Chelsea, londýnské umělecké čtvrti. V roce 1887 získal Wilde zaměstnání u *Woman's World*, oblíbeného magazínu, pro který psal literární kritiky. V roce 1888 vydal *The Happy Prince and Other Tales* (*Šťastný princ a jiné pohádky*), sbírku původních pohádek, které napsal pro své dva syny. O dva roky později se nabažil novinařiny a vrátil se zpátky k pořádání večírků a trávení svého času s přáteli, milenci a milenkami a radostně překračoval hranice toho, co bylo v té době považováno za morální a společensky přípustné.

Oscar Wilde tvrdil, že člověk má žít plně a intenzivně. Má vyzkoušet a poznat všechno! V jeho díle a nakonec i v pohádce *Šťastný princ* se odráží filozofie jeho vlastního života. Pohádka vypráví o princovi, který žil nádherný život v zámku, jenž byl obklopen vysokými zdmi. Princ se nikdy nezeptal, co je za nimi. Po jeho smrti vztyčili dvořané krásnou a diamanty zdobenou princovu sochu nad městem a on teprve poznal bídu a utrpení, které za svého života neviděl. A tak princ poprosil vláštovku, aby vše drahé, z čeho je jeho socha vytvořena, roznesla strádajícím. Vláštovka uposlechla, a když si dvořané povšimli, jak vypadá jeho socha, dali ji roztavit.

V roce 1890 byla jeho novela *The Picture of Dorian Gray* (*Obraz Doriana Graye*) publikována v *Lippincott's Magazine* – načež se strhla vlna protestů kvůli zmínce o homosexualitě hlavního hrdiny. V roce 1891 vydal *Intentions* (*Intence*), knížku dialogů o estetické filozofii; dále sbírku drobných příběhů *Lord Arthur Savile's Crime* (*Zločin lorda Savila*) a také knihu dětských povídek *A House of Pomegranates* (*Dům granátových jablek*); režíroval hru *The Duchess of Padua* (*Vévodkyni z Padovy*). **Ve stejném roce se seznámil a spřátelil s lordem Alfredem Douglasem, synem markýze z Queensberry, známým pod přezdívkou „Bossie“.**

Socha Oscara Wildea na Merrion Square v Dublinu

Ďábelský chlapeček

Přezdívka Alfreda Douglase (1870–1945) Bossie vznikla z láskyplně zdobněliny Boysie, Chlapeček, kterou mu dala jeho matka. Mladík studoval v Oxfordu v letech 1889–1893, odešel ale bez dosažení akademického titulu. S Wildem se seznámil roku 1891. Bossie byl aristokrat, atlet a ambiciózní mladý básník, zdaleka však v tvorbě nedosahoval Wildeových kvalit. **Uhrnul ho román *Obraz Doriana Graye, který si přečetl devětkrát!*** Brzy se stali se známým spisovatelem milenci.

Zajímavé je, že Wilde v sexu preferoval dospívající teenagery a dospělé mladé muže (ideálně kolem osmnácti dvaceti let), Bossie měl ale zájem o chlapce školního věku (!!!), byl tedy spíše pedofil. Ve vztahu se starším spisovatelem dával najevo, že pokud s ním spí, je to ze soucitu, nikoliv z jeho vlastního zájmu, a že ho Oscar fyzicky nepřitahuje. Snáší ho jen kvůli jeho intelektu... Hysterické chování tohoto blondatého ďábla je dobře zachyceno i v autobiografickém filmu o Wildeovi.

Jeden z výtvarných návrhů plakátu Michala Syrového

Nevíme, jestli to bylo zkoušením Wildeovy hry, ale při práci padly mnohé glosy a moudra, které stály za zaznamenání. Zde jsou některé z nich:

- Já si sednu, ale postava zůstane stát. (Vladimír Polák)
- Já se nikdy neptám, já rovnou konám. (Igor Orozovič)

- Nejdřív je to šarže, potom herecký styl. (Vladimír Polák)
- Vy, když se spletete, máte v sobě padesátkrát víc energie, než když hrajete. (Vít Vencel)
- Důležité je vědět, jak se jmenuje má postava. (Vladimír Polák)
- Věřte více sobě než tomu textu. (Vít Vencel)

- Já se omlouvám, já moc přemýšlím. (Igor Orozovič)
- Algernon je operetní herec, který se dostane do činohry. (Vít Vencel)
- Herec na to naráží každý den – to nejtěžší je změnit sám sebe. (Vít Vencel)
- Základ komedie: předpokládejte, že ten druhý je úplný idiot. (Vít Vencel)

- Slečna Mohylová, to, že vám dala do kávy cukr, je horší, než kdyby vám sebrala snoubence. (Vít Vencel)

- Úplně stačí, pane Orozoviči, když nastavíte panu Polákovi zrcadlo. (Vít Vencel)
- Cecilka má Gvendolínu a Gvendolína má Cecilky. (Vladimír Polák a Igor Orozovič)

- Pan Orozovič: „Co je to za bouchání?“
Pan Vencel: „To znamená, že zalézáte do hereckých podpater.“
- Pan Vencel: „Podvedl jste mne.“
Pan Polák: „Víc šuplíků už nemám!“
- Pan Vencel: „Pánové, až když se dostanete v situaci herecky daleko, dovolím vám použít tu rekvizitu.“

- Pan Vencel: „Kam utíkáte ze situace? Stoupejte dál!“
Slečna Mohylová: „Kolik pater má ten barák?“
- Slečna Špičková: Kluci, slíbila jsem překladateli, že to pohlídám!
Pan Polák: Tak napiš do programu: Úprava – Igor Orozovič.
- O diváky se nestarejte, pane Poláku. O ty se postarají uvaděčky, záchodky a program. (Vít Vencel)

Jedna z karikatur Oscara Wildea

Order of Chaeronea

V roce 1893 (kdy už dávno žil s Wildem) měl Alfred Douglas krátký milostný vztah s Georgem Cecilem Ivesem (1867–1950), spisovatelem a bojovníkem za práva homosexuálů. Ten od roku 1892 pracoval na kampani za zrovnoprávnění homosexuálů a doufal, že se k němu Wilde připojí, ten ale odmítl. Alfreda Ives poznal až poté a podařilo se mu získat jeho milostný zájem, ne však politickou podporu. George Cecil Ives nebyl úspěšný ani jinde, gayové se báli otevřeně vystoupit a heterosexuálové reagovali maximálně netolerantně, takže jeho tehdejší snaha skončila naprostým fiaskem. Ives potom roku 1897 založil tajnou společnost pro podporu práv homosexuálů, zvanou Řád Chaeroney (Order of Chaeronea), podle slavné bitvy u Chaironeie z roku 338 př. n. l. **Byla to první známá anglická politická organizace homosexuálů, do níž nakonec vstoupil i Oscar Wilde.** V roce 1914 Ives pomáhal založit Britskou společnost pro výzkum sexuální psychologie, která se zaměřovala na všechny aspekty sexu (heterosexuálního i homosexuálního), otázky prostituce, počětí, rodičovství a antikoncepce, neplodnosti, impotence, ochrany proti pohlavně přenosným nemocem atd., a stal se jejím aktivním členem (věnoval se zejména výzkumu homosexuálního chování heterosexuálních mužů v prostředí bez žen, například ve vězení). Byl také známý mnoha milostnými vztahy, které udržoval (obvykle po několik let) s mladými chlapci (někdy i více současně; říkal jim „děti“) až do jejich dospělosti, během nichž je „vychoval“ a vzorně se o ně staral – snažil se žít podle „řeckého modelu“ a psal eseje na téma pederastie (homosexuálního chování teenagerů ne nutně homosexuální orientace). Jeho dílem byl například *Řeckořímský pohled na mládež (Graeco-Roman View of Youth)* z roku 1926. Psal ale i beletrii – román *Ztracený baronet (The Missing Baronet)* z roku 1914.

Zdolání hory a hloubka pod námi aneb Proč ho nakonec všichni vzali tak vážně?

Mezitím vyvrcholila Wildeova dramatická tvorba. V roce 1892 uvedl na scénu hru *Lady Windermere's Fan* (Vějíř lady Windermereové); o rok později hru *A Woman of No Importance* (Bezvýznamná žena); a v roce 1895 další hru nazvanou *The Importance of Being Earnest* (*Jak důležité je mít Filipa*), která byla oslavována jako první moderní anglicky psaná komedie. K této hře Wilde řekl: „Všechny bezvýznamnosti v životě máme brát vážně a všechno vážné máme brát s upřímnou a uváženou lehkovážeností.“ Před premiérou dodal: **„Doufám, že kritici mé hře neporozumí“**. Hra měla ale velký úspěch i u kritiků. Wilde v ní použil chytré ironické dialogy a vyhnul se lacinému humoru. Oproti jiným hrám úplně rezignoval na řešení mravních dilemat. Děj hry oprostuje od určujícího prostředí salonu – v zahradě jako by se i jeho postavy mohly svobodně nadechnout a zbavit se vědomí mravního poklesku z minula. Hra se vysmívá nejen viktoriánským společenským rituálům (žádostem o ruku), ale i iluzím, které si tvoříme při navazování milostných vztahů. Wilde se také ve své „lehkovážné komedii pro seriózní publikum“ vysmívá viktoriánské snaze po serióznosti a vážnosti především v otázkách mravních a náboženských. Doslovný překlad zní: Jak je důležité být vážným / být Ernestem. Tato pečlivě budovaná zásada vážnosti byla reakcí na předchozí století, jehož frivolnost, náboženská tolerance a nespoutanost vedly až k destabilizaci společnosti před Velkou francouzskou revolucí. Idea vážnosti se tedy za vlády královny Viktorie natolik ujala, že se jméno Ernest (zvukově totožné se slovem *earnest* – vážný) stalo jedním z nejpobulárnějších jmen té doby. Sám Wilde jím pokřtil jednoho z účastníků esejistického dialogu *Kritik jako umělec*, jehož podtitul zní *S několika poznámkami o tom, jak je důležité nedělat nic*. Pro současné vyznění hry je důležitá duchaplnost a duchapřítomnost postav, zároveň se hlavní zápletky točí kolem neexistujícího bratra Filipa, proto se variace původního názvu J. Z. Nováka *Jak je důležité mít Filipa* budou v logice českých překladů objevovat zřejmě ještě dlouhou dobu. Wilde napsal tuto hru během letního pobytu s rodinou v jihoanglickém přímořském letovisku Worthing. Odtud jméno hlavního hrdiny Jacka Worthinga. Bunbury byl rodinný přítel Wildeových v Oscarově dětství. Algernon odkazuje k básníku Swinburnovi. Wilde přišel na premiéru hry se zeleným karafiátem v klopě. První české

uvedení se uskutečnilo snad už v roce 1904. V tomto roce také publikují dva čeští kritici své wildeovské příspěvky: Václav Tille se zastává Wilde jako svébytného umělce a F. X. Šalda tiskne svůj překlad eseje *Kritik jako umělec*. Tím se u nás Wilde dostává do širšího povědomí. Najde si cestu i do Národního divadla. V roce 1929 se „Filip“ uvádí ve Stavovském divadle pod názvem *Na čem záleží*. Brzy se počet inscenací této komedie (ať už pod jakýmkoliv názvem) počítá na desítky. V paměti máme také zdařilá rozhlasová i televizní zpracování. Vraťme se ale zpět do roku 1895.

Ten samý rok zazářil na jevišti i *An Ideal Husband* (Ideální manžel). Všechny tyto hry byly velmi úspěšné. Málokomu se v Londýně hrály tři hry najednou! Wildeův přítel Robbie Ross vzpomíná, jak si v 80. letech ve společnosti zapisoval každý výrok, který Wilde pronesl. Později Oscarovi svůj zápisník věnoval a on řadu aforismů ve svých hrách použil. Jeho jediným „nezdarem“ byla hra *Salome*, v originále napsaná ve francouzštině, která byla zakázána lordem Chamberlainem na základě starého zákona zakazujícího líčení biblických postav na jevišti. Její téma je přitom působivé: Salome nechává zavraždit Jana Křtitele ze msty za její neopětovanou lásku. Líbá pak jeho mrtvá ústa, když nedovolil, aby mu líbala ústa živá.

Proslulá herečka Sarah Bernhardtová, která se měla objevit v této hře, uváděla stejnou hru v roce 1894 v Paříži. O třináct let později přetvořil německý skladatel Richard Strauss *Salome* v úspěšnou operu.

V roce 1895 se zároveň začal Wilde veřejně vychloubat svým vztahem k Douglasovi (Bossiemu). **Rozhořčený otec Bossieho, markýz z Queensberry, zanechal v jeho londýnském klubu Albemarle vzkaz, na němž bylo napsáno: „Pro Oscara Wildea, homouše“**. Wilde markýze zažaloval kvůli pomluvě, ale soud prohrál a následně byl obviněn pro svou homosexualitu. Zelený karafiát „byl odhozen“.

Pomník Oscara Wildea přilehlý k Trafalgar Square

Společenská poprava

Soudní porota se nemohla na konečném verdiktu dohodnout, ale během druhého stání shledala Wildea vinným a odsoudila ho k dvěma rokům v pracovním táboře v Reading Gaol. Když se Wilde bránil obvinění z homosexuálních styků, jeden z diváků procesu napsal, že: **„Za stejný zločin by museli být pozavíráni všichni studenti anglických středních škol a polovina osazenstva univerzit, o čemž se přece všeobecně ví...“** (viz H. Montgomery Hyde, *The Love That Dared Not Speak Its Name*, Boston: Little, Brown, 1970, s. 170)

Z Wildea se stal chudák, jeho dům a majetek byl prodán na splacení jeho dluhů. Představení her *Ideální manžel* a *Jak důležité je mít Filipa* byla poprvé a naposledy ve své inscenační historii zastavena!

Wilde sám byl odsouzen do vězení 25. 5. 1895 a propuštěn z něj byl 19. 5. 1897. Nejdřív nesměl ve vězení nic číst ani psát, potom mohl psát, ale ne posílat dopisy. Napsal Alfredovi (Bossiemu) jeden dlouhý dopis a požádal Rosse, aby mu ho předal. Robbie tvrdil, že to udělal, Alfred zase, že nic nedostal. Existoval však opis, který byl nakonec po řadě úprav vydán tiskem jako *De profundis* a je svědectvím o jeho citu k Douglasovi. Skládá se z 30 000 slov a byl zveřejněn až po Wildeově smrti. Odhaluje Oscarovo duchovní přemítání. Je považován za jeho nejzralejší prohlášení o životě a všeobecně o umění. Během synova věznění onemocněla Wildeova matka a prosila, aby směla Oscara navštívit, bylo jí to však zamítnuto a Wilde se nemohl účastnit ani jejího pohřbu. Oscarův bratr Willie byl ještě naživu, ale zcela bez peněz, a tak matčin pohřeb musel zaplatit uvězněný spisovatel (s pomocí Robbieho Rosse). Protože Wilde neměl na náhrobek, byla lady Wildeová pohřbena do hromadného hrobu...

Propuštění aneb Peklo pokračuje

Constance navštěvovala Wildea ve vězení (zprávu o smrti jeho matky mu přinesla ona) a odmítla se nechat rozvést, ale změnila sobě i svým synům jméno na „Hollandovi“ a vzkázala Oscarovi, že děti bude vidat a dostávat od ní peníze pouze v případě, že slíbí ukončit veškeré své styky s Bossiem (což on neudělal). Zemřela na následky pádu ze schodů jejich londýnského domu nedlouho po Wildeově propuštění 7. 4. 1898 a nechala se pohřbit v italském Janově. **Její příbuzní se postarali o to, aby Wilde své děti už nikdy neviděl.**

Po svém propuštění Wilde okamžitě odjel z Británie (do Dieppe) a už se tam nikdy nevrátil. **Začal se potulovat po Evropě pod pseudonymem Sebastian Melmoth** (Sebastian byl křesťanský mučedník). V roce 1898 vydal báseň *The Ballad of Reading Gaol*, což byl obrázek o vězeňské brutalitě založený na vlastních zkušenostech, s žádostí o vězeňskou reformu. V témže roce byl přijat Vězeňský zákon, který byl částečně reakcí na Wildeův spis.

Wilde a Douglas společně žili několik měsíců v Rouenu, než se opět rozešli kvůli své *osobní rozdílnosti*. Později se ale zřejmě setkali ještě jednou, u Neapole, a znovu spolu nějaký čas žili, než se rozešli tentokrát už definitivně. Koncem roku 1898 se Douglas vrátil do Anglie, Wilde zůstal ve Francii a žil hlavně v Paříži jako Sebastian Melmoth. Mimochodem svatý Šebestián se tehdy bral jako symbol homosexuality (jeho probodání šípy mělo symbolizovat anální sex), John Melmoth byl postavou z gotického románu (z roku 1820 *Poutník Melmoth*) o učenci, který prodal ďáblu duši za sto padesát let života navíc – strávil je pak hledáním způsobu, jak tuto smlouvu zrušit. Wilde tím chtěl vyjádřit své „prokletí“.

Během posledních let života se Wilde hluboko uzavřel do sebe a nikdo z jeho přátel mu nedokázal pomoci. Jeho zdraví bylo chatrné, žil na dluh a z laskavosti svých přátel a hotelových vedoucích. V roce 1899 byl pokřtěn římsko-katolickou církví. Zemřel 30. listopadu 1900 v hotelu d'Alsace v Paříži na zápal mozkových blan. Pohřben je na hřbitově Père Lachaise v Paříži.

Hrob Oscara Wildea na hřbitůvku Père Lachaise v Paříži je plný polibků. Jde o unikátní dílo sochaře Jacoba Epsteina, který hrobku vyzdobil asyrským andělem

Caspar David Friedrich: Poutník nad mořem mlh

„Za co všechno může..“

Bohužel nějaký (dnes neznámý) autor použil Wildeovo jméno pro své heterosexuálně-lesbické pornografické dílko *Lady Pokingham*, vycházející v časopise *The Pearl* v letech 1879–1880. Jedná se o běžnou pornografii devatenáctého století, doklad viktoriánských heterosexuálních fantazií a toho, že i tehdy heterosexuální muže vzrušoval lesbický sex. V českém vydání (jako *Lady Fuckingham*) pak bylo dílko přisouzeno Oscaru Wildeovi jako jeho prvotina. Wilde jistě mohl psát erotiku, od něj by ale zřejmě byla pojata poněkud jinak. **Dlužno říci, že toto dílko je Wildeovi připisováno pouze v českém prostředí, nikde jinde tomu tak není.**

Bossie se v roce 1902 oženil s Olive Eleanor Custanceovou, se kterou měl syna Raymonda Wilfreda (1902–1964), a v letech 1907 až 1910 udržoval mimomanželský poměr s malířkou Romaine Brooksovou. Tvrdil, že s Wildem nikdy „sodomii“ nepraktikoval, dokonce byl schopen špinit Wildeovu památku (po roce 1912, zejména od roku 1918), urážel jeho hry (zejména *Salome*, podle něj „tu největší možnou hanebnost“), **litoval, že Oscara kdy potkal, a nazval ho „největší silou zla za posledních tři sta padesát let“..**

Wildeův syn Cyril (1885–1915) se stal profesionálním vojákem a zahynul v první světové válce (ve Francii), mladší Vyvyan (1886–1967) vystudoval práva, psal poezii a povídky, překládal a napsal také paměti *Syn Oscara Wildea* (*Son of Oscar Wilde*, revidované vydání vyšlo v Londýně roku 1999). Byl dvakrát ženatý, jeho syn Merlin (Christopher Merlin, narozen 1945) je také spisovatel, napsal například knihu *Skutečný proces Oscara Wildea* (*Real Trial of Oscar Wilde*) a má syna Luciana – narozeného roku 1979, jediné pravnuče Oscara Wildea! Lucien se stal počítačovým programátorem.

V programu byly použity některé citace:

en.wikipedia.org/wiki/Oscar_Wilde

Filmová recenze: Wilde II. část (sevie/at/centrum.cz)

Pavel Woznica: Oscar Wilde

www.OscarWilde.biography

Official Web Site of Oscar Wilde (www.cmgww.com/history/wilde)

Zdeněk Beran: Oscar Wilde a umění konverzační komedie

V literární kavárně se Oscar cítil jako doma
Foto Radovan Šťastný a Jan Čermák

Oscar Wilde hovoří o světě, ženách, milencích a divadle

aneb „Shrnuł jsem celý život v jediný epigram“

EXKLUZIVNÍ ROZHOVOR

Myslíte, že je to nemožné? U příležitosti premiéry činohry *Jak důležité je mít Filipa* legendární spisovatel odpověděl na všechny otázky! **Pravost jeho výroků je i literárními vědci ověřena!** Naše vysněné setkání se uskutečnilo v nejmenované ostravské kavárně. Schůzku jsem vyvolávala už několikrát a překvapilo mě, že nakonec se skutečně dostavil! Vzdálenost pro něj dnes prý nehraje roli. Zajímal se hlavně o obsazení a výpravu, kterou chtěl jako vyhlášený estét navrhnout sám. Práci dramaturga fandí nejvíce, potěšil ho mimo jiné iniciovaný rozhovor. Prý se s ním už „sto let“ nikdo nebavil.

Nevím, jak mám začít. Nečekala jsem, že nakonec přijdete.

Wilde: Je mi líto, že jsem se nezpозdil víc. Jsem rád, když se lidem po mně stýská.

... Víte, musím se předem omluvit, že některé mé otázky budou trochu indiskrétní.

Wilde: Nic nedělá tak nevinný dojem jako neomalenost. Kromě toho, otázky nejsou nikdy indiskrétní. Jenom některé odpovědi.

Přesto... Vy, mistře, vzor Georga Bernarda Shawa...

Wilde: Neužívejte velkých slov! Znamenají tak málo.

V Anglii jste se ovšem cítil nedocenen.

Wilde: Nevědět nic o vlastních velikánech, toť jeden z nutných živlů anglické výchovy.

Jak vzpomínáte na svá studentská léta?

Wilde: Na svá školní léta jsem už zapomněl. Mám jenom mlhavý pocit, že byla ohavná.

Exceloval jste ve škole ve slovním a psaném projevu.

Wilde: Angličtina je překrásný jazyk. Mělo by ho znát víc lidí.

Kdo byl pro vás vzorem? Vaši slavní rodiče?

Wilde: Děti nejdřív milují své rodiče. Po čase je začnou soudit. Zřídka, pokud vůbec kdy, jim odpustí.

Četla jsem, že než si váš otec vzal vaši matku, měl na kontě pár milostných skandálů a nemanželských dětí...

Wilde: Žádný muž není tak bohatý, aby mohl vykoupit vlastní minulost.

Souhlasím s vámi.

Wilde: Jen neříkejte, že se mnou souhlasíte! Když se mnou lidé souhlasí, cítím vždy, že nemám pravdu.

Co vaše manželství?

Wilde: Kde se nudíme lépe než v kruhu rodiny? Muži neumí ocenit vlastní ženy, to přenechávají jiným.

Proč se tolik liší láska mužů od lásky žen?

Wilde: Viděl jsem, jak milující muž dává ženě kousek svého života. Když miluje žena, dává všechno.

Hrdinky vaší hry jsou ale velmi sebevědomé. Vaše matka byla feministka. Naše doba také pokročila. Platí to i dnes?

Wilde: Inteligence není choroba nakažlivá.

Chcete říct, že když ženy dnes neotvírají doma literární salony, nemají světu co říct?

Wilde: Matka se snažila otevřít salon, ale podařilo se jí jenom otevřít restauraci.

To nemyslíte vážně!

Wilde: Divný zvyk to dnes lidé mají. Když jim vyložíte nějakou myšlenku, zeptají se vás, myslíte-li to vážně. Nic přece není vážné, jenom vašeň.

Domnívala jsem se, že na vás měla matka dobrý vliv.

Wilde: Každý vliv je špatný, ale dobrý vliv je to nejhorší na světě.

Vidím, že jste ji přece jen miloval!

Wilde: Ano, je těžko nebýt nespravedlivý k tomu, jehož milujeme. Matky jsou docela dobré. Platí účty za syna a netrápí ho. Ale otcové trápívají syny a jejich účty neplatí.

Vy jste se živil i jako novinář. Jak se dnes díváte na moderní žurnalistiku?

Wilde: Za starých dob měli lidé skřípec. Nyní mají tisk. To je zajisté pokrok.

Můžete svou myšlenku trochu rozvinout?

Wilde: Co je za úvodníkem novin mimo předsudek, tupost, pokrytectví a žvást? A když se tyto čtyři spojí dohromady, dávají strašnou sílu a tvoří novou autoritu.

Myslela jsem, že budete novináře spíše hájit.

Wilde: Pokud jde o moderní žurnalistiku, není mou věcí, abych ji hájil. Ospravedlňuje svoji vlastní existenci velkým Darwinovým principem o přežití nejujulgárnějšího. A pokud jde o moderní žurnalisty, vždycky se omlouvají člověku soukromě za to, co o něm napsali veřejně.

Dotkli se vás snad tím, že jste se sám stal jejich tématem? Lidé váš milostný život dost propírali...

Wilde: Nestojím o to vědět, co o mně lidé namluví. Podporuje to jen mou domýšlivost.

Přesto, jako velký glosátor života, nepovažujete žurnalistiku za druh literatury? Váš bratr byl slavný novinář...

Wilde: Víte, jaký je rozdíl mezi literaturou a žurnalistikou? Žurnalistiku nelze číst a literatura se nečte.

Přátelil jste se s mnoha herci. Jak vnímáte jejich profesi?

Wilde: Herec je kritikem dramatu. Ukazuje básníkovu dílo v nových podmínkách a metodou sobě vlastní. Bere psané slovo a jeho konání, gesto a hlas se stávají médiem zjevení.

To má herec podle vás velkou moc nad autorovým dílem.

Wilde: Ano, vždyť neprospívá morálce vidět špatný herecký výkon.

To je spíš sousto pro kritiky.

Wilde: Myslím, že první povinností uměleckého kritika je nemluvit nikdy o ničem.

Sám jste se kritikou nikdy netajil. Umělce zajímal váš názor. I když s vámi jiní kritici i nesouhlasili...

Wilde: Různost názoru na umělecké dílo ukazuje, že to dílo je nové, plné a živoucí. Když se kritici neshodují, je umělec v souladu sám se sebou.

Jak vnímáte publikum? Diváci byli vždy prvními „kritiky“ vašich her.

Wilde: Obecenstvo je podivuhodně tolerantní. Promíjí vše, vyjma génia.

Psal jste převážně komedie. Proč?

Wilde: Diváka, nikoli život, umění doopravdy zrcadlí.

Nelákalo vás jiné umění? Jeden čas jste bydlel s malířem...

Wilde: Materiál, jehož užívá malíř nebo sochař, je chudý ve srovnání s materiálem slov.

Co hudba?

Wilde: Když slyšíme špatnou hudbu, máme povinnost přehlušit ji hovorem.

Označil byste sám sebe za rozeného básníka?

Wilde: Lidé mají bezstarostný způsob, jakým hovoří o „rozeném lháři“, stejně jako hovoří o „rozeném básníku“. Avšak mýlí se v obojím případě. Lhaní a poezie jsou skutečným uměním.

Víte, jaké to je, držet se Oscara?
Foto Radovan Šťastný a Jan Čermák

Jak vzpomínáte na své přednáškové turné po Americe?

Wilde: Amerika je nejhlučnější zemí na světě, jež kdy existovala. Ráno vás neprobouzí zpěv skřivanův, ale parní píšťala.

Byl jste vy, mistr slova, zděšen novými amerikanismy?

Wilde: Výrazy, jimž mnozí lidé říkají amerikanismy, jsou ve skutečnosti staré anglické výrazy, které se udržely v našich osadách, zatímco zanikly v naší vlastní zemi.

Nedráždila vás země bez staletých památek?

Wilde: Je absurdní tvrdit, že v Americe nejsou žádné zříceniny ani zvláštnosti, když Američané mají své matky a své způsoby.

Vidím, že lidé vás tam zaujali...

Wilde: Američtí jinoši jsou bledí a předčasně vespělí, nebo sinaví a pyšní, avšak americké dívky jsou hezké a rozkošné – malé oázy roztomilého nerozumu v širé poušti praktického zdravého rozumu.

To je odvážné tvrdit, že všichni Američané jsou hlupáci.

Wilde: Ano, kdo mluví pravdu, bude jistě dříve či později dopaden.

Říkal jste své pravdy lidem často?

Wilde: Pravda je něco, čeho se vždycky hledím co nejrychleji zbavit. Mimořádně je to špatný zvyk. Člověk se tím stává v klubu nepopulární, aspoň u starších členů.

Čím to, že každá z vašich odpovědí by se dala tesat?

Wilde: Nikdy si dobré rady nenechávám pro sebe, ihned je dávám dál. To je taky to jediné, co se s nimi dá dělat.

Promiňte, musím si zapálit.

Wilde: Cigareta je přímo typem dokonalé rozkoše. Poskytuje vybraný požitek, a přece nás nechává neuspokojeny.

Alespoň něco dokážete ocenit...

Wilde: Dnes vědí lidé o všem, jakou to má cenu, ale o ničem, jakou to má hodnotu.

Jste rád, že jste právě teď duchem v Ostravě?

Wilde: Jižní kraje jsou mi milejší. Londýn je samá mlha – a samí vážní lidé. Ani nevím, jestli ty vážné lidi dělá mlha, nebo naopak.

Víte, tady se také často tvoří mlha a je pod mrakem...

Wilde: Nemluvte se mnou o počasí. Mluví-li se mnou někdo o počasí, cítím, že při tom zcela jistě myslí na něco jiného.

Také myslím na něco jiného. Jen tuším, že tuhle otázku budete považovat za příliš obligátní. Proč nevěříte na manželství?

Wilde: Co je na té společenské hře zvané manželství – mimochodem, nějak nám ta hra vychází z módy – zvláštního? Ženy drží všechny trumfy, a přitom vždycky ztratí poslední štych.

Je snad výhodou zůstat svobodnou? Žít nezávazně? Jen nějakými romány?

Wilde: Dvacet let románu učiní ze ženy ruinu, ale dvacet let manželství z ní učiní něco jako veřejnou budovu.

Ženy věří manželství jako přístavu jistoty a bezpečí.

Wilde: V Londýně je plno žen, které věří svým manželům. A poznají se snadno: vypadají velice nešťastně.

Neuvažoval jste nikdy o tom, že budete své ženě věrný?

Wilde: Věrní znají jen ty otřepané stránky lásky. Ale milostné tragédie, ty znají právě nevěrníci.

Zapomněla jsem, že jste dramatik. Ale co trochu dobré vůle učinít druhého šťastným?

Wilde: Vždyť v lásce je to jen a jen otázka fyziologická. S naší vůlí to nemá pranic společného. Mladí lidé chtějí být věrní, a nejsou; a staří chtějí být nevěrní, a nemohou.

Slavná herečka Alla Nazimova jako Salome Oscara Wildea

To je váš slavný bonmot. Na mě působí trochu povrchně.

Wilde: Doopravdy mělcí lidé jsou ti, kteří milují jen jednu v životě. Čemu říkají stálost a věrnost, tomu já říkám buď otupělost získaná zvykem, nebo nedostatek obrazotvornosti.

Je pravdou, že já nedisponuji vaší představivostí ducha.

Wilde: Ženy představují vítězství hmoty nad duchem, zrovna tak jako muži představují vítězství ducha nad morálkou.

Nechcete tím naznačit, že se ženy myšlením nevyrovnejí mužům?

Wilde: Co se zábavnosti týče, je v Londýně jenom pět žen, s kterými stojí za to mluvit, a dvě z nich nelze pustit do slušné společnosti.

V Londýně možná. Tady znám spoustu geniálních žen.

Wilde: Žádná žena není geniální, ženy jsou pohlaví ozdobné. Nikdy nemají co říci, ale říkají to roztomile.

Opravte mě, jestli se mýlím, ale máte něco proti ženám?

Wilde: Jen jedna věc by byla horší než žít se ženami – žít bez žen.

Už jsem se bála, že to neřeknete. Vrátime se raději zpátky k divadlu...

Wilde: Ženy jsou půvabně umělé, ale nemají žádný smysl pro umění.

Oscare, změním, prosím, téma. Navážete se třeba do mužů, když podle vás stojí evolučně výš.

Wilde: Myslím, že muži nemají zvláštní schopnost vyvíjet se. Dostali se tak daleko, jak jen mohli, a to zrovna daleko není.

Konečně jste dostal rozum.

Wilde: Zdravý rozum je výsadou nás, mužů. A my jsme tak nezištní, že té výsady nikdy neužíváme.

Proč vás tolik pobuřuje rozumná žena?

Wilde: Rozumná žena by mě za necelého půl roku přivedla do stavu absolutní pitomosti.

Zasloužil byste si nějakou takovou.

Wilde: Kdybychom si opravdu brali ženy, jaké si zasloužíme, čekal by nás hrozný život.

Myslíte, že byste dnes měl u žen úspěch tak jako kdysi? Že byste měl vůbec nějaký úspěch?

Wilde: Je děsné, jak jsou dnes ženy komerčně založeny. To se ví, vaše babičky také lovily ženichy, ale jejich vnučky si je nejprve změří a každého, kdo má pod míru, hodí zpátky do vody.

Když byste se choval slušně...

Wilde: To je na ženách právě to nejhorší. Všechny by rády, abychom se chovali slušně. Ale pokud jsme slušní, ani si nás nevšimnou a odmítají se s námi vůbec seznámit.

Ani ne, pouze hledáme toho ideálního partnera.

Wilde: Ženy si dělají z mužů ideály. Ale po pravdě z nás dělají jen falešné modly.

Vy předstíráte, jako bychom se chtěly provdat za boha.

Wilde: Jedny ženy povyšují muže na bohy, a oni je opouštějí. Jiné ženy je snižují na zvířata, a oni se k nim lísají a jsou jim věrní.

Některé věci vnímáte docela krutě a černobíle.

Wilde: Ženy si krutosti, té pravé krutosti, váží bohužel víc než čehokoli jiného. Mají podivuhodně primitivní pudy. My je emancipujeme, ale přesto jsou to pořád otrokyně, které hledají pány.

Víte, co si o tom myslím?

Wilde: Ženy jsou obrazy, muži jsou problémy. Chcete-li vědět, co si žena opravdu myslí – což je mimochodem vřdycky velmi nebezpečné – neposlouchejte ji, ale dívejte se na ni.

A co vidíte?

Wilde: Odvaha se přestěhovala z mužů do žen. To je pro nás nová zkušenost.

Děkuji.

Wilde: *(usmívá se)* Ženy, toť nejhorší forma tyranie, jakou kdy svět poznal. Tyranie slabých nad silnými. To je jediná tyranie, která má trvání.

Nechci vás tyranizovat, ale nerozčilujte mne. Až na vaše názory se vám jinak obdivuji.

Wilde: Ženy nás milují pro naše nedokonalosti. Máme-li jich dost, odpustí nám všechno, dokonce i náš gigantický intelekt.

Budeme mluvit třeba o módě?

Wilde: Móda je to, co člověk nosí sám. Nemoderní je, co nosí ostatní lidé.

Mnoho lidí vás napodobovalo, váš extravagantní a nápaditý styl.

Wilde: První povinností v životě je být co možná nejvíce umělý. Druhou povinnost jsem dosud ještě neobjevil.

Jiní vás naopak karikovali a označili váš životní styl za zkažený.

Wilde: Jako zkažený člověk jsem selhal na celé čáře. Někteří lidé dokonce prohlašují, že jsem jakživ nic špatného neprovedl. Do očí se mi to ovšem říci neodvážím.

Zamiloval jste se do krásného zkaženého muže.

Wilde: Zkažený je jenom ten život, jehož růst byl zastaven. Chcete-li zničit něčí povahu, stačí, když ji napravíte. Rozkoš je to jediné, co je hodno nějaké teorie.

Nijak jste se svým vztahem netajil. A očividně jste to tak chtěl.

Wilde: Na světě vás mohou potkat jen dvě tragédie. Jedna, když nedostanete, co chcete, a druhá, když to dostanete. Ta druhá eventualita je mnohem horší – to je skutečná tragédie!

Váš partner Bossie se zhlédl v Obrazu Doriana Graye. A z vašeho života pak udělal smutný román! Proč jste jeho vypočítavé povaze podlehl?

Wilde: Na světě jsou strašná pokušení a podlehnout jim vyžaduje sílu, sílu a odvahu.

Nerozlišoval jste, jako ve svém románu, mezi tělem a duší?

Wilde: Kdo rozlišuje mezi tělem a duší, nemá ani jedno.

Nevadí vám, když se ještě chvíli budu dotýkat těchto choulostivých věcí?

Wilde: Rozhovor by se měl dotknout všeho, neměl by se však na nic soustředit.

Přiznáváte, že vás blondatý andílek Bossie úplně zničil? Strávil jste kvůli němu dva roky ve vězení. A on flámoval dál!

Wilde: Já sám jsem se zničil. Nikdo, ať velký či malý, nemůže být zničen jinou než svou vlastní rukou. Rád se k tomu přiznávám.

Byla tahle zkušenost nutná?

Wilde: Dva velké rozhodující okamžiky v mém životě byly, když mne otec poslal do Oxfordu a když mne společnost poslala do vězení.

Platil jste za Bossieho nejen ztrátou svobody, ale ruinoval vás i finančně! Já sama nesnáším lidi a ještě ke všemu umělce, co nevrací peníze...

Wilde: Bylo by mi zcela lhostejné spát v létě v chladné trávě a v zimě hledat útluk v teplém stohu nebo pod přístřeškem velké stodoly, jen když budu mít v srdci lásku.

Nezlobte se, ale Bossie na mě působí jako úplně bezzásadový muž.

Wilde: Mám raději lidi než zásady a jedince bez zásad mám raději než cokoli jiného.

Jste do něj pořád zamilovaný?

Wilde: Nápadně žádoucí mladý muž... Nemá sice nic, ale vypadá, že má vše. Co víc si lze přát?

Proč je logika našich vášní často tak bezduchá?

Wilde: Zjišťovat podivně bezcitnou logiku vášně a citově pestrý život ducha – pozorovat, kde se stýkají a kde se rozcházejí, v kterém bodě jsou zajedno a v kterém bodě je mezi nimi nesoulad – kolik v tom je rozkoše! Co na tom, co nás to stojí? Žádná cena, kterou zaplatíme za jakýkoli pocit vzrušení, není přemrštěná.

Vy nejste žádný cynik! Vy jste romantik!

Wilde: Já jsem jediná osoba na světě, kterou bych chtěl důvěrně poznat. Ale zatím nemám šanci.

Litujete něčeho ve svém životě?

Wilde: Skutečný život člověka je často život, který nežije.

Jsem přesvědčena, že vy jste v životě zkusil všechno!

Wilde: Ha ha. Poklonami ženu nikdy neodzbójíte. Zato muže vždycky.

Inteligentní muži vás vždycky dostanou. Naštěstí už jich moc nežije
Foto Radovan Štastný a Jan Čermák

Nedáte si ještě kávu?

Wilde: Zbožňuji prostinké požitky. Jsou posledním útočištěm složitých povah.

Alkohol vám bohužel nenalijí, máme prohibici. Leda tak pivo.

Wilde: Pivo, bible a sedmero hlavních ctností udělaly z naší Anglie to, co je.

Stejně se nemohu vzpamatovat z toho, že tu tak sedíme a povídáme si. Tomu naše vědecké století neuvěří.

Wilde: Věda nikdy nerozřeší nic iracionálního. Proto také nemá na tomto světě žádné vyhlídky.

Lidé to nazvou podfukem. Neumí se srovnat se záhadami vesmíru.

Wilde: Odluka ducha od hmoty je záhada, ale spojení ducha s hmotou, to je záhada rovněž.

Tizian: Venuše a Kupid

Říkal jste, že bychom je v životě neměli oddělovat.

Wilde: Duše a tělo, tělo a duše – jaká záhada je v nich! Duše má v sobě i cosi smyslného a tělo má okamžiky zduchovení. Smysly se mohou povznést a intelekt se může zvrhnout.

Co teď vlastně v tom vašem světě bez těla děláte?

Wilde: Má duše hledá nový způsob sebestvoření. To je vše, čím se zabývám.

Nenudíte se?

Wilde: Nedělat nic je tou nejnepřehlednější věcí na světě, nejnepřehlednější a nejintelektuálnější. Je to nicnedělání, pro něž žijí vyvolení. Konání je omezené a relativní. Nekonečné a absolutní je zření toho, jenž sedí v klidu a bdí, jenž kráčí pustinou a sní.

Byl jste snílkem i v životě?

Wilde: Snílkem je ten, jenž dovede nalézt svou cestu jen při světle měsíce a jeho trestem je, že spatří úsvit dříve než ostatní svět.

Je těžké mít kolem sebe tolik přátel a skončit tak sám?

Wilde: Chceme-li mít přátele, je jen třeba, abychom byli dobrosrdeční. Ale kdo po sobě nezanechal jediného nepřitele, byl jistě průměrný.

Tohle mi přijde opravdu chytré.

Wilde: Je mnohem chytrější nesmysly mluvit než je poslouchat.

Jste tak okouzující, a přesto jste na zabití!

Wilde: Vražda je vždycky přehmat. Člověk by nikdy neměl dělat nic, o čem nemůže vyprávět po večeři.

Ha ha ha. Oicare, je mi to líto, ale za chvíli budou zavírat.

Wilde: Je bolestné loučit se s lidmi, které známe velmi krátkou dobu. Nepřítomnost starých přátel snášíme s klidnou myslí. Ale odloučit se třeba jen na okamžik od někoho, s kým jsme se právě seznámili, je takřka nesnesitelné.

Něco vám řeknu. „Naslouchání je velmi nebezpečná věc. Když člověk naslouchá, může se dát přesvědčit. A člověk, který se dá přesvědčit argumenty, je naprosto nerozumný tvor.“ To jsou vaše slova, dokonce připomínají něco ze hry, kterou uvádíme. Doufám, že budete duchem s námi.

Wilde: Provozovat „umění ovlivňovat“, v tom je cosi strašně opojného. Tomu se nevyrovná žádná jiná činnost. Promítnout vlastní duši do nějakého ladného tvaru a nechat ji tam chvíli prodlévat; slyšet své vlastní intelektuální názory, jak se k nám vracejí v ozvěně, navíc s hudbou vášnivosti a mládí... Vivat.

Oscar Wilde může být stále s vámi. Jako skutečný gentleman vás i doprovodí domů. Jeho slova kolem vás budou kroužit celá staletí nebo alespoň jeden výjimečný večer. Třeba se to stane i vám po zhlédnutí jeho hry.

Klára Špičková

PROFILY INSCENÁTORŮ

VÍT VENCL

režie

Absolvoval DAMU, obor činoherní režie. Ještě jako student nastoupil do Divadla za branou II. coby inspicient a asistent režie Otomara Krejčí. Následovaly režie v Karlových Varech, v Příbrami nebo v Mostě. Za všechny jmenujme: Molièrova *Lakomce*, *Dona Juana* a *Lékaře proti své vůli* (všechny režie v Mostě), Cervantesovo *Zázračné divadlo* (Most), Goldoniho *Poslední karnevalový večer v Benátkách* (Most), Nestroyovu hru *Rodina hledá velký byt* (Most), Šamberkovu *Palackého třídu* (Most), Topolův *Konec masopustu* (Most), Gogolovu *Ženitbu* (Most) ad.

Vít Vencl je považován za režiséra, který ctí dramatický text. Umělecky šéfoval libereckému divadlu (2006–2011), režíroval zde například inscenace: Carlo Goldoni – *Vějíř* (2007), Molière – *Zdravý nemocný* (2007), Karel Čapek – *Věc Makropulos* (2008), Arthur Miller – *Smrt obchodního cestujícího* (2008), František Křelina – *Bábel* (2009), William Shakespeare – *Sen noci svatojánské* (2009), August Strindberg – *Slečna Julie* (2010), Agatha Christie – *A pak už tam nezbyl ani jeden* (2010), Henrik Ibsen – *Divoká kachna* (2011), Williama Shakespeare – *Romeo a Julie* (2011), Jean Claude Carrière – *Konkurz* (česká premiéra 2012), Edward Albee – *Koza* (2012).

Vít Vencl vytvořil pro divadlo dále dramaturgické romány Egona Hostovského *Nezvěstný*, Josefa Jedličky *Kde život náš je v půli se svou poutí*. Ke své dramatické tvorbě podotýká: „Všechny mé dramaturgické vznikly z pocitu, že na jevišti chybí české hry, které by se přirozeně opíraly o naši společnou zkušenost a týkaly se nás všech, co sedíme v hledišti. Každá z nich se odehrává v nějakém krizovém okamžiku naší historie – Křelina v roce 1938 u česko-německých hranic, Hostovský v roce 1948 v Praze a Jedlička v 50. letech v Litvínově a Mostě – jehož následky cítíme dodnes. V obecnstvu tak vždycky vznikalo zvláštní napětí, protože příběhy, které diváci sledovali na jevišti, se jich týkaly přímo, byly o jejich historii, o kraji, kde žili, o době, co zažili nebo ji důvěrně znali z vyprávění rodičů a prarodičů. Ale já doufám, že takové české hry ještě přijdou.“

KLÁRA ŠPIČKOVÁ

dramaturgie

Narodila se roku 1978 v Děčíně. Na gymnáziu Schola ludus získala třikrát po sobě cenu za nejlepší autorskou hru (*Divadelní festival soukromých škol*). S Karlem Tománkem založila *Rodinné divadlo Hlína*, kde inscenovali převážně její texty. Po přijetí na Divadelní fakultu JAMU (hlavní pedagogové – Václav Cejpek a Antonín Přidal) studovala obor divadelní dramaturgie spolu s televizní a rozhlasovou scenáristikou, hostovala v Národním divadle v Brně, režírovala inscenaci *Capocomico*, dramaturgovala v Divadle Polárka, s Petrem Michálkem napsala a natočila studentský film *Fara*, spolupracovala zpočátku hlavně s režisérem Janem Mikuláškem – *Klub sebevrahů* (dramatizace), *Yepeto*, později v Ostravě *Caligula*, *Herkules a Augiášův chlév*, *Fantom Morrisvillu* nebo *Královna Margot*. Tato hra, kterou napsala volně na motivy románu A. Dumase, byla později uvedena také v Divadle J. K. Tyla v Plzni.

Do Národního divadla moravskoslezského ji ještě jako studentku JAMU angažoval v r. 2002 šéf činohry Juraj Deák (spolupráce na *Krvavé svatbě*, *Mém boji* aj.). S ním vytvořila autorské libreto muzikálu *Carmen* (2003), který uvedli v Divadle Na Fidlovačce (v r. 2009 muzikál uvedlo divadlo v Uherském Hradišti). V NDM se od r. 2002 dramaturgicky či spoluautorsky podílí na řadě činoherních inscenací (*Kouzelník z Lublínu*, *Cabaret*, *Molière*, *Fantom Morrisvillu*, *Maryša*, *Večer tříkrálový*, *Přelet nad kukaččím hnízdem*, *Ostatní světy*, *Válka s Mloky*, *Amadeus*, *Cenci*, *Pygmalion*, *Kuřáčky* aj.).

Pravidelně hostovala v Divadle Na Fidlovačce (muzikály: *Carmen*, *Balada pro banditu*, *Funny Girl*, *Millie*, *Hvězdy na vrbě* aj. nebo hry: *Jak se vám líbí*, *Nevyléčitelní*, *Tlustý prase*, překlad: *Nejlepší kamarádka*, *Stvoření světa*, s Pavlem Šimákem zde vytvořila jevištní adaptaci *Hostince U kamenného stolu* a řadu dalších inscenací). Spolupracuje také s Českou televizí a píše články do *Otazníků historie*.

MICHAL SYROVÝ

scéna

V roce 1998 byl přijat na SUPŠ svaté Anežky České v Českém Krumlově na obor scénická technika, v roce 2002 na DAMU na obor scénografie. V roce 2004 absolvoval stáž v Hogeschool Antwerpen – ateliér kostýmní tvorby.

Jako tvůrce scény se podílel na těchto inscenacích:

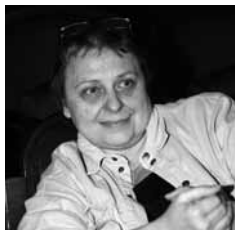
Gabriela Preissová – *Její pastorkyňa* (Divadlo DISK), bratři Přesňákové – *Terorismus* (Divadlo DISK), Euripides – *Orestes* (Divadlo DISK), F. G. Lorca – *Dům Bernardy Alby* (Městské divadlo Mladá Boleslav), Elmer Rice – *Dívka snů* (Západočeské divadlo Cheb), Molière – *Zdravý nemocný* (Divadlo F. X. Šaldy – Liberec), Carlo Goldoni – *Vějíř* (Divadlo F. X. Šaldy – Liberec), Stanislav Stratiev – *Autobus* (Divadlo A. Dvořáka – Příbram), Arthur Miller – *Smrt obchodního cestujícího* (Divadlo F. X. Šaldy – Liberec), Guy de Maupassant – *Miláček* (Městské divadlo Mladá Boleslav), William Shakespeare – *Sen noci svatojánské* (Divadlo F. X. Šaldy – Liberec), N. V. Gogol – *Ženitba* (Divadlo Na Jezerce), Molière – *Don Juan* (Divadlo Kladno), Louis Nowra – *Noc bláznů* (Pidivadlo – Praha), Gemma Rodriguez – *Vypadáme jako blbci* (Divadlo Na Zábradlí), N. R. Erdman – *Sebevrah* (Městské divadlo Mladá Boleslav), František Křelina – *Bábel* (Divadlo F. X. Šaldy – Liberec), Lars von Trier – *Kdo je tady ředitel?* (Městské divadlo Zlín), J. W. Goethe – *Faust a Markétka* (Městské divadlo Mladá Boleslav), Agatha Christie – *Deset malých černoušků* (Divadlo F. X. Šaldy – Liberec), N. V. Gogol – *Ženitba* (Městské divadlo Zlín), Ingrid Lausund – *Hysterikon* (Pidivadlo – Praha; zde byl také autorem kostýmů) August Strindberg – *Slečna Julie* (Divadlo F. X. Šaldy – Liberec), Jeffrey Hatcher – *Krásna na scéně* (Městské

divadlo Zlín), William Shakespeare – *Romeo a Julie* (Divadlo F. X. Šaldy – Liberec), Christopher Hampton – *Nebezpečné vztahy* (MD Mladá Boleslav), Henrik Ibsen – *Divoká kachna* (Divadlo F. X. Šaldy – Liberec), Fausto Paravidino – *Nůžky na drůbež* (Pidivadlo – Praha; zde byl rovněž autorem kostýmů), Jeffrey Hatcher – *Dr. Jekyll a Mr. Hyde* (MD Mladá Boleslav), Květa Legátová – *Želary* (Divadlo Rokoko – Praha), J. C. Carrière – *Konkurz* (Divadlo F. X. Šaldy – Liberec), Neil LaBute – *Tlustý prase* (MD Mladá Boleslav), Lars von Trier – *Kdo je tady ředitel?* (MD Mladá Boleslav).

Jako architekt pracoval na videoklipu Petra Muka *Láska je nebezpečná věc*, Lucie Redlové *Mraky*, skupiny Divokej Bill *Čmelák*, skupiny G-Strinx *Angeldust*.

DANA HÁVOVÁ

kostýmy

Dana Hávoová se narodila r. 1955 v Jihlavě. Vystudovala na DAMU scénografii u prof. Jana Duška. V roce 1983 pracovala jako šéf výpravy v Těšínském divadle v Českém Těšíně, kde spolupracovala i s polským souborem. Následovalo angažmá v tehdejší Divadle Vítězslava Nezvala v Karlových Varech a ve Východočeském divadle v Pardubicích. Z jejich pardubických inscenací oné doby jmenujme například Molièrova *Tartuffa* v režii Juraje Deáka.

V roce 1989 se stává výtvarnicí a později i šéfkou výpravy Divadla J. K. Tyla v Plzni. Zde spolupracuje především s režisérem Janem Burianem, např. na inscenaci Kazincevovy hry *Eviny sny*, Lorcovy *Pláňky*, hry irského autora Briana Friela *Tanec na konci léta* anebo při československé premiéře *Pokoušení Václava Havla*. Byla rovněž autorkou kostýmů pro inscenaci Marivauxovy *Hry lásky a náhody*, kterou režíroval Jakub Korčák a pro inscenaci hry Milana Uhdeho *Velice tiché Ave* (režie Svatopluk Papež) navrhla scénu i kostýmy. V první polovině devadesátých let spolupracovala s Janem Burianem rovněž na jeho inscenacích v Divadle na Vinohradech (Brian Friel: *Tanec na konci léta* a Peter Barnes: *Červené nosy*).

V osmdesátých a devadesátých letech se setkáváme s Danou Hávoovou jako s autorkou kostýmů pro několik českých filmů. Pro režiséra Miroslava Balajku navrhla kostýmy pro úspěšný dětský film *Pětka s hvězdičkou*. V dalších letech pak byla kostýmní výtvarnicí v Balajkových filmech *Ani smrt nebere*, *Případ s černým vzadu*, *Tvář za sklem* a *Pravidla kruhu*.

V roce 1999 se stává pedagožkou pro obor kostým a maska na katedře scénografie pražské DAMU, kde působí dodnes.

Pracovala často s režisérem Michaelem Tarantem (i na jeho operních inscenacích pro Národní divadlo moravskoslezské). Její návrhy scény a kostýmů opery Bohuslava Martinů *Řecké pašije* a pro *Divadlo za bránou* byly vystaveny na výstavě FENOMÉN MARTINŮ v Bruselu. Byla rovněž autorkou scény pro Tarantovu úspěšnou inscenaci opery *Attila* Giuseppe Verdiho v Moravském divadle v Olomouci, za níž byl olomoucký soubor oceněn na pravidelné přehlídce českých operních divadel. S Vitem Venclem participovala na jeho inscenacích Shakespeareovy *Bouře*, *Snu noci svatojánské*, *Romea a Julie*, Molièrova *Lakomce*, *Dona Juana*, *Zdravého nemocného*, Čapkovy *Věci Makropulos* a dalších.

TOMÁŠ ALFERI

hudba

Narodil se v roce 1977. V Praze vystudoval medicínu. Diplom sice má, ale lékařem se nestal. Paralelně totiž vystudoval hudební skladbu a klavír. Po promoci nastoupil do Městského divadla v Mostě, nejprve jako „herec-muzikant“, později jako skladatel a hudební dramaturg. S režisérem Vitem Venclem spolupracuje dlouhodobě. Je autorem scénické hudby pro různá divadla (Liberec, Kladno, Příbram, Uherské Hradiště aj.). Skládá koncertní hudbu pro radost, relaxuje za klávesami v kapele *The End of Colours (The Doors revival)* a se syny staví letadýlka. V současnosti také působí jako umělecký šéf Divadla rozmanitostí v Mostě.

Z jeho scénické hudby jmenujme např. inscenace: *Večer tříkrálový* (Praha – Divadlo Gong a Most), *Bouře* (Most), *39 stupňů* (Uherské Hradiště), *Věc Makropulos* (Liberec), *Bábel* (Liberec), *Romeo a Julie* (Liberec), *Tržiště plné kejklířů* (opera dell'arte Bilbo company), *Pastýřská opera* (vánoční opera), *Othello ze Susaku* (Příbram), *Fanoušci* (Kladno), „*Cirkus podle Komenského*“ ad.

Igor Orozovič, Vladimír Polák

Oscar Wilde (1854–1900)

Jak důležité je mít Filipa

Osoby

Jack Worthing, smírčí soudce
Algernon Moncrieff
Chasuble, kanovník
Merriman, vrchní sluha
Lane, sluha
Lady Bracknellová
Gvendolína Fairfaxová, baronesa
Cecílie Cardewová
Slečna Prismová, vychovatelka

Místo děje

První jednání

Byt Algernona Moncrieffa v Half-Moon Street v Londýně

Druhé jednání

Zahrada panského sídla ve Wooltonu

Třetí jednání

Salon panského sídla ve Wooltonu

Text hry je otištěn bez inscenačních úprav.

První jednání

Salon Algernonova bytu v Half-Moon Street. Místnost je zařízena přepychově a zároveň vkusně. Z vedlejšího hudebního salonku se ozývá piano. Sluha Lane prostírá k odpolednímu čaji. Hudba ztichne a vejde Algernon.

- ALGERNON Slyšel jste, co jsem hrál, Lane?
- LANE Neposlouchal jsem, pane. Usoudil jsem, že by to nebylo zdvořilé.
- ALGERNON To je mi líto, kvůli vám. Nehraju sice bezchybně – to umí kdekdo –, ale zato s úžasným zaujetím! Co se piana týče, mou předností jsou emoce. Umění si šetřím pro život.
- LANE Jistě, pane.
- ALGERNON Když už mluvíme o umění žít, připravil jste ty okurkové sendviče pro lady Bracknellovou?
- LANE Jistě, pane. *(Podá je na etažérce.)*
- ALGERNON *(prohlédne si je, dva si vezme a usedne na pohovku)* Mimochodem, všiml jsem si ve vašich výkazech, že ve čtvrtek, kdy u nás večeřeli lord Shoreham a pan Worthing, se vypilo osm lahví šampaňského.
- LANE Jistě, pane. Přesněji řečeno osm a půl.
- ALGERNON Čím to, že sluhové v domácnostech svobodných pánů pijí výhradně šampaňské? Jen se tak ptám.
- LANE Přičítám to vynikající jakosti vína, pane. Nejednou jsem si všiml, že v domácnostech ženatých pánů se prvotřídní šampaňské vyskytuje jen zřídka.
- ALGERNON Proboha! Snad není manželství tak demoralizující!
- LANE Domnívám se, pane, že tento způsob soužití dvou osob opačného pohlaví je velmi příjemný. Mám s ním ale jen málo zkušeností. Byl jsem ženat pouze jednou, a to v důsledku nedorozumění mezi mnou a jistou mladou osobou.
- ALGERNON *(unyle)* Nejsem si jist, Lane, zda mě zajímá váš rodinný život.

- LANE Máte pravdu, pane, nic zajímavého na něm není. Sám se jím nikdy nezabývám.
- ALGERNON Pochopitelně. To je všechno, Lane. Děkuji.
- LANE Já děkuji.
Lane odejde.
- ALGERNON Mám pocit, že Lane bere manželství na lehkou váhu. Vždyť pokud nám nižší vrstvy nejdou příkladem, k čemu nám proboha jsou? Nemají žádný smysl pro mravní odpovědnost.
Vejde Lane.
- LANE Pan Filip Worthing.
Vejde Jack. Lane odejde.
- ALGERNON Buď zdrav, Filipe! Co tě přivádí do Londýna?
- JACK Zábava, jedině zábava! Kvůli ničemu jinému nemá cenu vytahovat paty z domu. Už se zase cpeš, Algy?
- ALGERNON *(rezervovaně)* Domnívám se, že v lepších kruzích je zvykem se v pět hodin posilnit. Kde jsi byl od minulé čtvrtky?
- JACK *(sedá si na pohovku)* Na venkově.
- ALGERNON Co tam proboha děláš?
- JACK *(sundává si rukavice)* Ve městě se člověk baví. Na venkově baví druhé. Neskutečná nuda!
- ALGERNON A koho tam vůbec bavíš?
- JACK *(ležérně)* Sousedy, koho jiného.
- ALGERNON A sousedy máš ve Shropshiru příjemné?
- JACK Příšerné! S nikým se nebavím.
- ALGERNON Tak to je musí ohromně bavit! *(Jde si vzít sendvič.)* A propos, takže tvé sídlo je vážně ve Shropshiru?
- JACK V jakém Shropshiru? Aha, ano, samozřejmě. No tohle! Co ten čajový servis? A okurkové sendviče? Tak mladý a tak nezodpovědně marnotratný! Kdo přijde na čaj?
- ALGERNON Ále, jenom teta Augusta s Gvendolínou.
- JACK To je ovšem úžasné!

ALGERNON Když myslíš... Ale teta Augusta asi nebude výskat nadšením, až tě tu uvidí.

JACK Prosím tě, proč?

ALGERNON Příteli drahý, způsob, jakým flirtuješ s Gvendolínou, je přímo skandální. Téměř stejně, jako když Gvendolína flirtuje s tebou.

JACK Já Gvendolínu miluju. Přijel jsem právě proto, abych ji požádal o ruku.

ALGERNON Myslel jsem, že ses přijel bavit, a ne uzavírat obchod.

JACK Nemáš v sobě špetku smyslu pro romantiku!

ALGERNON A co je na žádosti o ruku tak romantického? Velmi romantické je být zamilovaný. Ale nabídka k sňatku? Vždyť hrozí, že bude přijata! A většinou i je. A to krásné vzrušující napětí okamžitě vyprchá. Základem milostného vztahu je nejistota. Pokud se někdy ožením, udělám všechno, abych zapomněl, že jsem ženatý.

JACK O tom nepochybuju, Algy. Rozvodové soudy byly zřízeny právě pro lidi s takto uzpůsobenou pamětí.

ALGERNON Ať tak či tak, jedno je jisté: rozvod je požehnáním shůry. (*Jack natáhne ruku pro sendvič. Algernon okamžitě zakročí.*) Nesahej na ty okurkové sendviče, buď tak hodný. Objednal jsem je výhradně pro tetu Augustu. (*Vezme si jeden a sní ho.*)

JACK A sám se jimi cpeš!

ALGERNON To je něco úplně jiného. Augusta je moje teta. (*Sáhne pro talířek.*) Vem si tyhlety s máslem. Jsou pro Gvendolínu. Zbožňuje sendviče s máslem.

JACK (*přejde ke stolku a nabídne si*) Je božský!

ALGERNON Jistě, ale proto ještě nemusíš sníst všechny. Chováš se, jako byste už byli svoji. Ještě sis ji nevezal – a patrně si ji nikdy ani nevezmeš.

JACK Proč to proboha říkáš?

ALGERNON Za prvé, dívky si nikdy neberou muže, se kterými flirtují. Případá jim to neslušné.

JACK To je ale pitomost!

ALGERNON To je svatá pravda. Alespoň je jasné, odkud se berou ty davy starých mládenců. A za druhé to nedovolím.

JACK Cože?!

ALGERNON Příteli drahý, Gvendolína je moje sestřenice. A mé svolení nedostaneš dřív, dokud mi nevysvětlíš, co máš s Cecílií. (*Zazvoní.*)

JACK S Cecílií? S jakou Cecílií? Já ti nerozumím. Žádnou Cecílii neznám.

Vejde Lane.

ALGERNON Přineste mi to cigaretové pouzdro, které pan Worthing zapomněl v kuřáckém salonku, když u nás onehdy večeřel.

LANE Jistě, pane.

Lane odejde.

JACK Neříkej, že moje cigaretové pouzdro máš celou dobu ty! Proč jsi mi to proboha nedal vědět? Posílám zoufalé dopisy na Scotland Yard! Zrovna jsem se chystal vypsát velkou odměnu.

ALGERNON Škoda, žes to neudělal. Jsem na tom momentálně hůř než jindy.

JACK Teď už to nemá smysl, když se pouzdro našlo.

Vejde Lane s cigaretovým pouzdem na podnose. Algernon po něm okamžitě sáhne. Lane odejde.

ALGERNON Netušil jsem, že jsi takový držgrešle. (*Otevře pouzdro a prohlédne si ho.*) Každopádně na tom nezáleží, protože jak se tak dívám na věnování, je jasné, že pouzdro není tvoje.

JACK Jistěže je. (*Přejde k němu.*) Viděl jsi ho u mě stokrát a nemáš nejmenší právo číst, co je napsáno uvnitř. Číst si v cizích cigaretových pouzdech je hrozně nevychované!

ALGERNON Ale jdi! Diktovat někomu, co číst má a co nemá, je hloupost. Víc než polovina moderní kultury vychází z toho, co se číst nemá.

JACK To samozřejmě vím, a taky se nemíním o moderní

kultuře bavit. Není to téma, o kterém by se mělo mluvit v soukromí. Chci jen své cigaretové pouzdro.

ALGERNON Ano, jenže tohle pouzdro tvoje není. Je to dárek od nějaké Cecílie, a ty jsi prohlásil, že žádnou neznáš.

JACK Dobře, jestli to tedy chceš vědět, Cecílie je moje teta.

ALGERNON Tvoje teta!

JACK Ano. Okouzující stará dáma. Žije v lázeňském městečku Tunbridge Wells. A teď mi ho můžeš vrátit.

ALGERNON (*ustoupí za pohovku*) Když je to tedy tvoje teta a žije v Tunbridge Wells, tak proč si říká malá Cecilka? (*Čte.*) „Od milující malé Cecilky s láskou.“

JACK (*přejde k pohovce a klekne si na ni*) A co je na tom divného? Některé tety jsou velké, jiné malé. O tom si snad tety mohou rozhodovat samy. Zřejmě si myslíš, že každá teta musí vypadat jako ta tvoje! Nebuď směšný! Prokristapána, vrať už mi to pouzdro. (*Chodí za Algernonem kolem pokoje.*)

ALGERNON Chápu. Ale proč ti ta tvoje teta říká strýčku? „Od milující malé Cecilky s láskou drahému strýčkovi Jackovi.“ Připouštím, že teta může být malá teta, proč ne, ale nějak mi nejde do hlavy, proč by nějaká teta, bez ohledu na svůj vzrůst, měla říkat vlastnímu synovci strýčku. A ke všemu se nejmenuješ Jack, ale Filip.

JACK Nejmenuju se Filip, ale Jack.

ALGERNON Odjakživa tvrdíš, že jsi Filip. Všem jsem tě jako Filipa představil. Slyšíš na jméno Filip. Většinou se tváříš tak inteligentně, že se jinak ani jmenovat nemůžeš. V životě jsem se nesetkal s nikým, kdo by měl takového Filipa. Tvoje tvrzení, že nejsi Filip, je směšné. Máš to i na navštívenkách. Jednu tady zrovna mám. (*Vytáhne ji z kazety.*) „Pan Filip Worthing, byt B4, penzion Albany, Piccadilly.“ Nechám si ji jako důkaz, že se jmenuješ Filip, kdybys to náhodou chtěl někdy zapřít, ať už přede mnou, před Gvendolínou, nebo kýmkoli jiným. (*Zastrčí navštívenku do kapsy.*)

JACK Tady v Londýně jsem Filip, na venkově Jack – a to pouzdro jsem dostal na venkově.

ALGERNON Jistě, ale tím se pořád nevysvětluje, proč tě trpasličí tetička Cecilka, která žije v Tunbridge Wells, nazývá

drahým strýčkem. Ale no tak, kamaráde, ven s tím. Uleví se ti.

JACK Mluvíš jako zubař. Je velice neomalené mluvit jako zubař, když zubař nejsi. Vyvolává to falešný dojem.

ALGERNON Přesně to zubaři dělají. Tak honem! Všechno hezky vyklop. Mohu ti prozradit, že jsem měl odjakživa podezření, že jsi zapřísáhlý bunburista – a teď jsem si tím jist.

JACK Bunburista? Proboha, co to je?

ALGERNON Význam tohoto jedinečného výrazu ti odhalím, jakmile mi laskavě sdělíš, proč si ve městě říkáš Filip a na venkově Jack.

JACK Nejdřív to pouzdro.

ALGERNON Tu máš. (*Podá mu cigaretové pouzdro.*) A teď to vysvětlení. A snaž se, prosím tě, ať zní neuvěřitelně. (*Usedne na pohovku.*)

JACK Drahý příteli, na mém vysvětlení vůbec nic neuvěřitelného není. Vlastně je úplně prosté. Starý pan Thomas Cardew, který mě adoptoval jako malého chlapečka, mě ve své závěti ustanovil poručníkem své vnučky, slečny Cecílie Cardewové. Cecílie, která mi uctivě říká strýčku z důvodů, které bys určitě nepochopil, žije v mém venkovském sídle pod dohledem skvělé vychovatelky, slečny Prismové.

ALGERNON A propos, kde to tvé sídlo je?

JACK To tě nemusí zajímat. Ty pozvání k nám nedosta-neš... Prozradím ti ale, že ve Shropshiru to není.

ALGERNON To jsem si myslel! Už dvakrát jsem celé hrabství probunburizoval. No dobrá, ale proč jsi ve městě Filip a na venkově Jack?

JACK Milý hochu, nevím, jestli mé pravé důvody doká-žeš pochopit. Nejsi na to dost seriózní. Když je člověku svěřena role poručníka, musí si osvojit vysoké morální zásady a uplatňovat je ve všech směrech. Je to jeho povinnost. Potíž je v tom, že vysoké morální zásady málokdy prospívají lidskému zdraví či pocitu štěstí, a proto, abych měl záminku utrhnout se do města, jsem si vymyslel mladšího bratra Filipa, který bydlí v penzionu pro svobodné pány a jde z jednoho

maléru do druhého. Taková je pravda, můj milý, čistá a prostá.

ALGERNON Pravda je málokdy čistá a nikdy prostá. Kdyby byla, život by byl příšerně nudný a moderní literatura by vůbec neexistovala!

JACK A všem by se ulevilo!

ALGERNON Literární kritika není tvoje silná stránka, radši se o ni nepokoušej. Přenech ji analfabetům. Ti se jí úspěšně věnují v našem denním tisku. Jsi prostě bunburista. Měl jsem naprostou pravdu, když jsem tě za něj označil. Jsi jeden z nejpokročilejších bunburistů, co znám.

JACK Jak to proboha myslíš?

ALGERNON Aby sis mohl kdykoli zajet do Londýna, vymyslel sis velmi užitečného mladšího bratra Filipa. Já jsem si z podobných důvodů vymyslel lazara Bunburyho, abych si mohl kdykoli vyrazit na venkov. Bunbury je k nezaplacení. Nebýt jeho zoufale chatrného zdraví, nemohl bych například jít s tebou dneska na večeři k Willisovi, protože jsem už před víc než týdnem slíbil tetě Augustě, že přijdu k ní.

JACK Nikam jsem tě nezval.

ALGERNON Já vím. Je neuvěřitelné, jak jsi zapomnětlivý. Že ti není hanba! Nic nevadí lidem tolik, jako když nedostávají pozvánky.

JACK V každém případě bys měl raději povečeřet u tetičky Augusty.

ALGERNON Vyloučeno! Za prvé jsem tam večeřel v pondělí, a večeřet s příbuznými jednou týdně úplně stačí. Za druhé kdykoli tam přijdu, vždycky se mnou zacházejí jako se členem rodiny, takže buď ke mně neposadí žádnou ženu, nebo rovnou dvě. Za třetí je mi úplně jasné, koho by vedle mě tetička posadila dneska. Určitě tu Mary Farquharovou, která vždycky flirtuje přes stůl se svým manželem. Není to příjemné. A už vůbec ne slušné... A tento zlovyk se poslední dobou šíří jako mor. Je přímo skandální, kolik žen v Londýně flirtuje s vlastními muži. Nedělá to dobrý dojem. Je to takové propírání čistého prádla na veřejnosti. Navíc, když teď vím, že jsi notorický bunburista,

tak ti přirozeně chci něco říct o bunburismu a jeho zásadách.

JACK Žádný bunburista nejsem. Pokud Gvendolína mou nabídku přijme, nechám svého bratra zemřít. A vůbec, raději ho odklidím z cesty hned. Cecílie se o něho nějak moc zajímá. Začínám toho mít dost. Takže se Filipa zbavím. A tobě vřele doporučuju, abys podobně odstranil pana... toho neduživého přítele s tím nemožným jménem.

ALGERNON Nic na světě mě nedonutí rozloučit se s Bunburym, a pokud se někdy oženíš, o čemž velmi pochybuju, ještě budeš rád, že Bunburyho znáš. Ten, kdo se ožení a nezná Bunburyho, se v manželství unudí k smrti.

JACK Nesmysl. Když si vezmu někoho tak okouzujícího, jako je Gvendolína – jediná z dívek, co jsem v životě potkal, kterou bych si chtěl vzít –, po Bunburym rozhodně toužit nebudu.

ALGERNON Tak po něm zatouží tvá žena. Zřejmě si neuvědomuješ, že manželství je mnohem zábavnější ve třech než ve dvou.

JACK (*moralisticky*) Tak tuhle teorii, můj milý mladý příteli, nám posledních padesát let vnucuje pokleslé francouzské drama.

ALGERNON Ano, a šťastným anglickým rodinkám stačila poloviční doba, aby prokázaly její platnost.

JACK Prokristapána, hlavně se nesnaž ze sebe dělat cynika. Není nic snadnějšího než být cynický.

ALGERNON Drahý příteli, dneska není snadné nic. Ve všem je strašlivá konkurence. (*Ozve se zvonek.*) Á, to bude teta Augusta. S tak wagnerovskou naléhavostí zvoní pouze příbuzní nebo věřitelé. Poslyš, když se mi povede odklidit ji na deset minut z cesty, abys mohl Gvendolínu požádat o ruku, smím s tebou dneska na večeři k Willisovi?

JACK Jestli chceš.

ALGERNON Chci, a doufám, že to myslíš vážně. Nesnáším lidi, kteří neberou jídlo vážně. Je to tak povrchní!

Vejde Lane.

LANE Lady Bracknellová a slečna Fairfaxová.
Algernon jim jde v ústrety. Vejdou lady Bracknellová a Gwendolína.

BRACKNELLOVÁ Dobré odpoledne, Algernonku. Doufám, že se chováš slušně.

ALGERNON Cítím se slušně, teto Augusto.

BRACKNELLOVÁ To není totéž. Upřímně řečeno, tyhle dvě věci se většinou spíše vylučují. *(Uvidí Jacka a s ledovým pohledem se mu ukloní.)*

ALGERNON *(ke Gwendolíně)* Tobě to ale sluší!

GVENDOLÍNA Mně to sluší vždycky! Vidte, pane Worthingu?

JACK Jste dokonalá, slečno Fairfaxová.

GVENDOLÍNA Proboha, jen to ne! To už bych se neměla v čem zdokonalovat, a já se hodlám zdokonalovat v mnoha směrech. *(Gwendolína a Jack si sednou spolu do rohu pokoje.)*

BRACKNELLOVÁ Omlouvám se za menší zpoždění, Algernone, ale musela jsem se stavit u lady Harburyové. Nebyla jsem tam od smrti jejího manžela. Ta tragédie ji úplně změnila – vypadá o dobrých dvacet let mladší. A teď bych si dala čaj a jeden z těch výtečných okurkových sendvičů, které jsi mi slíbil.

ALGERNON Zajisté, tetičko. *(Přejde k čajovému stolku.)*

BRACKNELLOVÁ Nesedneš si ke mně, Gwendolínó?

GVENDOLÍNA Díky, maminko, sedí se mi tu pohodlně.

ALGERNON *(s hrůzou vezme do ruky prázdný táč)* Proboha! Lane! Kde jsou okurkové sendviče? Ještě jsem vám to zvlášť připomínal!

LANE *(vážně)* Na trhu neměli okurky. Byl jsem pro ně dopoledne dvakrát.

ALGERNON Neměli okurky!

LANE Ne, pane. Ani když jsem řekl, že zaplatím hotově.

ALGERNON To je všechno, Lane, děkuji.

LANE Já děkuji, pane.
Odejde.

ALGERNON Jsem zdrcen, tetičko. Nejsou okurky! Dokonce ani za hotové!

BRACKNELLOVÁ Netrap se tím, Algernone. Měla jsem pár lívanečků s máslem u lady Harburyové, která se teď jak vidno zcela oddává radostem života.

ALGERNON Doslechl jsem se, že jí vlasy žalem úplně zezlátly.

BRACKNELLOVÁ Mají rozhodně jiný odstín. Co je toho příčinou, to ovšem nemohu říct. *(Algernon přejde a podá jí čaj.)* Děkuji. Na večer jsem ti připravila velmi příjemné překvapení. Posadím tě vedle Mary Farquharové. Je to nesmírně sympatická dáma, úžasně pozorná k svému manželovi. Sledovat ty dva je učiněná radost.

ALGERNON Obávám se, tetičko, že dneska se budu muset potěšení povečeřet u tebe přece jen vzdát.

BRACKNELLOVÁ *(zamračeně)* To nemyslíš vážně, Algernone. U stolu by nás zbyl lichý počet. Tvůj strýc by pak musel jíst nahoře u sebe. Naštěstí je na to zvyklý.

ALGERNON Snad ani nemusím říkat, jak strašně mě to mrzí a jak jsem zdrcený, ale před chvílí jsem dostal telegram, že můj přítel Bunbury opět vážně onemocněl. *(Vymění si pohledy s Jackem.)* Jeho rodina si myslí, že bych měl být u něho.

BRACKNELLOVÁ To je velmi podivné. Ten pan Bunbury má zřejmě nezvykle chatrné zdraví.

ALGERNON Ano, chudák Bunbury je strašný lazar.

BRACKNELLOVÁ Řeknu ti, Algernone, je nejvyšší čas, aby se pan Bunbury rozhodl, jestli chce žít, nebo zemřít. Taková nerozhodnost je k ničemu. V žádném případě také neschvaluji dnes tak módní soucit se chcípáky. Připadá mi morbidní. Snad nebudeme choroby u cizích lidí ještě podporovat? Základní povinností každého člověka je být zdravý. Věčně se to snažím dostat do hlavy tvému nebohému strýci, ale nějak je mu jedno... jestli se ze svých neduhů zotaví, nebo ne. Byla bych ti velice vděčná, kdybys mým jménem pana Bunburyho požádal, aby si na sobotu laskavě neplánoval žádnou recidivu – potřebuju, aby ses mi postaral o hudbu. Je to můj poslední letošní salon a chtělo by to nějak rozproudit konverzaci. Zvlášť na

konci společenské sezóny, kdy už každý v podstatě řekl, co měl na srdci, což většinou stejně nebylo moc.

ALGERNON Promluvím s ním, tetičko, bude-li ještě při vědomí, a myslím, že ti mohu slíbit, že se do soboty sebere. Hudba je samozřejmě velký problém. Když hraješ dobře, nikdo neposlouchá, když mizerně, poslouchají všichni a hovor vážne. Ale pokud mě na chvíli laskavě doprovodíš do vedlejšího pokoje, přehraju ti program, který jsem si připravil.

BRACKNELLOVÁ Výborný nápad, Algernone, děkuji ti. (*Vstane a následuje Algernona.*) Jsem si jistá, že program bude rozkošný, jakmile ho trochu pročistíme. Francouzské popěvky rozhodně připustit nemohu. Hosté je vždy považují za nevhodné, a buď se tváří pohoršeně, což je nevkusné, nebo se smějí, což je ještě horší. Zato němčina na mě dělá dojem seriózního jazyka a jistě taková i je. Pojď, Gvendolíno, půjdeš se mnou.

GVENDOLÍNA Jak si přeješ, maminko.

Lady Bracknellová a Algernon odejdou do hudebního salonku, Gvendolína ještě zůstává.

JACK Dneska máme krásně, vidte, slečno Fairfaxová?

GVENDOLÍNA Prosim, nemluvte se mnou o počasí, pane Worthingu. Kdykoli se mnou někdo mluví o počasí, vsadil-a bych se, že má na mysli něco jiného. Hrozně mě to znervózňuje.

JACK Ale já *mám* na mysli něco jiného.

GVENDOLÍNA Myslela jsem si to. Po pravdě řečeno se nikdy nemýlím.

JACK A rád bych si dovolil využít dočasně nepřítomnosti lady Bracknellové...

GVENDOLÍNA To bych vám důrazně doporučila. Matinka má ve zvyku se nečekaně vracet, což jsem jí už nejednou vytkla.

JACK (*nervózně*) Slečno Fairfaxová, od chvíle, co jsem vás poznal, k vám hořím obdivem víc než ke kterékoli jiné dívce... kterou jsem poznal od chvíle, co jsem... poznal vás.

GVENDOLÍNA Ano, všimla jsem si. A často mě mrzí, že mi to alespoň na veřejnosti nedáváte víc najevo. I vy mě odjakživa neodolatelně přitahujete. Už dávno předtím, než jsme se poznali, jste mi nebyl lhostejný. Právě naopak. (*Jack na ni hledí s ohromením.*) Jak asi víte, žijeme ve věku ideálů. Tuto skutečnost nám neustále připomínají dražší společenské časopisy a prý se o tom už i káže v kdejakém vystrkově – zkrátka, mým odvěkým ideálem bylo milovat někoho jménem Filip. To jméno je pro mě ztělesněním duchaplnosti a inteligence. Jakmile se přede mnou Algernon poprvé zmínil, že má přítele s tímto jménem, věděla jsem, že je mi souzeno vás milovat.

JACK Vy mě opravdu milujete, Gvendolíno?

GVENDOLÍNA Vášnivě!

JACK Miláčku, ani nevíš, jak jsem šťastný!

GVENDOLÍNA Ty můj Filipe!

JACK Nemyslíš ale vážně, že bys mě nemohla mít ráda, kdybych se nejmenoval Filip?

GVENDOLÍNA Jenže ty se tak jmenuješ.

JACK Já vím. Ale kdybych se jmenoval jinak? Chceš říct, že pak bys mě milovat nemohla?

GVENDOLÍNA (*nenuceně*) Ach! To je už na první pohled metafyzická spekulace, která stejně jako většina metafyzických spekulací velmi málo souvisí se skutečným životem.

JACK Abych byl zcela upřímný, miláčku, mně osobně je jméno Filip dost ukradené... Myslím, že se ke mně ani nehodí.

GVENDOLÍNA Naopak, padne ti jak ulité. Je to božské jméno! Tak melodické! Kdykoli ho slyším, celá se rozzechvěju!

JACK Já tedy nevím, Gvendolíno, ale existuje přece spousta jiných, mnohem hezčích jmen. Půvabné jméno je například Jack.

GVENDOLÍNA Jack...? Kdepak, slyším v něm velmi málo melodického. Nedělá se mnou nic. Vůbec se nerozechvívám... Zнала jsem několik Jacků a všichni byli tak nudní a přízemní jako to jejich jméno. Lituji každou ženu, která

má za muže Jacka. Nejspíš jí nikdy nebude dopřána ona úžasná rozkoš z alespoň jediného okamžiku samoty. Skutečné spolehnutí je pouze na jméno Filip.

JACK Gvendolíno, musím se dát okamžitě pokřtít – pardon, chci říct, že se musíme okamžitě vzít. Nesmíme ztrácet čas.

GVENDOLÍNA Řekl jste vzít, pane Worthingu?

JACK (*užasle*) No... ovšem. Víte přece, že vás miluji, slečno Fairfaxová, a z vašich slov jsem vyrozuměl, že ani já vám nejsem lhostejný.

GVENDOLÍNA Zbožňuji vás. Ale dosud jste mě nepožádal o ruku. O manželství zatím nepadlo jediné slovo. O toto téma jsme se ani neotřeli.

JACK A, ehm... smím vás požádat o ruku teď?

GVENDOLÍNA Myslím, že se k tomu nabízí skvělá příležitost. A jelikož vás chci ušetřit případného zklamání, považuji za slušné vám již předem upřímně sdělit, že jsem pevně rozhodnuta vaši nabídku přijmout.

JACK Gvendolíno!

GVENDOLÍNA Ano, pane Worthingu, chcete mi snad něco říct?

JACK Vždyť víte, co vám chci říct.

GVENDOLÍNA Ano, ale nějak se k tomu nemáte.

JACK Gvendolíno, vezmete si mě? (*Klekne si.*)

GVENDOLÍNA Samozřejmě, miláčku. Že ti to ale trvalo! Obávám se, že s nabídkami k sňatku máš velmi málo zkušeností.

JACK Má nejdražší, nikdy jsem nemiloval nikoho než tebe!

GVENDOLÍNA Jistě, muži ale často žádají o ruku, jen aby si to vyzkoušeli. Jako například můj bratr Gerald. Víím to ode všech mých přítelkyň. Ty máš ale nádherně modré oči, Filipe! Jsou úplně úplně modré! Doufám, že se na mě takhle budeš dívat vždycky, hlavně před lidmi!

Vejde Lady Bracknellová.

BRACKNELLOVÁ Pane Worthingu! Vstaňte, pane, vždyť skoro ležíte! Je to velmi nepatřičná poloha.

GVENDOLÍNA Mami! (*Jack se pokusí vstát, Gvendolína mu v tom zabrání.*) Musím tě poprosit, aby ses vzdálila. Nemůžeš sem jen tak vtrhnout. Ostatně pan Worthing ještě neskonal.

BRACKNELLOVÁ Neskonal s čím, smím-li se zeptat?

GVENDOLÍNA Jsem s panem Worthingem zasnoubená, maminko. (*Zvednou se spolu.*)

BRACKNELLOVÁ Promiň, ale zatím nejsi zasnoubená s nikým. Až se tak skutečně stane, dozvíš se to ode mě nebo od svého otce, pokud mu to dovolí zdraví. Zasnoubení by mělo být pro mladou dívku překvapením – příjemným, anebo nepříjemným, to podle okolností. Rozhodně by se jí nemělo dovolit, aby takové věci řešila samostatně... A nyní bych vám jako matka ráda položila několik otázek, pane Worthingu. Ty na mě zatím počkáš dole v kočáře, Gvendolíno.

GVENDOLÍNA (*vyčítavě*) Ale mami!

BRACKNELLOVÁ Do kočáru!

Gvendolína zamíří ke dveřím. S Jackem si vyměňují za zády lady Bracknellové vzdušné polibky. Lady Bracknellová se neurčitě rozhlíží, jako by nechápala, co zvuky znamenají. Nakonec se otočí.

Gvendolíno! Kočár!

GVENDOLÍNA Jak si přeješ, maminko.

Odchází, cestou se ohlédne na Jacka.

BRACKNELLOVÁ (*sedá si*) Můžete se posadit, pane Worthingu.

Vytáhne z kapsy zápisník a tužku.

JACK Děkuji, lady Bracknellová, raději postojím.

BRACKNELLOVÁ (*notýsek a tužku v ruce*) Považuji za svou povinnost vám sdělit, že se nenacházíte v mém seznamu dobrých partií, ačkoli mám stejný jako moje přítelkyně, vévodkyně z Boltonu. Po pravdě řečeno jsme ho vypracovaly spolu. Jsem nicméně ochotna tam vaše jméno dopsat, vyhoví-li vaše odpovědi nárokům milující matky. – Kouříte?

JACK Ehm, ano, musím se přiznat, že kouřím.

BRACKNELLOVÁ To ráda slyším. Každý muž by se měl něčím zaměstnat. V Londýně je už tak příliš mnoho povalečů. – Kolik je vám let?

JACK Dvacet devět.

BRACKNELLOVÁ Ideální věk na ženění. – Odjakživa tvrdím, že muž, který se chce oženit, má buď vědět všechno, nebo nic. Co víte vy?

JACK *(po krátkém zaváhání)* Já nevím nic, lady Bracknellová.

BRACKNELLOVÁ To jsem ráda. Neuznávám nic, co narušuje přirozenou nevědomost. Nevědomost je jako krása motýlího křídla – stačí se ho dotknout, a je pryč. Celá teorie moderního vzdělávání je od základu prohnílá. Naštěstí alespoň v Anglii nepřináší vzdělávání žádné výsledky. Kdyby tomu tak bylo, vyšší společenské třídy by se octly ve vážném nebezpečí a v lepších čtvrtích by patrně propukly násilnosti. – Jaký máte příjem?

JACK Sedm až osm tisíc ročně.

BRACKNELLOVÁ *(udělá si poznámku v zápisníku)* Z pozemků, nebo z akcií?

JACK Převážně z akcií.

BRACKNELLOVÁ To je přijatelné. Když si člověk spočítá, jaké daně musí platit za života a jaké z něho vyždímají po smrti, je jasné, že pozemky dnes nepřinášejí ani zisk, ani radost. Sice mu zaručí postavení, ale zároveň mu neumožní, aby si ho udržel. To je všechno, co se o nich dá říct.

JACK Mám na venkově velký dům a k němu samozřejmě nějaké polnosti, asi tak patnáct set arů. Ale nejsem na příjmech z nich závislý. Pokud vím, tak jediní, kdo z nich mají aspoň trochu užitek, jsou pytláci.

BRACKNELLOVÁ Velký dům na venkově! Kolik pokojů? To si ale můžeme upřesnit později. Doufám, že máte dům i ve městě. Po tak prosté a nezkažené dívce, jako je Gwendolína, může těžko někdo chtít, aby žila na venkově.

JACK Mám dům na Belgrave Square, ale pronajímám ho lady Bloxhamové. Mohu ji ovšem kdykoli vystěhovat, má půlroční výpovědní lhůtu.

BRACKNELLOVÁ Lady Bloxhamová? Neznám.

JACK Není divu, nikam už moc nechodí. Je to dáma značně pokročilého věku.

BRACKNELLOVÁ To nic neznamena, úctyhodný věk už dnes není zárukou úctyhodného charakteru... Který dům na Belgrave Square?

JACK Číslo sto čtyřicet devět.

BRACKNELLOVÁ *(zavrtí hlavou)* Ta strana náměstí už vyšla z módy. Tušila jsem nějaký háček. To se ale dá snadno změnit.

JACK Myslíte módu, nebo stranu?

BRACKNELLOVÁ *(stroze)* Předpokládám, že obojí, bude-li to nutné. – Jaké máte politické názory?

JACK Obávám se, že žádné. Jsem liberální unionista.

BRACKNELLOVÁ To je v pořádku, jsou to vlastně konzervativci. Chodí k nám na večeři. Nebo aspoň na naše večírky. A teď k méně důležitým věcem. Vaši rodiče ještě žijí?

JACK Oba rodiče jsem ztratil.

BRACKNELLOVÁ Oba...? Ztráta jednoho se může pokládat za ránu osudu, ale přijít o oba, to už zavání nedbalostí. Kdo byl váš otec? Zjevně dost zámožný muž. Narodil se snad – řečeno slovy radikálního tisku – v prostředí podnikatelské šlechty, anebo pochází z aristokratické rodiny?

JACK To bohužel opravdu nevím. Jak už jsem řekl, oba rodiče jsem ztratil. Ačkoli bych měl spíše říct, že rodiče ztratili mě... Já vlastně svůj rodinný původ neznám. Jsem totiž... jsem zkrátka nalezenec.

BRACKNELLOVÁ Nalezenec?!

JACK Našel mě pan Thomas Cardew, budiž mu země lehká, vlídný starý pán, naplněný láskou k bližnímu, a dal mi příjmení Worthing. Náhodou měl totiž v kapse jízdenku první třídy do Worthingu. Worthing je přímořské letoviště v Sussexu.

BRACKNELLOVÁ Kde vás ten pán naplněný láskou k bližnímu a vlastníci jízdenku první třídy do přímořského letoviště našel?

JACK (vážně) V tašce.

BRACKNELLOVÁ V tašce?

JACK (velmi vážně) Ano, madam. Byl jsem v tašce – takové větší, černé kožené tašce s uchy –, prostě takové obyčejné tašce.

BRACKNELLOVÁ A kde přesně ten pan James nebo Thomas Cardew tu obyčejnou tašku našel?

JACK V úschovně zavazadel na nádraží Victoria. Vydali mu ji omylem místo té jeho.

BRACKNELLOVÁ V úschovně zavazadel na nádraží Victoria?

JACK Ano, u nástupiště ve směru na Brighton.

BRACKNELLOVÁ Nástupiště je nepodstatné. Přiznám se, pane Worthingu, že jsem z toho, co jste mi právě řekl, poněkud v rozpacích. Narodit se, či přinejmenším trávit útlé dětství v tašce, a je úplně jedno, jestli byla, nebo nebyla ušatá, je podle mě výrazem pohrdání zásadami spořádaného rodinného života – připomíná mi to nejhroší výstřelky francouzské revoluce. Snad víte, k jakým koncům to neblahé povstání nakonec vedlo? Co se týče místa, kde byla taška nalezena, nádražní úschovna zavazadel by k utajení společensky neúnosného faux pas posloužit mohla – a nejspíš k takovému účelu již využita byla –, sotva ji však můžeme pokládat za neotřesitelný základ solidního společenského postavení.

JACK Dovolte, madam, a co byste mi tedy poradila? Nemusím snad zdůrazňovat, že udělám všechno na světě, jen aby byla Gvendolína šťastná.

BRACKNELLOVÁ Vřele bych vám doporučila, abyste si co nejdříve obstaral nějaké příbuzné, pane Worthingu. Měl byste vynaložit veškeré úsilí, abyste ještě před koncem sezóny předložil alespoň jednoho rodiče. Pohlaví nerozhoduje.

JACK A jak to mám s dovolením udělat? Jestli chcete, mohu vám ukázat tu tašku. Mám ji schovanou doma. Myslím, že by vám opravdu měla stačit.

BRACKNELLOVÁ Mně? No dovolte, co to má co společného se mnou? Snad si nemyslíte, že já a lord Bracknell bychom dopustili, aby se naše jediná dcera – vycho-

vávaná s tou nejpečlivější péčí – provdala do úschovny zavazadel a spojila svůj život s balíkem? Sbohem, pane Worthingu!

Majestátně rozhořčená lady Bracknellová rychlým krokem odejde.

JACK Sbohem! (Algernon ve vedlejším pokoji začne hrát svatební pochod. Jack, na jehož tváři se objeví rozzuřený výraz, přejde ke dveřím.) Prokristapána, Algy, přestaň! Ještě mi hraj tohle! Ty jsi ale pitomec!

Hudba utichne a vejde rozjařený Algernon.

ALGERNON Copak, kamaráde? Nevyšlo to? Neříkej, že ti Gvendolína dala košem! Ne že bych se divil, protože ji znám. Odmítá nápadníky v jednom kuse. Je to od ní velká zlomyslnost.

JACK Ne, ne. S Gvendolínou jde všechno jako po másle. Co se jí týče, jsme zasnoubeni. Ale její matka je nesnesitelná. V životě jsem neviděl takovou fúrii... Sice nevím přesně, jak fúrie vypadají, ale jsem si jistý, že lady Bracknellová je jedna z nich. Každopádně je to stvůra, bohužel ne mytická, což není vůči nám fér... Promiň, tak bych asi před tebou o tvé tetě mluvit neměl.

ALGERNON Vůbec se neomlouvěj! Miluju, když někdo uráží mé příbuzné. Jedině tak se to dá s nimi vydržet. Příbuzní jsou otravná chamrad, která nemá nejmenší tušení, jak žít, a žádný cit pro to, kdy umřít.

JACK Nesmysl!

ALGERNON Žádný nesmysl!

JACK Nebudu se s tebou hádat. Není věc, kvůli které by ses nehádal.

ALGERNON Není věc, která by byla stvořena k něčemu jinému.

JACK Kdybych si to myslel, tak se namouduši zastřelím... (Pauza.) Poslyš, existuje nějaká pravděpodobnost, že asi tak za sto padesát let bude Gvendolína podobná své matce? Řekni, že ne!

ALGERNON Každá žena se nakonec začne podobat své matce, což je její tragédie. Muž nikdy, což je zas jeho tragédie.

JACK To má být chytré?

ALGERNON Je to dokonale řečeno! A pravdy je v tom přesně tolik, kolik se sluší na kterýkoli postřeh ze života civilizovaných vrstev společnosti.

JACK Už mám chytrosti po krk. Dneska je chytrý každý. Ať jdeš, kam chceš, všude samý inteligent. Je to problém, který vyvolává veřejné pohoršení. Dal bych nevím co za to, kdyby nám zbylo aspoň pár pitomců.

ALGERNON Neboj se, zbylo.

JACK Hrozně rád bych je poznal. O čem spolu mluví?

ALGERNON Pitomci? Samozřejmě o inteligentech.

JACK Pitomci!

ALGERNON Mimochodem, už ses Gvendolíně přiznal, že v Londýně si říkáš Filip a na venkově Jack?

JACK *(velmi povýšeně)* Příteli drahý, pravda patří k věcem, které se krásným, milým a kultivovaným dívkám neříkají. Máš podivné představy o tom, jak se chovat k ženám!

ALGERNON Muž se má chovat k ženě jen jedním způsobem: milovat ji, když je hezká, a milovat jinou, když hezká není.

JACK Nesmysl.

ALGERNON A co tvůj bratr? Zhýralý Filip?

JACK Do konce týdne se ho zbavím. Řeknu, že zemřel v Paříži na mrtvici. Spousta lidí umírá na mrtvici – prostě to s nimi praští a hotovo, ne?

ALGERNON To jistě, jenže mrtvice je dědičná. Takže by bylo lepší, kdybys uvedl těžkou rýmu.

JACK A víš jistě, že těžká rýma není dědičná?

ALGERNON Ovšemže není!

JACK Tak dobře. Chudák Filip zničehonic padne v Paříži za oběť rýmě. A mám ho z krku.

ALGERNON Neříkal jsi náhodou, že... slečna Cardewová se zajímá o chudáka Filipa nějak moc? Nebude z jeho smrti příliš otřesená?

JACK Žádný strach. Cecílie naštěstí není romantická husička. Má apetýt jako dřevorubec, chodí na dlouhé procházky a učení věnuje minimální pozornost.

ALGERNON Docela rád bych ji poznal.

JACK Udělám všechno, aby k tomu nikdy nedošlo. Je nesmírně půvabná a je jí teprve osmnáct.

ALGERNON Svěřil ses Gvendolíně, že máš nesmírně krásnou schovanku, které je teprve osmnáct?

JACK Zešílel jsi?! Takové věci se přece neříkají. Cecílie a Gvendolína si budou určitě moc rozumět. Vsadím se s tebou, o co chceš, že do půl hodiny si budou tykat a říkat si sestřičko.

ALGERNON To ženy dělají až potom, co se počastují spoustou jiných jmen. A teď už se opravdu musíme jít obléct, jestli chceme u Willise dostat dobrý stůl. Víš, že je už skoro sedm?

JACK *(podrážděně)* Vždycky je skoro sedm.

ALGERNON Ale já už mám hlad.

JACK A kdy ho nemáš?

ALGERNON Co po večer? Nezahlídeme do divadla?

JACK Jen to ne! Strašně nerad něco poslouchám.

ALGERNON A co do klubu?

JACK Ani nápad! Strašně nerad mluvím.

ALGERNON Tak co se kolem desáté zastavit ve varieté?

JACK Vyloučeno! Strašně nerad se na něco dívám. Je to tak hloupé.

ALGERNON Tak co budeme dělat?

JACK Nic!

ALGERNON Nedělat nic je strašná dřina. Ne že by mi dřina vadila, jenom nesmí vést k nějakému cíli.

Vejde Lane.

LANE Slečna Fairfaxová.

Vejde Gvendolína, Lane odejde.

ALGERNON No ne, Gvendolína!

GVENDOLÍNA Algy, buď tak hodný a otoč se. Musím říct něco velmi důvěrného panu Worthingovi.

ALGERNON Gvendolínó! To v žádném případě nemohu dovolit!

GVENDOLÍNA Algy, proč se pořád musíš chovat tak děsně nemravně? Na to ještě nejsi dost starý. (*Algernon pře- jde ke krbu.*)

JACK Já ji miluju!

GVENDOLÍNA Filipe, možná nikdy nebudeme svoji. Čtu to bohužel matčina výrazu. Jen málo rodičů dnes bere ohled na to, co jim říkají jejich děti. Tradiční úcta k mládí se rychle vytrácí. Veškerý vliv na svou matku jsem ztratila ve třech letech. Ale i kdyby nám překazila, abychom se vzali, a já se třeba provdala za jiného, a vdávala se třeba každý měsíc, nemůže mi zabránit, abych tě navěky věrně milovala.

JACK Gvendolíčko!

GVENDOLÍNA Příběh o tvém romantickém původu, tak jak mi ho s nepříjemným komentářem vyprávěla matinka, mě přirozeně rozechvěl až do morku kostí. Tvé křestní jméno je neodolatelně přitažlivé. Jsi tak prostý, že se v tobě vůbec nevyznám. Kde bydlíš v Londýně, vím. Ale jakou máš adresu na venkově?

JACK Woolton, Hertfordshire.

Algernon, který bedlivě naslouchá, se pro sebe usměje a zapíše si adresu na manžetu. Potom vezme do ruky vlakový jízdní řád.

GVENDOLÍNA Doufám, že tam nemáte problémy s doručováním pošty. Možná mi nezbude než se uchýlit k zoufalému činu. Což se ovšem bude muset důkladně promyslet. Budu ti psát každý den.

JACK Jak já tě miluju!

GVENDOLÍNA Jak dlouho se v Londýně zdržíš?

JACK Do pondělka.

GVENDOLÍNA Výborně! Už se můžeš otočit, Algy.

ALGERNON Děkuju. Už jsem otočený.

GVENDOLÍNA Můžeš i zazvonit na sluhu.

Algernon zazvoní na zvonek.

JACK Smím tě doprovodit ke kočáru, miláčku?

GVENDOLÍNA Samozřejmě.

Vejde Lane.

JACK Slečnu Fairfaxovou vyprovodím sám.

LANE Jistě, pane.

Jack a Gvendolína odejdou. Lane podá Algernonovi na tácku několik dopisů. Zřejmě to jsou účty, protože Algernon je roztrhá, jen co si prohlédne obálky.

ALGERNON Sklenku sherry, Lane.

LANE Jistě, pane.

ALGERNON Zítra jedu bunburyovat, Lane.

LANE Jistě, pane.

ALGERNON Vrátím se asi až v pondělí. Můžete mi zabalit oblečení do společnosti, sametový župan a všechny bunburyovské obleky...

LANE Jistě, pane. (*Podá mu sherry.*)

ALGERNON Doufám, že zítra bude krásně, Lane.

LANE Krásně není nikdy, pane.

ALGERNON Jste zarytý pesimista, Lane.

LANE Snažím se vám maximálně vyhovět, pane.

Vejde Jack, Lane odejde.

JACK Je to rozumná, bystrá dívka! Jediná, na které mi v životě záleželo. (*Algernon se přepjatě zasměje.*) Prosím tě, co tě tak pobavilo?

ALGERNON Ale nic, jen se trochu bojím o chudáka Bunburyho.

JACK Jestli si nedáš pozor, tak tě jednou ten tvůj Bunbury dostane do vážného maléru.

ALGERNON Já maléry miluju. Jsou to jediné situace, na kterých není nic vážného.

JACK Nesmysl. Plácáš jenom nesmysly.

ALGERNON Tak jako všichni.

Jack na něho pohoršeně pohlédne a odejde z místnosti. Algernon si zapálí cigaretu, přečte si poznámku na manžetě a usměje se.

Opona.

Druhé jednání

Zahrada venkovského sídla. K domu vedou kamenné schody. Zahrada je starosvětská, plná růží. Červenec. Pod rozložitým tisem stojí proutěná křesla a stůl pokrytý knihami. U stolu sedí slečna Prismová. Cecílie je vzadu, zalévá květiny.

- PRISMOVÁ (volá) Cecílie, Cecílie! Neměl by něco tak přzemního, jako je zalévání květin, dělat spíše zahradník? Zvlášť ve chvíli, kdy na vás čekají povznářející intelektuální slasti? Na stole máte německou gramatiku. Prosím, otevřete si ji na straně patnáct. Zopakujeme si včerejší lekci.
- CECÍLIE (přichází loudavě) Jenže mně se němčina nelíbí. Vůbec mi nesluší. Moc dobře vím, že po hodině němčiny je na mě hrozný pohled.
- PRISMOVÁ Ale má milá, přece víte, jak vašemu poručníkovi záleží na tom, abyste se všestranně rozvíjela. Když včera odjžděl do Londýna, zvlášť mi kladl na srdce, ať se věnujeme němčině. Což vlastně dělá vždycky, když jede do Londýna.
- CECÍLIE Strýček Jack bere všechno moc vážně. Sám je někdy tak vážný, až se bojím, jestli mu něco není.
- PRISMOVÁ (napřimuje se) Váš poručník se těší znamenitému zdraví a jeho serióznost si zaslouží uznání o to víc, že je tak mladý. Neznám nikoho s tak vyvinutým smyslem pro povinnost a odpovědnost.
- CECÍLIE Zřejmě proto se často tváří trochu znuděně, když je s námi dvěma.
- PRISMOVÁ Cecílie! Já žasnu! Pan Worthing neví, kde mu hlava stojí. Nejpapných žertů a planých řečí byste se od něho nedočkala. Nezapomeňte, že žije v neustálém strachu o toho nešťastného mladíka, svého bratra.
- CECÍLIE Škoda, že k nám strýček toho nešťastného mladíka, svého bratra, někdy nepozve. Třeba bychom na něho měly dobrý vliv, slečno Prismová. Vy rozhodně. Umíte německy, vyznáte se v geologii, a takové věci dělají

na muže velký dojem. (Cecílie si začne zapisovat do svého deníčku.)

- PRISMOVÁ (zavrtí hlavou) Soudím, že ani já bych nesvedla nic s někým, kdo se podle mínění vlastního bratra chová jako notorický hejsek a slaboch. Vlastně si ani nejsem jistá, zda bych ho napravovat chtěla. Nejsem zastánkyní té dnešní mánie dělat z hříšníků světce. Jak si kdo ustele, tak si lehne. Odložte ten deník, Cecílie. Nevidím jediný důvod, proč byste si měla vést deník.
- CECÍLIE Abych si měla kam zapisovat báječná tajemství svého života. Kdybych si je nezapsala, asi by mi úplně vypadla z paměti.
- PRISMOVÁ Milá Cecilko, právě paměť je deníkem, který nosíme všichni s sebou.
- CECÍLIE To ano, jenže jsou v něm zapsány věci, které se nikdy nestaly a ani se stát nemohly. Podle mě je paměť zodpovědná za téměř všechny třísvazkové romány, které nám posílají z knihovny.
- PRISMOVÁ Neohrnujte nosík nad třísvazkovými romány, Cecílie. Sama jsem kdysi jeden napsala.
- CECÍLIE Opravdu? Jste tak inteligentní! Doufám, že neskončil šťastně. Romány se šťastným koncem nemám ráda. Mívám z nich strašnou depresi.
- PRISMOVÁ Hodní dopadli dobře, zlí špatně. Jak se na správný román sluší.
- CECÍLIE Asi ano. Ale spravedlivé to není. A vydali vám ho?
- PRISMOVÁ Bohužel ne. Je to takové moje odložené dítě. (Cecílie sebou trhne.) Myslím to obrazně. Ten rukopis jsem ztratila nebo někam založila... A teď honem do práce, tyhle úvahy nikam nevedou.
- CECÍLIE (s úsměvem) Ale ne! Jde k nám naše milá velebnost, otec Chasuble!
- PRISMOVÁ (vstane a jde mu v ústrety) Důstojnosti! To je ale příjemné překvapení!
- Vejde otec Chasuble.*
- CHASUBLE Jakpak se dneska máme? Doufám, slečno Prismová, že se cítíte dobře.

CECÍLIE Slečna Prismová si zrovna stěžovala na menší migrénu. Myslím, že by jí velmi prospělo, kdyby se s vámi chvíli prošla v parku, otče.

PRISMOVÁ Cecílie, o žádné migréně jsem nemluvila.

CECÍLIE Já vím, ale tak nějak jsem ji vytušila. Shodou okolností mě to napadlo v okamžiku, kdy se objevil důstojný pán, takže jsem se ani nemohla věnovat té němčině.

CHASUBLE Snad nejste roztěkaná, Cecílie?

CECÍLIE Bohužel.

CHASUBLE To je zvláštní. Kdybych já měl to štěstí a byl žákem slečny Prismové, visel bych jí na rtech. (*Slečna Prismová se rozzáří.*) Myslel jsem to obrazně – moji metaforu inspirovaly včelky. Ehm! Pan Worthing se z Londýna zřejmě ještě nevrátil, že?

PRISMOVÁ Čekáme ho až v pondělí odpoledne.

CHASUBLE Ach ano, rád zůstává v Londýně přes neděli. Nepatří k floutkům, jejichž jediným smyslem života je zábava, tak jako – podle toho, co se povídá – ten jeho nešťastný bratr. Teď už ale nesmím nymfu Egerii a její žačku déle zdržovat.

PRISMOVÁ Egerii? Jmenuji se Leticie, velebnosti.

CHASUBLE (*s úklonou*) To byla pouze narážka na antickou mytologii, vypůjčená od pohanských autorů. Nepochybně vás obě uvidím na nešporách, vidíte?

PRISMOVÁ Myslím, velebnosti, že se přece jen s vámi projdu. Uvědomila jsem si, že mě skutečně bolí hlava, a procházka by mi mohla prospět.

CHASUBLE Bude mi potěšením, slečno Prismová, velkým potěšením. Mohli bychom se projít až k farní škole a zpátky.

PRISMOVÁ To by bylo úchvatné. Cecílie, vy si zatím čtete v učebnici politické ekonomie. Kapitulu o pádu indické rupie můžete přeskočit. Mohla by vám poplést hlavu. Dokonce i tyhle potíže s oběživem mají v sobě cosi romantického.

Odejde do zahrady s otcem Chasblem.

CECÍLIE (*vezme knihy a hodí je zpátky na stůl*) Příšerná politická ekonomie! Příšerný zeměpis! Příšerně hnusná němčina!

Vejde Merriman s navštívenkou na podnose.

MERRIMAN Z nádraží právě dorazil pan Filip Worthing. Má s sebou zavazadla.

CECÍLIE (*vezme si navštívenku a přečte si ji*) „Pan Filip Worthing, byt B4, penzion Albany, Piccadilly.“ Bratr strýčka Jacka! Řekl jste mu, že pan Worthing je v Londýně?

MERRIMAN Zajisté, slečno. Vypadal velmi zklamaně. Zmínil jsem se, že jste se slečnou Prismovou v zahradě. Prý by si s vámi rád promluvil o samotě.

CECÍLIE Požádejte pana Worthinga, ať přijde sem. A snad byste měl říct hospodyni, aby mu připravila pokoj.

MERRIMAN Zajisté, slečno.

Merriman odejde.

CECÍLIE Dosud nikdy jsem se nesetkala s nikým doopravdy zkaženým. Mám docela strach. Bojím se, že bude vypadat úplně jako ostatní. (*Vejde Algernon, šarmantní, samý úsměv.*) Taky že jo!

ALGERNON (*smeká*) Vy jste určitě moje malá sestřenka Cecílie.

CECÍLIE Jste obětí nějakého divného bludu. Nejsem malá. Dokonce bych řekla, že na svůj věk jsem nezvykle velká. (*Algernon je mírně vyveden z konceptu.*) Ale vaše sestřenka Cecílie jsem. Vy, jak je patrné z vaší navštívenky, jste bratr strýčka Jacka, můj zhýralý bratránek Filip.

ALGERNON Já ale zhýralý vůbec nejsem, sestřenko. To si o mně nesmíte myslet.

CECÍLIE Pokud zhýralý nejste, tak jste nás všechny neomluvitelně podvedl. Doufám, že nevedete dvojí život a nepředstíráte, že jste zkažený, a přitom žijete počestně jak stará panna. To by bylo pokrytecké.

ALGERNON (*užasle na ni hledí*) Ó! Trochu neukázněný samozřejmě jsem.

CECÍLIE To ráda slyším.

ALGERNON Vlastně jste mi teď připomněla, že svým skromným způsobem jsem se občas choval jako pěkný nemrava.

CECÍLIE Asi byste na to neměl být tak pyšný, i když to jistě muselo být velmi příjemné.

ALGERNON Mnohem příjemnější je být tady s vámi.

CECÍLIE Nechápu, co tu vůbec děláte. Strýček se vrátí až v pondělí dopoledne.

ALGERNON To je ale směla. Musím odjet prvním vlakem v pondělí ráno. Mám obchodní schůzku, kterou bych velice rád... zmeškal.

CECÍLIE A nemůžete ji zmeškat jinde než v Londýně?

ALGERNON Ne, právě tam ji mám.

CECÍLIE Samozřejmě vím, jak je důležité nechodit na smlouvené schůzky, pokud si chce člověk uchovat aspoň trochu smyslu pro krásy života, ale stejně si myslím, že byste měl na strýčka počkat. Vím, že si s vámi chce promluvit o vaší emigraci.

ALGERNON O čem?

CECÍLIE O vaší emigraci. Jel vám koupit něco na sebe.

ALGERNON Něco takového bych Jackovi rozhodně nesvěřil. Už se nevyzná v kravatách.

CECÍLIE Kravaty asi potřebovat nebudete. Strýček vás posílá do Austrálie.

ALGERNON Do Austrálie! To raději smrt.

CECÍLIE Jak myslíte. Ve středu u večeře prohlásil, že si budete muset vybrat mezi tímto světem, oním světem a Austrálií.

ALGERNON Pěkně děkuju! Zprávy, které se ke mně donesly o Austrálii a onom světě, nejsou zrovna povzbudivé. Jsem docela spokojen s tímto světem, sestřenko.

CECÍLIE To chápu, ale je on spokojen s vámi?

ALGERNON Obávám se, že ne. Proto bych rád, abyste mě napravila. Pokud byste proti tomu nic neměla, mohla byste si to vytknout jako své životní poslání.

CECÍLIE Bohužel dnes odpoledne nemám čas.

ALGERNON A nevadilo by vám, kdybych se dnes odpoledne napravoval sám?

CECÍLIE Bude to sice trochu donkichotské, ale asi byste to zkusit měl.

ALGERNON Zkusím. Už teď mám pocit, že jsem lepší.

CECÍLIE Ale vypadáte hůř.

ALGERNON Protože mám hlad.

CECÍLIE Jsem to ale hostitelka! Mělo mě napadnout, že když chce někdo začít úplně nový život, potřebuje se pravidelně a vydatně stravovat. Prosim, pojdte se mnou.

ALGERNON Děkuji. Směl bych si ale nejprve vetknout do klopky květinu? Vždycky se nejdřív zkrášlím květinou, jinak by mi nechutnalo.

CECÍLIE Čajovou růži? Žlutou? (*Sáhne pro růžky.*)

ALGERNON Raději růžovou.

CECÍLIE Proč? (*Ustříhne květ.*)

ALGERNON Protože se vám podobá, sestřenko.

CECÍLIE Myslím, že se nehodí, abyste se mnou takhle mluvil. Slečna Prismová mi nikdy nic takového neříká.

ALGERNON V tom případě má něco s očima. (*Cecílie mu vetkne růži do knoflíkové dírký.*) Jste ta nejhezčí dívka, jakou jsem kdy viděl.

CECÍLIE Slečna Prismová tvrdí, že hezká tvářička je past.

ALGERNON Do které s radostí padne každý rozumný muž.

CECÍLIE Ach! Pochybuji, že bych chtěla ulovit rozumného muže. Netušila bych, o čem si s ním mám povídat.

Přejdou do domu. Vráť se slečna Prismová a Chasuble.

PRISMOVÁ Žijete jako poustevník, milý otče. Měl byste se oženit. Misanropy chápu, ženantrypy nikdy!

CHASUBLE (*jeho jazykový cit je otřesen*) Věřte mi, že si takový novotvar nezasloužím. Pravidla a praxe prvotní církve manželství výslovně zakazovaly.

PRISMOVÁ (*afektovaně*) Což je patrně důvod, proč prvotní církve zanikla. A vy si, milý otče, zřejmě neuvědomujete, že nezadaný muž se časem mění v trvalé veřejné pokušení. Muži by měli být opatrnější, takový celibát umí svést slabší povahy na scestí.

CHASUBLE Ztrácí snad muž přitažlivost, když se ožení?

PRISMOVÁ Ženatý muž není přitažlivý pro žádnou ženu, s výjimkou vlastní.

CHASUBLE A často, jak jsem se doslechl, ani pro ni.

PRISMOVÁ To záleží na tom, jak je s ním duševně spřízněná. Na zralost ovšem spolehnutí je. Té se věřit dá. Mladé ženy jsou ještě zelené. (*Chasuble se zarazí.*) Myslím to obrazně. Mou metaforu inspirovalo nezralé ovoce. Ale kam se poděla Cecilie?

CHASUBLE Možná se vydala za námi ke škole.

Ze zadní části zahrady vejde zvolna Jack. Je oblečen do nejčernějšího smutku, včetně smutčné pásky na klobouku a černých rukavic.

PRISMOVÁ Pan Worthing!

CHASUBLE Pan Worthing?

PRISMOVÁ To je ale překvapení! Čekali jsme vás až v pondělí odpoledne.

JACK (*s tragickým výrazem si potřese rukou se slečnou Prismovou*) Vrátil jsem se dřív, než jsem předpokládal. Jak se daří, velebnosti? Doufám, že dobře.

CHASUBLE Milý pane Worthingu, snad toto smuteční roucho nevěští nějakou strašnou tragédii?

JACK Můj bratr.

PRISMOVÁ Snad ne další dluhy a výstřednosti?

CHASUBLE Stále se brodí v mravním bahně?

JACK (*zavrtí hlavou*) Zemřel!

CHASUBLE Váš bratr Filip zemřel?

JACK Je úplně mrtvý.

PRISMOVÁ To dostal pěknou lekci! Doufám, že se z ní poučí.

CHASUBLE Pane Worthingu, přijměte moji upřímnou soustrast. Útěchou vám budiž aspoň vědomí, že jste se ke svému bratrovi vždy choval s příkladnou šlechetností a shovívavostí.

JACK Chudák Filip! Měl sice spoustu chyb, ale je to těžká, velmi těžká rána.

CHASUBLE Ano, velmi těžká. Byl jste u něho, když se loučil s tímto světem?

JACK Ne. Zemřel v cizině. V Paříži. Včera večer jsem dostal telegram od ředitele hotelu Grand.

CHASUBLE Zmínil se o příčině smrti?

JACK Zřejmě těžká rýma.

PRISMOVÁ Jak si kdo ustele, tak si lehne.

CHASUBLE (*zvedne ruku*) Shovívavost, drahá slečno Prismová, shovívavost! Nikdo není dokonalý. Já sám jsem mimořádně háklivý na průvan. Pohřeb se bude konat zde?

JACK Ne. Jak se zdá, bratr vyslovil přání spočinout v Paříži.

CHASUBLE V Paříži! (*Zavrtí hlavou.*) Jak je vidět, ani v poslední hodině nebral život vážně. Nepochybně si budete přát, abych příští neděli připomněl tuto rodinnou tragédii několika slovy. (*Jack mu křečovitě stiskne ruku.*) Mé kázání o významu many v poušti se dá upravit pro téměř jakoukoli příležitost, ať už radostnou, nebo, jako v tomto případě, žalostnou. (*Všichni vzdychnou.*) Proslovil jsem ho na dožínkách, u křtů a birmování, ve dnech radosti i strasti. Naposledy jsem ho přednesl na dobročinné pobožnosti v katedrále, a to jménem Společnosti pro předcházení nespokojenosti mezi příslušníky vyšších vrstev. Přítomnému biskupovi některé moje analogie vyrazily dech.

JACK Zmínil jste křty, velebnosti? To mi něco připomnělo... Takže křtít umíte? (*Chasuble vypadá šokovaně.*) Chci tím samozřejmě říct, že jistě křtíte neustále, vidíte?

PRISMOVÁ Musím s politováním konstatovat, že je to jedna z jeho nejčastějších povinností v této farnosti. Často jsem na toto téma hovořila s příslušníky nemajetných tříd. Zdá se, že mají problém s pohlavní zdrženlivostí.

CHASUBLE Promiňte, pane Worthingu, zajímáte se o nějaké konkrétní dítě? Pokud je mi známo, váš bratr ženat nebyl.

JACK To je pravda.

PRISMOVÁ (*trpce*) Lidé, kteří žijí pouze pro zábavu, se obvykle nežení.

JACK Já nechci pokřtít žádné dítě, velebnosti. Ne že bych děti neměl rád. Ne! Jde o to, že se chci nechat pokřtít já sám – a ještě dnes odpoledne, nemáte-li nic lepšího na práci.

CHASUBLE Ale vždyť vy už pokřtěný jste, pane Worthingu!

JACK Vůbec si na to nevzpomínám.

CHASUBLE Máte v tomto smyslu nějaké vážné pochybnosti?

JACK Rozhodně je mít hodlám. Samozřejmě netuším, jestli vás tím nějak neobtěžuji, nebo jestli si nemyslíte, že jsem na křest už trochu starý.

CHASUBLE Ale vůbec ne. Kropení a vlastně i ponořování dospělých je běžný církevní úkon.

JACK Ponořování!

CHASUBLE Nemusíte mít strach. Kropení úplně stačí, dokonce bych vám ho doporučil. Na anglické počasí není spolehnutí. V kolik hodin byste si přál obřad?

JACK Mohl bych se stavět okolo páté, pokud vám to vyhovuje.

CHASUBLE Skvěle, skvěle! Po pravdě řečeno mě v tu dobu čekají ještě dva takové obřady. V jednom domku na okraji vašeho panství se povozníkovi Jenkinsovi nedávno narodila dvojčata. Je to chudák, ale nezahálí!

JACK Tak nevím. Nechat se pokřtít s jinými nemluváty mi moc zábavné nepřipadá. Bylo by to dětinské. Co kdybych přišel v půl šesté?

CHASUBLE Znamenitě! Znamenitě! (*Vytáhne hodinky.*) A nyní, drahý pane Worthingu, již nebudu déle rušit v domě smutku. Jen vás prosím, nepoddávejte se příliš svému žalu. Pod tvrdou slupkou trpké zkoušky nás často čeká skryté požehnání.

PRISMOVÁ Tohle požehnání mi připadá zcela zjevné.
Z domu vejde do zahrady Cecílie.

CECÍLIE Strýčku Jacku! Jsem tak ráda, že jste se vrátil. Ale co to máte na sobě? To je hrůza! Honem se utíkejte převléct.

PRISMOVÁ Cecílie!

CHASUBLE Dítě moje, dítě moje!

Cecílie přejde k Jackovi, ten ji melancholicky políbí na čelo.

CECÍLIE Co se stalo, strýčku? Usmějte se! Vypadáte, jako by vás bolely zuby, a já mám pro vás takové překvapení! Hádejte, kdo je v jídelně! Váš bratr!

JACK Kdo?

CECÍLIE Váš bratr Filip. Přijel asi před půlhodinou.

JACK Nesmysl! Žádného bratra nemám.

CECÍLIE Takhle nemluvte. Možná se k vám v minulosti nechoval dobře, ale je to pořád váš bratr. Přece nebudete takový necita a nezřeknete se ho. Dojdu pro něj. A vy mu podáte ruku, ano?

Odběhne zpátky do domu.

CHASUBLE Jaká radostná novina!

PRISMOVÁ Teď, když jsme se všichni smířili s jeho smrtí, mi jeho nečekaný návrat připadá krajně znepokojivý.

JACK Můj bratr? V jídelně? Co je to za nesmysl?

Vejde Algernon s Cecílií, ruku v ruce. Zvolna přistoupí k Jackovi.

JACK Kristebože! (*Odhání Algernona pryč.*)

ALGERNON Bratře, přijel jsem za tebou, abych se ti omluvil za všechny potíže, které jsem ti způsobil, a slíbil, že v budoucnu se mímím polepšit. (*Jack na něho zírá a nepřijímá jeho nabízenou ruku.*)

CECÍLIE Strýčku, vy nepodáte ruku vlastnímu bratrovi?

JACK Nic na světě mě k tomu nedonutí. To, že přijel sem, je do nebe volající. A on moc dobře ví proč.

CECÍLIE Ale strýčku, nebudte takový. V každém člověku je něco dobrého. Filip mi právě vyprávěl o svém churavém příteli, nebohém panu Bunburym, jehož tak často navštěvuje. Ten, kdo s láskou pečuje o nemocného a dokáže odolat svodům Londýna, jen aby mohl bdít u přítelova lože, přece nemůže být špatný.

JACK Cože!? On ti vyprávěl o Bunburym?

CECÍLIE Ano, řekl mi všechno o tom chudáčkovi a jeho cha-trném zdraví.

JACK O Bunburym! Nedovolím, aby s tebou mluvil o Bunburym ani o čemkoli jiném. Nebo zešílím!

ALGERNON Samozřejmě uznávám, že za všechno mohu já. Musím ale říct, že z bratrovy bezcitnosti mi puká srdce. Čekal jsem vřelejší přijetí, zvláště když jsem tady poprvé.

CECÍLIE Strýčku, jestli Filipovi nepodáte ruku, nikdy vám to neodpustím.

JACK Nikdy mi neodpustíš?

CECÍLIE Nikdy, nikdy, nikdy!

JACK Tak dobře, ale je to naposled. (*Podá Algernonovi ruku a zatváří se nasupeně.*)

CHASUBLE Jaká radost, být svědkem tak příkladného smíření! A teď bychom asi měli nechat bratry o samotě.

PRISMOVÁ Cecílie, vy půjdete s námi.

CECÍLIE Jistě, slečno Prismová. Mé poslání smířit ty dva je u konce.

CHASUBLE Milé dítě, dnes jste vykonala bohubilý skutek.

PRISMOVÁ Hlavně nechvalme dne před večerem!

CECÍLIE Jsem tak šťastná!

Odejdou všichni kromě Jacka a Algernona.

JACK Ty holobrádku! Ty hade! Okamžitě se seber a zmiz! Tady se bunburyovat nebude!

Vejde Merriman.

MERRIMAN Věci pana Filipa jsem odnesl do pokoje vedle vašeho, pane. Předpokládám, že je to tak správně.

JACK Cože?

MERRIMAN Zavazadla pana Filipa. Odnese jsem je do pokoje vedle vás a vybalil.

JACK Jeho zavazadla?

MERRIMAN Ano, pane. Tři cestovní brašny, jeden toaletní kufřík, dvě krabice na klobouky a jeden velký piknikový koš.

ALGERNON Bohužel se tentokrát nemohu zdržet déle než týden.

JACK Merrimane, okamžitě nechte zapřáhnout! Pana Filipa nečekaně odvolali zpátky do Londýna.

MERRIMAN Jistě, pane.

Vrátí se do domu.

ALGERNON Že se nestydíš tak lhát! Nikdo mě nikam neodvolal.

JACK Ale ano, odvolal.

ALGERNON Nikoho jsem neslyšel.

JACK Volá tě tvoje povinnost gentlemana.

ALGERNON Moje povinnost gentlemana mi nikdy ani v nejmenším nebránila užívat si života.

JACK Tak tohle ti věřím.

ALGERNON A navíc – Cecílie je rozkošná.

JACK O slečně Cardewové takhle mluvit nebudeš. Nelíbí se mi to.

ALGERNON A mně se zase nelíbí, jak ses oblékl. Vypadáš směšně. Proč se proboha nepřevlečeš? Je dětinské nosit smutek za někoho, kdo se chystá strávit u tebe celý týden jako host. Připadá mi to komické.

JACK Týden u mě rozhodně nezůstaneš – ani jako host, ani jako nic jiného. Pěkně pomaširuješ... Vlak ti jede pět minut po čtvrté.

ALGERNON Rozhodně neodjedu, dokud budeš ve smutku. Jsem přece tvůj přítel. Předpokládám, že ani ty bys mě neopustil, kdybych držel smutek já. Bylo by od tebe velice kruté, kdybys u mě nezůstal.

JACK A když se převleču, tak půjdeš?

ALGERNON Jen když ti to nebude trvat dlouho. Jakživ jsem neviděl nikoho, kdo by se oblékal tak dlouho a s tak žalostným výsledkem.

JACK Pořád lepší než chodit vyfintěný jako ty. Připadá mi to nevkusné.

ALGERNON O nevkusu mluví zpravidla ti, co žádný vkus nemají.

JACK Tvoje samolibost je směšná, tvé chování skandální a tvá přítomnost v mé zahradě naprosto neslýchaná. Ve čtyři pět ti ale jede vlak a já ti přeju příjemnou zpáteční cestu. Ten tvůj Bunbury tady nijak zvláště neuspěl.

Zajde do domu.

ALGERNON Naopak! Úspěch byl ohromný. Zamiloval jsem se do Cecílie, co víc si mohu přát. *(Do zadní části zahrady vejde Cecílie. Zvedne konev a začne zalévat květiny.)* Ale než odjedu, musím ji ještě vidět a připravit půdu pro dalšího Bunburyho. Á, tamhle je.

CECÍLIE Vrátila jsem se jenom pokropit růže. Myslela jsem, že jste se strýčkem.

ALGERNON Šel dát zapráhnout kočár.

CECÍLIE Snad vás nechce vzít na nějakou hezkou projíždku?

ALGERNON Chce mě poslat pryč...

CECÍLIE To se musíme rozloučit?

ALGERNON Bohužel. Už jen to pomyšlení mi působí velkou bolest.

CECÍLIE Je vždycky bolestné loučit se s někým, koho známe jen velmi krátce. Nepřítomnost starých přátel snášíme klidně. Ale třeba jen chvilkové odloučení od někoho, kdo nám byl právě představen, je téměř nesnesitelné.

ALGERNON Děkuji vám.
Vejde Merriman.

MERRIMAN Váš kočár, pane.
Algernon pohlédne prosebně na Cecílii.

CECÍLIE Ať počká, Merrimane... dejme tomu... pět minut.

MERRIMAN Jak si přejete, slečno.
Merriman odejde.

ALGERNON Snad se vás, Cecílie, nijak nedotknu, ale musím se vám prostě a upřímně svěřit, že jste pro mě ztělesněním absolutní dokonalosti.

CECÍLIE Vaše upřímnost vás velice ctí, Filipe. Když dovolíte, zapíšu si vaši poznámku do svého deníčku. *(Přejde ke stolu a začne psát do deníku.)*

ALGERNON Vy si opravdu vedete deník? Dal bych všechno na světě, abych do něj mohl nahlédnout. Smím?

CECÍLIE Kdepak. *(Přikryje ho dlaní.)* Jsou to jen záznamy osobních myšlenek a dojmů velmi mladé dívky, a proto jsou určeny k otištění. Doufám, že si je koupíte, až

vyjdou knižně. Prosím vás ale, Filipe, mluvte dál. Hrozně ráda píšu podle diktátu. Skončila jsem u „absolutní dokonalosti“. Můžete pokračovat. Jsem připravena.

ALGERNON *(poněkud vyveden z konceptu)* Ehm! Ehm!

CECÍLIE Prosím, zdržte se kašlání, Filipe. Osoba, která diktuje, má mluvit plynně a nekašlat. Navíc neumím kašlavé zvuky zapsat. *(Píše, jak Algernon mluví.)*

ALGERNON *(mluví překotně)* Cecílie, odpusťte mi mou troufalost, ale od chvíle, co jsem poprvé spatřil vaši podivuhodnou a jedinečnou krásu, vás miluji šílenou, vášnivou, věrnou a beznadějnou láskou.

CECÍLIE Šílenou, vášnivou, věrnou, to vám schvaluji – ale proč beznadějnou?

ALGERNON Cecílie!
Vejde Merriman.

MERRIMAN Váš kočár, pane.

ALGERNON Řekněte kočímu, ať se staví příští týden v tuhle dobu.

MERRIMAN *(pohlédne na Cecílii, která nereaguje)* Jak si přejete, pane.
Merriman se vzdálí.

CECÍLIE Strýček by se velice zlobil, kdyby věděl, že chcete odjet až příští týden.

ALGERNON Tak ať. Nezáleží mi na nikom, jenom na vás. Miluji vás, Cecílie. Vezmete si mě, vidíte?

CECÍLIE Vy hlupáčku! Samozřejmě. Vždyť jsme už tři měsíce zasnoubení!

ALGERNON Tři měsíce?

CECÍLIE Ano, ve čtvrtek to budou tři měsíce.

ALGERNON Ale jak se nám to přihodilo?

CECÍLIE Od chvíle, co se nám drahý strýček svěřil, že má mladšího bratra, který je šíleně hříšný a zkažený, jsme pochopitelně se slečnou Prismovou téměř o ničem jiném nemluvíly. A muž, o kterém se hodně mluví, má pro ženy vždycky velký půvab. Mají dojem, že na něm přece jen musí něco být. Možná to bylo pošetilé, ale zamilovala jsem se do vás, Filipe.

- ALGERNON Miláčku! A kdy že jsme se to zasnoubili?
- CECÍLIE Čtrnáctého února. Byla jsem celá zoufalá z toho, že nemáte o mé existenci nejmenší tušení, a tak jsem se po dlouhém vnitřním boji rozhodla vyřešit celou věc jednou provždy a pod tímhle rozkošným stromečkem jsem vaši nabídku přijala. Na druhý den jsem si za vás koupila tadyhle ten prstýnek a tenhle náramek se symbolickým poutem věrné lásky – slíbila jsem vám, že ho nikdy nesundám.
- ALGERNON Ten jsem vám dal já? Moc hezký, vidíte?
- CECÍLIE Ano, máte vytříbený vkus, Filipe. Jemu můžete děkovat, že jsem odjakživa přivírala oko nad vašim prostopáským životem. A tohle je kazeta se všemi vašimi milými dopisy. (*Klekne si u stolu, otevře kazetu a vytáhne svazek dopisů, převázaný modrou stužkou.*)
- ALGERNON Moje dopisy! Má sladká Cecílie, vždyť jsem vám nikdy žádný nenapsal!
- CECÍLIE To mi snad nemusíte připomínat, Filipe. Uvědomuji si až moc dobře, že jsem byla nucena psát dopisy za vás. Psala jsem pravidelně třikrát týdně, někdy i častěji.
- ALGERNON Prosím, dejte mi je přečíst, Cecílie!
- CECÍLIE Vyloučeno. Moc by vám narostl hřebínek. (*Dá kazetu na místo.*) Ty tři, které jste mi napsal poté, co jsem zasnoubení zrušila, jsou tak nádherné a hemží se takovými hrubkami, že si nad nimi dodnes tu a tam popláču.
- ALGERNON My jsme se rozešli?
- CECÍLIE Samozřejmě. Dvacátého druhého března. Můžete si to přečíst, jestli chcete. (*Ukáže deník.*) „Dnes jsem zrušila zasnoubení s Filipem. Asi to tak bude lepší. Počasí je stále nádherné.“
- ALGERNON Ale proč jste ho proboha zrušila? Co jsem provedl? Ničeho si nejsem vědom. Cecílie, to je pro mě strašná rána! Zvláště když jste se k něčemu takovému rozhodla za tak nádherného počasí.
- CECÍLIE Jaké by to bylo zasnoubení, kdyby nebylo alespoň jednou zrušeno? Ale stejně jsem vám do týdne odpustila.
- ALGERNON (*přejde k ní a klekne si*) Jste prostě anděl, Cecílko.
- CECÍLIE Ty můj romantiku! (*Algernon ji políbí, ona mu prohrábne rukou vlasy.*) Doufám, že se ti vlasy vlní od přírody. Nebo ne?
- ALGERNON Ano, miláčku, když jim někdo trochu pomůže.
- CECÍLIE To ráda slyším.
- ALGERNON Slib mi, že už naše zasnoubení nikdy nezrušíš.
- CECÍLIE Teď, když jsem tě konečně poznala, už bych to asi nedokázala. V tvůj prospěch navíc hovoří tvé jméno.
- ALGERNON (*nervózně*) Ano, ovšem.
- CECÍLIE Nesmíš se mi smát, miláčku, ale už jako malá jsem snila o tom, že můj vyvolený se bude jmenovat Filip. (*Algernon vstane, Cecílie také.*) To jméno ve mně totiž vyvolává představu muže schopného samostatného úsudku. Lituji každou vdanou ženu, jejíž manžel se tak nejmenuje.
- ALGERNON Chceš mi tím, drahoušku, naznačit, že bys mě milovat nemohla, kdybych se jmenoval jinak?
- CECÍLIE Třeba jak?
- ALGERNON To je jedno – například Algernon...
- CECÍLIE Mně se Algernon nelíbí.
- ALGERNON Ty můj nejmilejší a nejrozkošnější drahoušku, já vážně nechápu, co se ti na jméně Algernon může nelíbit. Není vůbec špatné. Je velmi oblíbené mezi aristokraty. Polovina žalovaných dlužníků se jmenuje Algernon. Teď ale vážně, Cecílko... (*Přejde k ní.*) Kdybych se jmenoval Algy, tak bys mě milovat nemohla?
- CECÍLIE Mohla bych si tě vážít, Filipe, mohla bych obdivovat tvůj charakter, ale obávám se, že bych se ti nemohla oddat celá.
- ALGERNON Ehm! Cecílie! (*Vezme si klobouk.*) Předpokládám, že zdejší kněz ovládá veškeré církevní obřady.
- CECÍLIE Samozřejmě. Je to velice zkušený a vzdělaný člověk. V životě nenapsal jedinou knihu, tak si umíš představit, kolik toho zná.
- ALGERNON Musím s ním okamžitě mluvit o jednom velmi důležitém křtu – chci říct o jedné velmi důležité záležitosti.

CECÍLIE Á!

ALGERNON Za půl hodiny jsem zpátky.

CECÍLIE Vzhledem k tomu, že jsme se zasnoubili čtrnáctého února a poprvé se viděli až dnes, mi připadá dost kruté, že mě chceš opustit na celou půlhodinu. Nešlo by to zkrátit na dvacet minut?

ALGERNON Jsem zpátky raz dva.
Políbí ji a spěchá zahradou.

CECÍLIE To je ale divoch! A ty krásné vlasy! Nesmím si zapomenout zapsat, že mě požádal o ruku.
Vejde Merriman.

MERRIMAN Přišla nějaká slečna Fairfaxová a chce mluvit s panem Worthingem. Prý je to naléhavé.

CECÍLIE Pan Worthing není v knihovně?

MERRIMAN Pan Worthing se před chvílí odebral směrem k faře.

CECÍLIE Prosím, požádejte tu dámu, ať přijde sem, pan Worthing se jistě co nevidět vrátí. A můžete přinést čaj.

MERRIMAN Zajisté, slečno.
Odejde.

CECÍLIE Slečna Fairfaxová! Zřejmě jedna z toho hejna hodných starších dam, které strýčkovi občas pomáhají s charitou v Londýně. Ženy, které se zabývají dobročinností, moc ráda nemám. Jsou na můj vkus příliš pokrokové.
Vejde Merriman.

MERRIMAN Slečna Fairfaxová.
Vejde Gvendolína, odejde Merriman.

CECÍLIE *(jde jí v ústrety)* Dovolte, abych se vám představila. Jsem Cecílie Cardewová.

GVENDOLÍNA Cecílie Cardewová? *(Dojde k ní a podá jí ruku.)* To je ale rozkošné jméno! Něco mi říká, že z nás budou velké přítelkyně. Už teď jste mi nesmírně sympatická. Vždycky dám na první dojem a ještě nikdy jsem se nespletla.

CECÍLIE To je od vás milé, že se vám tak líbím, byť se známe poměrně krátce. Prosím, posadte se.

GVENDOLÍNA *(stále stojí)* Smím vám říkat Cecílie?

CECÍLIE Ale jistě, budu ráda!

GVENDOLÍNA A vy mi zase budete říkat Gvendolíno, ano?

CECÍLIE Jestli chcete. A můžeme si i tykat!

GVENDOLÍNA A tak už to zůstane, vid'?

CECÍLIE To doufám.
Pauza. Obě si sednou.

GVENDOLÍNA Teď bych ti asi o sobě mohla něco říct. Jsem dcerou lorda Bracknella. To jméno ti zřejmě nic neříká, vid'?

CECÍLIE Ani ne.

GVENDOLÍNA Mimo naši rodinu tatínka našťestí nikdo nezná. A tak to má být. Zdá se mi, že domov je jediné prostředí, kde jsou muži opravdu na svém místě. Taky je hned vidět, že jakmile přestanou plnit své domácí povinnosti, začnou být příšerně zženštilí, nemám pravdu? A to se mi na nich nelíbí. Jsou pak naprosto neodolatelní. – Cecílko, matinka, která má na vzdělání pozoruhodně přísné názory, mě vychovala tak, že jsem neobyčejně krátkozraká. To jsou její výchovné metody. Nevadilo by ti, kdybych si tě prohlédla lorňonem?

CECÍLIE Ale vůbec ne! Miluju, když si mě někdo prohlíží.

GVENDOLÍNA *(poté, co si Cecílii důkladně prohlédne lorňonem)* Zřejmě jsi přijela na krátkou návštěvu.

CECÍLIE Kdepak! Já tady bydlím.

GVENDOLÍNA *(stroze)* Ale nepovídej! Takže tu nepochybně bydlí i tvoje matka nebo nějaká jiná starší příbuzná?

CECÍLIE Kdepak! Nemám matku, a vlastně ani žádné příbuzné.

GVENDOLÍNA Skutečně?

CECÍLIE Náročný úkol starat se o mě připadl mému drahému poručníkovi, jemuž v tom pomáhá slečna Prismová.

GVENDOLÍNA Tvému poručníkovi?

CECÍLIE Ano, jsem schovanka pana Worthinga.

GVENDOLÍNA Ale to je zajímavé! Nikdy se přede mnou nezmínill, že má schovanku. To je ale tajnůstkář! Zajímá mě čím dál víc. Neřekla bych ovšem, že mě ta zpráva naplňuje pocitem ničím nezkaleného štěstí. (*Vstane a přejde k ní.*) Mám tě velmi ráda, Cecilko, oblíbila jsem si tě ve chvíli, kdy jsme se poznaly! Musím ale přiznat, že když teď vím, že jsi schovankou pana Worthinga, nemohu se ubránit pocitu lítosti, že nejsi... aspoň o trochu starší... a o trochu méně půvabná. Zkrátka, mohu-li mluvit upřímně –

CECÍLIE Prosím, mluv! Chce-li člověk říct něco nepříjemného, musí mluvit upřímně.

GVENDOLÍNA Abych tedy byla naprosto upřímná, je mi líto, že ti není aspoň dvaadvacít a že nejsi ošklivá víc, než je obvyklé v tvém věku. Filip je slušný a čestný člověk. Je přímo ztělesněním pravdy a cti. Nedokáže zradit ani podvést. Jenomže i muži těch nejušlechtilejších mravních zásad nesmírně snadno podléhají tělesným půvabům druhých. V tomto ohledu nám moderní, ale i starověké dějiny poskytují mnoho velmi bolestných příkladů. Naštěstí, jinak by historie byla ukrutně nudná.

CECÍLIE Promiň, Gvendolíno, řekla jsi Filip?

GVENDOLÍNA Ano.

CECÍLIE Jenže mým poručíkem není pan Filip Worthing, ale jeho bratr – jeho starší bratr.

GVENDOLÍNA (*opět si sedne*) Filip se mi nikdy nezmínil, že má bratra.

CECÍLIE Nerada to říkám, ale už dlouho to mezi nimi neklape.

GVENDOLÍNA Aha. Tím se to vysvětluje. Když o tom tak přemýšlím, nikdy jsem neslyšela, že by nějaký muž mluvil o svém bratrovi. Většině mužů je to zřejmě nepříjemné. Děkuji, Cecilko, spadl mi kámen ze srdce. Už jsem se skoro začala bát. Bylo by strašné, kdyby na našem krásném přátelství ulpěla nějaká skvrna, vid'?

Ale víš opravdu jistě, že tvým poručíkem není pan Filip Worthing?

CECÍLIE Víím. (*Pauza.*) Toho si totiž budu brát.

GVENDOLÍNA (*pátravě*) Cože?

CECÍLIE (*trochu plaše jako u zpovědi*) Gvendolíno, nemám důvod před tebou cokoli tajit. Náš zdejší plátek o tom příští týden jistě přinese zprávu. Jsme s panem Worthingem zasnoubeni.

GVENDOLÍNA (*vstane a poměrně zdvořile řekne*) Milá Cecilko, někde se nám sem zřejmě vloudila chybička. Pan Filip Worthing je zasnoubený se mnou. Oznámení o zasnoubách přinese nejpozději v sobotu *Morning Post*.

CECÍLIE (*vstane a velmi zdvořile řekne*) Obávám se, že jsi podlehla nějakému klamu. Mě Filip požádal o ruku přesně před deseti minutami. (*Ukáže deník.*)

GVENDOLÍNA (*pečlivě zkoumá zápis s pomocí lorňonu*) To je velice zajímavé, protože mě požádal o ruku včera o půl šesté odpoledne. Chceš-li si to ověřit, prosím, posluž si. (*Vytáhne svůj deník.*) Nikdy necestuji bez svého deníčku. Člověk by měl mít ve vlaku vždycky nějakou vzrušující četbu. Je mi moc líto, Cecilko, jestli ti způsobím nějaké zklamání, ale obávám se, že přednostní právo mám já.

CECÍLIE Ani si neumíš představit, jak bych se trápila, Gvendolíno, kdyby tě to poznamenalo duševně nebo tělesně, ale jsem nucena tě upozornit, že Filip tě o ruku sice požádal, jenže pak si to zřejmě rozmyslel.

GVENDOLÍNA (*hloubavě*) Pokud byl ten chudáček přinucen úskokem k nějakému pošetilému slibu, budu považovat za svou povinnost neprodleně a se vši rázností ho vysvobodit.

CECÍLIE (*zamyšleně a smutně*) Ať se můj miláček jakkoli nešťastně zapletl, nikdy mu to nevyčtu, až budeme svoji.

GVENDOLÍNA Snad tím, slečno Cardewová, nechcete naznačit, že se zapletl se mnou? To je ovšem drzost. Nebrat si servítky v takové situaci je potom nejen mravní povinnost, ale i potěšení.

CECÍLIE Snad nenaznačujete, slečno Fairfaxová, že jsem Filipa k zasnoubení přiměla nějakou lstí? Jak se opovažujete? Je čas odložit škrabošku etikety. Já vám to tedy řeknu po lopatě.

GVENDOLÍNA (*jízlivě*) S potěšením konstatuji, že jsem lopatu nikdy neviděla. Je zjevné, že se nacházíme na diametrálně odlišných společenských úrovních.

Vejde Merriman, za ním uniformovaný sluha s podnosem, ubrusem a stojánkem na talíře. Cecílie se chystá k ironickému šlehu, ovšem v přítomnosti sluhů se dívky musejí držet zpátky, což obě rozčiluje.

MERRIMAN Mám prostřít k čaji jako obvykle zde, slečno?

CECÍLIE *(stroze, klidným hlasem)* Ano, jako obvykle.

Merriman začne sklízet ze stolu a prostírat. Dlouhá pauza. Cecílie a Gvendolína na sebe nasupeně hledí.

GVENDOLÍNA Nabízí zdejší okolí mnoho zajímavých příležitostí k procházkám, slečno Cardewová?

CECÍLIE Á! Ano! A kolik! Z vrcholu nedalekého pahorku je vidět pět hrabství.

GVENDOLÍNA Pět hrabství! To by se mi asi nelíbilo, nesnáším tlače-nice.

CECÍLIE *(sladce)* Proto asi žijete ve městě, že?

Gvendolína se kousne do rtu a slunečníkem si nervózně poklepává o nohu.

GVENDOLÍNA *(rozhlédne se)* Máte moc pěkně udržovanou zahradu, slečno Cardewová.

CECÍLIE Jsem tak ráda, že se vám líbí, slečno Fairfaxová.

GVENDOLÍNA Netušila jsem, že na venkově člověk narazí na květiny.

CECÍLIE No vidíte, a je jich tu tolik jako hlupáků v Londýně, slečno Fairfaxová.

GVENDOLÍNA Osobně nechápu, jak někdo dokáže na venkově žít, pokud je tedy ten někdo opravdu někdo. Mě venkov odjakživa k smrti nudí.

CECÍLIE Ale ne! Tak to asi procházíte tou zemědělskou krizí, jak tomu říkají v novinách. Mám dojem, že momentálně jí hodně trpí šlechta, prý mezi nimi vypukla hoto-vá epidemie. Mohu vám nabídnout čaj, slečno Fairfaxová?

GVENDOLÍNA *(s přemrštěnou zdvořilostí)* Děkuji. *(Stranou.)* Strašná můra! Ale čaj bych si dala!

CECÍLIE *(sladce)* Cukříček?

GVENDOLÍNA *(pohrdavě)* Ne, děkuji. Cukr již vyšel z módy. *Cecílie na ni dopáleně pohlédne, vezme kleštičky a vhodí do šálku čtyři kostky cukru.*

CECÍLIE *(stroze)* Dort, nebo sendvič s máslem?

GVENDOLÍNA *(znuděně)* Sendvič s máslem, prosím. Dort dneska v lepších rodinách téměř nevidíte.

CECÍLIE *(ukrojí velký kus dortu a položí ho na tácek)* Podejte to slečně Fairfaxové.

Merriman tak učiní a spolu s druhým sluhou odejdou. Gvendolína se napije čaje a zašklebí se. Okamžitě šálek odloží, natáhne ruku po sendviči s máslem, podívá se a zjistí, že to je dort. Rozhořčeně vstane.

GVENDOLÍNA Naházela jste mi do čaje tunu cukru, a ačkoli jsem vás jasně žádala o sendvič s máslem, dala jste mi dort. Jsem známa svou jemnou povahou a vrozenou vlídností, ale dejte si pozor, slečno Cardewová, ať nezajdete příliš daleko!

CECÍLIE *(vstává)* Zajdu klidně i dál, jen abych svého nebo-hého, nevinného a důvěřivého chlapce zachránila před intrikami jiné ženy.

GVENDOLÍNA Od samého začátku jste ve mně budila nedůvěru. Případala jste mi prolhaná a falešná. Vždycky dám na první dojem a ještě nikdy jsem se nespletla.

CECÍLIE Mám pocit, slečno Fairfaxová, že vás okrádám o draho-cenný čas. Jistě máte v plánu vykonat v okolí mnoho dalších návštěv s podobným programem.

Vejde Jack.

GVENDOLÍNA *(zahlédne ho)* Filipe! Ty můj Filípku!

JACK Gvendolíno! Miláčku! *(Chce ji políbit.)*

GVENDOLÍNA *(couvne)* Okamžik! Mohl bys mi laskavě říct, zda jsi zasnoubený s touto mladou dárou? *(Ukáže na Cecílii.)*

JACK *(se smíchem)* S Cecilkou? Ovšemže ne! Kde se v téhle hlavince vzal takový nápad?

GVENDOLÍNA Děkuji. Už můžeš! *(Nastaví tvář.)*

CECÍLIE *(jako med)* Věděla jsem, že musí jít o nějaké nedo-rozumění, slečno Fairfaxová. Ten pán, jehož ruka se

momentálně vine kolem vašeho pasu, je můj drahý poručník, pan Worthing.

GVENDOLÍNA Prosím?

CECÍLIE To je strýček Jack.

GVENDOLÍNA (*ustupuje*) Jack! Á!

Vejde Algernon.

CECÍLIE Tohle je Filip.

ALGERNON (*jde rovnou za Cecílií, aniž si všimne ostatních*) Lásko moje! (*Chce ji políbit.*)

CECÍLIE (*couvne*) Okamžik, Filipe! Byl bys tak laskav a řekl mi něco? Jsi zasnoubený s touto mladou dámou?

ALGERNON (*rozhlíží se*) S jakou mladou dámou? Panenko skákavá! Gvendolína!

CECÍLIE Ano, s panenkou skákavou Gvendolínou, totiž s Gvendolínou.

ALGERNON (*se smíchem*) Ovšemže ne! Kde se v téhle hlavince vzal takový nápad?

CECÍLIE Děkuji. (*Nastaví tvář k políbení.*) Už můžeš. (*Algernon ji políbí.*)

GVENDOLÍNA Tušila jsem, že muselo dojít k menšímu omylu, slečno Cardewová. Ten pán, který vás momentálně obímá, je můj bratránek, Algernon Moncrieff.

CECÍLIE (*vymaní se z Algernonova objetí*) Algernon Moncrieff! Á!

Obě dívky přejdou k sobě, chytanou se navzájem kolem pasu, jako by u sebe hledaly ochranu.

CECÍLIE Tak ty jsi Algernon?

ALGERNON Popřít to nemohu.

CECÍLIE Ach!

GVENDOLÍNA A ty se opravdu jmenuješ Jack?

JACK (*stojí dost hrdě*) Já bych to popřít mohl, kdybych ovšem chtěl. Mohl bych klidně popřít cokoli. Ale opravdu se jmenuju Jack. Jmenuju se tak už dlouhá léta.

CECÍLIE (*Gvendolíně*) Staly jsme se obětí neslýchaného podvodu.

GVENDOLÍNA Ty moje ubohá raněná Cecílko!

CECÍLIE Ty moje rozkošná ukřivděná Gvendolínko!

GVENDOLÍNA (*zvolna a vážně*) Ráda bych, abys mi říkala sestřičko. Chceš?

Obejmou se. Jack s Algernonem záúpějí a přecházejí sem a tam.

CECÍLIE (*zvesela*) Když dovolíte, ráda bych svému poručíkovi položila jen jednu otázku.

GVENDOLÍNA Skvělý nápad! Pane Worthingu, jestli smím, ráda bych vám položila jednu otázku. Kde je váš bratr Filip? Obě jsme s vaším bratrem Filipem zasnoubené, a proto nutně potřebujeme vědět, kde se váš bratr momentálně zdržuje.

JACK (*zvolna a váhavě*) Gvendolíno – Cecílie – je mi to velmi nepřijemné, ale musím vám říct pravdu. Poprvé v životě jsem byl zahrán do tak trapné situace a vůbec si s tím nevím rady. Přesto tady před vámi upřímně prohlašuju, že žádného bratra Filipa nemám. Nemám vůbec žádného bratra. V životě jsem žádného neměl a nemám v nejmenším úmyslu si ho pořizovat ani v budoucnu.

CECÍLIE (*udiveně*) Ty nemáš vůbec žádného bratra?

JACK (*radostně*) Ne-e!

GVENDOLÍNA (*stroze*) A nikdy jste žádného neměl?

JACK (*mile*) Nikdy. Žádného.

GVENDOLÍNA Je bohužel naprosto jasné, sestřičko, že ani jedna z nás není s nikým zasnoubená.

CECÍLIE Když se mladá dívka zničehonic octne v takové situaci, není to pro ni moc povzbudivé, vid'?

GVENDOLÍNA Pojď, půjdeme dovnitř. Pochybují, že si troufnou jít za námi.

CECÍLIE Určitě ne! Muži jsou hrozní zbabělci!

Odeberou se do domu s pohrdavými výrazy.

JACK Tak tomuhle příšernému průšvihy ty říkáš bunburyování?

ALGERNON Ano, a je to báječné! V životě mě Bunbury tak nepobavil!

JACK Tak tady na Bunburyho zapomeň, nemáš na to právo!

ALGERNON Nesmysl. Člověk má právo použít Bunburyho, kde chce. To ví každý seriózní bunburista.

JACK Seriózní bunburista! Bože, slyšíš to?!

ALGERNON Pokud se chce člověk v životě trochu pobavit, musí aspoň něco brát vážně. A já беру vážně Bunburyho. Nemám nejmenší tušení, co proboha bereš vážně ty. Asi všechno. Nemáš totiž vůbec úroveň.

JACK Je to katastrofa, ale utěšuju se aspoň tím, že tvůj přítel Bunbury úplně vybuchl. Milý Algy, teď už rozhodně nebudeš moct prchat na venkov tak často jako dřív. Což je dobře.

ALGERNON Tvůj bratr trochu vybledl – všiml sis, Jacku? Asi už nebudeš moct mizet do Londýna tak často, jak jsi byl zvyklý, holomku. A to taky není k zahoezení.

JACK Co se tvého chování k slečně Cardewové týče, musím říct, že balamutit tak milou, prostou a nevinou dívku je naprosto neomluvitelné. Nemluvě o tom, že je to moje schovanka.

ALGERNON A já nenacházím absolutně žádnou omluvu pro to, že jsi podváděl tak skvělou, bystrou a protřelou mladou dámu, jako je slečna Fairfaxová. Nemluvě o tom, že je to moje sestřenka.

JACK Chtěl jsem se s Gvendolínou zasnoubit, nic víc. Miluju ji.

ALGERNON A já jsem se chtěl jenom zasnoubit s Cecílií. Zbožňuju ji.

JACK Je vyloučeno, že by ses mohl oženit se slečnou Cardewovou.

ALGERNON A já vidím jako velmi nepravděpodobné, že by sis mohl vzít slečnu Fairfaxovou.

JACK Tvoje starost to není.

ALGERNON Kdyby to moje starost byla, tak o tom nemluví. *(Pustí se do vdolečků.)* Je velice nevkusné mluvit o svých starostech. To dělají jenom burzovní makléři – hlavně na banketech, kde člověku znechutí i to, na co nemá chuť.

JACK Nechápu, jak tady můžeš sedět a klidně jíst vdolečky, když jsme po krk v maléru. Ty jsi ale cynik!

ALGERNON Snad nechceš, abych je jedl nervózně? Ještě bych si džemem potřásl manžety. Vdolečky se mají pojídat v naprostém klidu. Jinak se ani jíst nedají.

JACK Tvrdím jen, že člověk, který za této situace může jíst vdolečky, je cynik.

ALGERNON Kdykoli v něčem plavu, útěchu mi dopřeje pouze jídlo. A když se v něčem opravdu topím, odmítám – což ti potvrdí každý, kdo mě důvěrně zná – všechno kromě jídla a pití. Zrovna teď jím vdolečky, protože jsem nešťastný. A navíc je miluju. *(Vstává.)*

JACK *(taky vstává)* To ovšem neznamena, že je musíš spráskat všechny, jako bys tři dny nejedl. *(Vezme Algeronovi vdolečky.)*

ALGERNON *(nabídne mu čajovou sušenku)* Vezmi si raději čajové sušenky. Já je nemám rád.

JACK Kristebože! Snad si můžu ve své zahradě sníst svůj vdolek!

ALGERNON Vždyť jsi teď řekl, že vdolečky může jíst jen cynik.

JACK Řekl jsem, že cynik jsi ty, za téhle situace. A to je velký rozdíl.

ALGERNON Možná. Ale vdolečky jsou stejné. *(Vytrhne Jackovi talíř s vdolečky z rukou.)*

JACK Algy, proboha tě prosím, odejdi.

ALGERNON To nemyslíš vážně! Snad nechceš, abych odešel bez večeře? To je absurdní. Nikdy neodcházím před jídlem. To nedělá nikdo, jenom vegetariáni a jim podobní. A navíc jsem se před chvílí domluvil s důstojným pánem, že mě ve tři čtvrtě na šest pokřtí jménem Filip.

JACK Můj milý, čím dřív necháš těch nesmyslů, tím líp. Dneska dopoledne jsem se s důstojným pánem domluvil, že mě pokřtí – a v půl šesté. Samozřejmě si zvolím jméno Filip. Chci vyhovět Gvendolíně. A oba být Filipové nemůžeme. To by bylo absurdní. Navíc mám na křest plné právo. Neexistuje totiž jediný důkaz, že jsem pokřtěn byl. Nejspíš k tomu nikdy nedošlo a myslí si to i otec Chasuble. V tvém případě je to úplně jinak. Tebe už pokřtili.

ALGERNON Ano, ale už spoustu let mě nikdo nekřtil.

JACK Jistě, ale pokřtěný jsi, a to je důležité.

ALGERNON Samozřejmě. Takže vím, že křest ve zdraví přežiju. Horší je to s tebou – pokud nevíš jistě, že jsi pokřtěn byl, tak je od tebe dost velká odvaha pouštět se do takového rizika teď. Ještě chytíš nějakou nemoc. Určitě jsi nezapomněl, že jistá tobě velmi blízká osoba málem padla za oběť rýmě v Paříži.

JACK Ano, ale sám jsi přece řekl, že rýma není dědičná.

ALGERNON To taky nebyla – ale troufám si říct, že teď už je. Je úžasné, jaké pokroky dělá věda!

JACK *(vezme do ruky talíř s vdolečky)* Nesmysl. Plácáš jenom nesmysly.

ALGERNON Už se zase cpeš! Nech ty vdolečky na pokoji! Zbyly už jenom dva. *(Vezme si je.)* Říkal jsem ti, že je miluju.

JACK Jenže já nesnáším čajové sušenky.

ALGERNON Proč je tedy nabízíš hostům? Tomu říkáš pohostinnost?!

JACK Algernone! Už jsem tě žádal, abys odešel. Nechci tě tady. Proč už nejdeš?

ALGERNON Ještě jsem nedopil čaj! A je tu poslední vdoleček!

Jack zaúpí a klesne do křesla. Algernon pokračuje v jídle.

Opona.

Třetí jednání

Salon panského sídla. Gvendolína s Cecílií stojí u okna a dívají se do zahrady.

GVENDOLÍNA To, že za námi nešli okamžitě dovnitř, jak by to na jejich místě udělal kdokoli jiný, podle mě dokazuje, že v nich zbyla aspoň trocha studu.

CECÍLIE Jedí vdolečky. To se dá považovat za upřímně projevovou lítost.

Pauza.

GVENDOLÍNA Zřejmě si nás vůbec nevšimli. Nemohla bys zakašlat?

CECÍLIE Když já nejsem nachlazená.

GVENDOLÍNA Dívají se na nás. Taková drzost!

CECÍLIE Jdou sem. Taková troufalost!

GVENDOLÍNA Pojď, zachováme důstojné mlčení.

CECÍLIE Samozřejmě. To je jediné řešení.

Vejde Jack, následovaný Algernonem. Pohvizdují si nějakou příšernou populární melodii z britské operety.

GVENDOLÍNA Zdá se, že naše důstojné mlčení má nepříjemné účinky.

CECÍLIE Přímo ohavné.

GVENDOLÍNA My ale mluvit nezačneme.

CECÍLIE V žádném případě.

GVENDOLÍNA Pane Worthingu, ráda bych se vás na něco zeptala. Na tom, jak odpovíte, záleží hodně věcí.

CECÍLIE Gvendolíno, máš takový cit pro situaci! Pane Moncrieffe, buďte tak laskav a odpovězte mi: proč jste se vydával za bratra mého poručníka?

ALGERNON Abych se mohl seznámit s vámi.

CECÍLIE *(Gvendolíně)* To zní uspokojivě, vidíš?

GVENDOLÍNA Ano, drahá, pokud se mu ovšem dá věřit.

CECÍLIE Nedá. Což ovšem nijak nesnižuje půvab jeho odpovědi.

GVENDOLÍNA To je pravda. V těch nejdůležitějších záležitostech rozhoduje styl, nikoli upřímnost. Pane Worthingu, jak vysvětlíte vy mně své tvrzení, že máte bratra? Bylo to snad proto, abyste měl záminku jezdit do Londýna a co nejčastěji se setkávat se mnou?

JACK Vy o tom snad pochybujete, slečno Fairfaxová?

GVENDOLÍNA Mám o tom ty nejhlubší pochybnosti. Hodlám je ale nemilosrdně potlačit. Teď není čas na skepsi. *(Přejde k Cecílii.)* Jejich vysvětlení mi připadají celkem uspokojivá, zvláště to od pana Worthinga. Působilo dost věrohodně.

CECÍLIE Já jsem zase nadmíru spokojena s tím, co řekl pan Moncrieff. Už sám jeho hlas vyvolává v člověku pocit absolutní důvěry.

GVENDOLÍNA Myslíš si tedy, že bychom jim měly odpustit?

CECÍLIE Ano. Totiž ne.

GVENDOLÍNA Máš pravdu! Zapomněla jsem. Jsou zásady, kterých se člověk nesmí vzdát. Která z nás jim to řekne? Není to zrovna příjemný úkol.

CECÍLIE Nemohly bychom to říct obě najednou?

GVENDOLÍNA Výborný nápad! Stejně skoro vždycky mluvím, zrovna když mluví někdo jiný. Mohu to odpočítat?

CECÍLIE Jistě. *(Gvendolína udá rytmus zvednutým prstem.)*

GVENDOLÍNA a CECÍLIE *(unisono)* Nepřekonatelnou překážkou zůstávají vaše křestní jména. To je vše!

JACK a ALGERNON *(unisono)* Naše křestní jména! To je vše? Ale my se dneska odpoledne jdeme nechat pokřtít.

GVENDOLÍNA *(Jackovi)* Ty jsi ochoten něco tak strašného podstoupit kvůli mně?

JACK Ano, jsem!

CECÍLIE *(Algernonovi)* Chceš prožít taková muka jen proto, abys mi udělal radost?

ALGERNON Ano, chci!

GVENDOLÍNA Je nesmysl mluvit o rovnosti pohlaví! Co se sebeobětování týče, máme se od mužů co učit.

JACK Ano, máte! *(Podají si s Algernonem ruce.)*

CECÍLIE Občas jsou schopni projevit takovou fyzickou odvalu, o jaké my ženy nemáme ani tušení.

GVENDOLÍNA *(Jackovi)* Miláčku!

ALGERNON *(Cecílii)* Miláčku! *(Padnou si do náruče.)*

Vejde Merriman. Jakmile spatří, co se děje, hlasitě zakašle.

MERRIMAN Ehm, ehm! Lady Bracknellová.

JACK Kristepane!

Vejde lady Bracknellová. Dvojice se od sebe vyplašeně odtrhnou.

Merriman odejde.

BRACKNELLOVÁ No Gvendolínó! Co to má znamenat?

GVENDOLÍNA Jen to, že jsem zasnoubená s panem Worthingem, maminko.

BRACKNELLOVÁ Pojď sem. Posad' se. Okamžitě si sedni. Jakékoli váhání je známkou duševního úpadku u mladých a tělesné slabosti u starých. *(Otočí se na Jacka.)* Jakmile mě věrná služebná mé dcery, kterou jsem si získala za nepatrný obnos, informovala o jejím náhlém útěku, okamžitě jsem se za ní rozjela nákladním vlakem. Chudák její otec žije díkybohu v domnění, že Gvendolína sedí v rámci dálkového studia na nějaké mimořádně dlouhé přednášce o vlivu stálého příjmu na myšlení. Nemíním ho vyvádět z omylu. Vlastně jsem ho nikdy v ničem nevyvedla z omylu. Považovala bych to za chybu. Je vám jistě jasné, že veškerý styk mezi vámi a mou dcerou musí okamžitě přestat. V tomto bodě, jako přirozeně ve všech ostatních, neustoupím ani o píď.

JACK Jsem s Gvendolínou zasnoubený, lady Bracknellová!

BRACKNELLOVÁ To si jen myslíte, pane. A teď k Algernonovi... Algernone!

ALGERNON Ano, tetičko.

BRACKNELLOVÁ Mohu se zeptat, zda v tomto domě bydlí tvůj churavý přítel pan Bunbury?

ALGERNON (*koktá*) Ne, ne! Kde-kdepak! Bunbury tady nebydlí. Bunbury je zrovna někde jinde. Bunbury vlastně zemřel.

BRACKNELLOVÁ Zemřel! A kdy? Jeho smrt musela přijít jako blesk z čistého nebe.

ALGERNON (*bezstarostně*) To jo. Zabil jsem ho dneska odpoledne. Chci říct, chudák Bunbury zemřel dneska odpoledne.

BRACKNELLOVÁ A na co zemřel?

ALGERNON Bunbury? Ále, strašlivě vybuchl.

BRACKNELLOVÁ Vybouchl! Snad se nestal obětí revolučního násilí? Netušila jsem, že pan Bunbury se zajímá o sociální reformy. Pokud ano, dočkal se spravedlivého trestu za svou morbidnost.

ALGERNON Drahá tetičko, chci tím říct, že se na všechno přišlo. Totiž, lékaři přišli na to, že Bunbury nemůže žít, tak jsem to myslel – a tak Bunbury zemřel.

BRACKNELLOVÁ Měl zřejmě velkou důvěru v úsudek svých lékařů. Jsem ráda, že se nakonec odhodlal k rozhodnému kroku a postupoval podle jejich doporučení. A když jsme se teď pana Bunburyho konečně zbavili, mohu se zeptat, pane Worthingu, kdo je ta mladá osoba, jejíž ruku tak nemístným způsobem žmoulá můj synovec Algernon?

JACK Ta dáma je slečna Cecílie Cardewová, moje schovanka. (*Lady Bracknellová se Cecílii chladně ukloní.*)

ALGERNON Jsem s Cecílií zasnoubený, tetičko.

BRACKNELLOVÁ Mohl bys mi to laskavě zopakovat?

CECÍLIE Jsme s panem Moncrieffem zasnoubení, lady Bracknellová.

BRACKNELLOVÁ (*roztřeseně přejde k pohovce a posadí se*) Nevím, zda se v ovzduší zdejšího hrabství nenachází něco zvláště pikantního, ale počet zasnub značně převyšuje průměr, jaký stanovila statistika, abychom se měli čím řídit. Asi by se slušelo, abych provedla

malý předběžný výslech. Pane Worthingu, je slečna Cardewová nějakým způsobem spřízněna s některým větším londýnským nádražím? Jen se ptám. Do veřejška jsem totiž netušila, že existují rodiny nebo jedinci, jejichž rodným hnízdem je železniční stanice. (*Jack se zatváří rozzuřeně, ale opanuje se.*)

JACK (*jasným, chladným hlasem*) Slečna Cardewová je vnučkou zesnulého pana Thomase Cardewa, bytem za prvé Belgrave Square 149, Londýn, za druhé Ger vase Park, Dorking, Surrey, a konečně Sporrán, Fifeshire, Skotsko.

BRACKNELLOVÁ To nezní špatně. Tři adresy vždycky vzbuzují důvěru, dokonce i u obchodníků. Můžete ale prokázat jejich hodnověrnost?

JACK Mám pečlivě uschovaný seznam společenské smetánky z té doby. Je vám zcela k dispozici, lady Bracknellová.

BRACKNELLOVÁ (*přísně*) Objevila jsem v té publikaci podivné omyly.

JACK O právní záležitosti rodiny slečny Cardewové pečují pánové Markby, Markby a Markby.

BRACKNELLOVÁ Markby, Markby a Markby? Tato kancelář se těší té nejlepší pověsti. Dokonce jsem se doslechla, že jeden z Markbyových se občas objevuje na večírcích. Zatím jsem spokojena.

JACK (*velmi nedůtklivě*) To je od vás velmi laskavé, lady Bracknellová! Jistě vás potěší, že rovněž disponuji rodným a křestním listem slečny Cardewové, zápisem do registru obyvatel a také potvrzením o tom, že přečkala černý kašel, očkování, biřmování, spalničky a zarděnky.

BRACKNELLOVÁ Á, tomu říkám rušný život! Ačkoli snad až příliš na tak mladou dívku. Já sama ovšem předčasné zkušenosti nepreferuji. (*Vstane a podívá se na hodinky.*) Gvendolíno! Už budeme muset jít. Každá minuta je drahá. Jen tak pro pořádek, pane Worthingu: ráda bych se vás zeptala, zda má slečna Cardewová nějaký majeteček?

JACK Ale jistě! Asi sto třicet tisíc liber v cenných papírech. To je všechno. Sbohem, lady Bracknellová. Těšilo mě.

BRACKNELLOVÁ (*opět si sedá*) Okamžik, pane Worthingu. Sto třicet tisíc liber?! A v cenných papírech! Jak se tak na slečnu Cardewovou dívám, je to velice přitažlivá mladá dáma. Jen málo dnešních dívek má skutečně solidní základ, který je imunní vůči otřesům a časem nabývá na hodnotě. Žijeme bohužel v době vyznávající povrchnost. (*Cecílii.*) Pojdte sem, drahoušku. (*Cecílie přejde k ní.*) Děvenko, vaše šaty jsou žalostně prosté a vaše vlasy vypadají téměř tak, jako by dosud neměly možnost seznámit se s hřebenem. To všechno se ale dá brzy změnit. Zkušena francouzská komorná dokáže vcukuletu hotové divy. Vzpomínám si, že jsem jednu doporučila mladé lady Lancingové a za tři měsíce ji nepoznal její vlastní muž.

JACK A za půl roku ji už nepoznal nikdo.

BRACKNELLOVÁ (*na pár okamžiků probodne Jacka pohledem, potom se s rutinovaným úsměvem nakloní k Cecílii*) Otočte se laskavě, děvenko. (*Cecílie se otočí dokola.*) Ne, chci vás vidět z profilu. (*Cecílie jí nastaví profil.*) Ano, přesně to jsem si myslela. Váš profil prozrazuje nesporný společenský potenciál. Slabinou naší doby je nedostatek zásad a nouze o profily. Bradu nosíme trochu výše, děvenko. Společenská úroveň závisí do značné míry na způsobu, jakým se nosí brada. Momentálně se nosí velmi vysoko. Algernone!

ALGERNON Ano, tetičko?

BRACKNELLOVÁ Profil slečny Cardewové prozrazuje velký společenský potenciál.

ALGERNON Cecílie je nejrozkošnější, nejmilejší a nejkrásnější dívka na světě. A její společenský potenciál je mi naprosto ukradený.

BRACKNELLOVÁ Nikdy neohrnij nos nad vyšší společností, Algernone. To dělají jen ti, co se do ní nemohou dostat. (*Cecílii.*) Moje milá, jistě víte, že Algernon se nemůže opřít o nic než o své dluhy. Já ovšem sňatky uzavírané ze zistných důvodů odsuzuji. Když jsem se vdávala za lorda Bracknella, neměla jsem ani pětník. Ale ani na okamžik jsem si nepřipustila, že bych se tím měla nechat odradit. Zkrátka, asi vám budu muset požehnat.

ALGERNON Děkuju, tetičko.

BRACKNELLOVÁ Cecílie, smíte mě políbit!

CECÍLIE (*políbí ji*) Děkuji, lady Bracknellová.

BRACKNELLOVÁ A také mi smíte říkat tetičko Augusto.

CECÍLIE Děkuji, tetičko Augusto.

BRACKNELLOVÁ Svatba by se asi měla konat co nejdřív.

ALGERNON Děkujeme, tetičko Augusto.

CECÍLIE Děkujeme, tetičko Augusto.

BRACKNELLOVÁ Jsem toho názoru, že mezi zasnubami a svatbou by měla uplynout co nejkratší doba. Jinak snoubenci předčasně poznají, jaký ten druhý doopravdy je, což není nikdy žádoucí.

JACK Promiňte, že vám skáču do řeči, lady Bracknellová, ale toto zasnoubení nemá žádnou budoucnost. Jsem poručníkem slečny Cardewové. Bez mého svolení se nemůže vdát dřív, než bude plnoletá. A já jí ho rozhodně nedám.

BRACKNELLOVÁ Smím se zeptat proč? Algernon je výjimečně, řekla bych dokonce nepřehlédnutelně dobrá partie. Nemá nic, ale vypadá, že má všechno. Co víc si kdo může přát?

JACK Nesmírně mě mrzí, lady Bracknellová, že vám budu muset na vašeho synovce něco prozradit, ale pravda je, že velmi pochybuji o jeho charakteru. Mám podezření, že je prolhaný.

Algernon a Cecílie na něho hledí v pobouřeném úžasu.

BRACKNELLOVÁ Prolhaný? Můj synovec Algernon? Vyloučeno! Vždyť má Oxford!

JACK Obávám se, že o tom nemůže být pochyb. Dnes odpoledne, když jsem musel v jisté důležité intimní záležitosti pobývat v Londýně, vloudil se do mého domu pod lživou záminkou, že je mým bratrem. Pod smyšleným jménem vypil, jak mě před chvílí informoval můj vrchní sluha, celou láhev mého skvělého šampaňského Perrier-Jouet, ročník 89, které jsem si schovával výhradně pro sebe. V podvodném jednání pokračoval celé odpoledne, během něhož se mu podařilo obloudit moji jedinou schovanku. Následně

zůstal na svačinu a snědl všechny vdolečky. Jeho cynismus zasluhuje odsouzení o to víc, že od samého začátku moc dobře věděl, že žádného bratra nemám, žádného jsem neměl a žádného, ani takového ani makového, si nehodlám pořizovat. Včera odpoledne jsem mu to jasně řekl.

BRACKNELLOVÁ Ehm! Pane Worthingu, po pečlivém uvážení jsem se rozhodla, že svému synovci jeho chování vůči vám odpustím.

JACK To je od vás velmi šlechetné, lady Bracknellová. Já ale své rozhodnutí nezměním. Mé svolení nedostane.

BRACKNELLOVÁ (*Cecilii*) Pojdte sem, děvenko. (*Cecilie přejde k ní.*) Kolik je vám let?

CECÍLIE Teprve osmnáct, ale když jdu na večírek, uvádím dvacet.

BRACKNELLOVÁ Správně, na menší úpravy máte plné právo. Žádná žena by neměla prozrazovat, kolik jí opravdu je. Dělá to dojem vypočítavosti... (*Zadumaně.*) Osmnáct, ale na večírcích dvacet. Nevadí, za chvíli budete plnoletá a poručnictví vás přestane omezovat. Souhlas vašeho poručníka proto není vlastně nijak důležitý.

JACK Promiňte, lady Bracknellová, že vám zase skáču do řeči, ale asi byste měla vědět, že podle podmínek závěti jejího dědečka dosáhne slečna Cardewová plnoletosti až v pětatřiceti letech.

BRACKNELLOVÁ To mi nepřipadá jako vážná námitka. Pětatřicet je velmi přitažlivý věk. Londýnská smetánka se hemží ženami s tím nejlepším rodokmenem, jimž je pětatřicet již mnoho let. Například lady Dumbletonová. Pokud vím, je jí pětatřicet od té doby, co oslavila čtyřicítku, a to už je hodně dávno. Nevidím důvod, proč by naše Cecilka neměla být v tom věku, kdy se její kvality zúročí, ještě přitažlivější než dnes.

CECÍLIE Algy, dokázal bys na mě počkat, než mi bude pětatřicet?

ALGERNON Jistěže ano, Cecilko. Dobře to víš.

CECÍLIE Ano, vycítila jsem to, ale já bych tak dlouho čekat nemohla. Nerada na někoho čekám třeba jen pět

minut. Vždycky mě to rozčílí. Já vím, že sama dochvilná nejsem, ale mám ráda dochvilnost u jiných – čekání, ani kdyby šlo o vlastní svatbu, nepřipadá v úvahu.

ALGERNON Tak co budeme dělat, Cecilie?

CECÍLIE Já nevím, pane Moncrieffe.

BRACKNELLOVÁ Pane Worthingu, jelikož slečna Cardewová jednoznačně prohlašuje, že do pětatřiceti čekat nemůže – což je, nutno říct, poznámka prozrazující poněkud netrpělivou povahu –, poprosila bych vás, abyste své rozhodnutí ještě zvážil.

JACK Milá lady Bracknellová, ta věc je přece zcela ve vašich rukou. Jakmile dáte souhlas k mému sňatku s Gvendolínou, s největší radostí svolím, aby si váš synovec vzal moji schovanku.

BRACKNELLOVÁ (*vstane a hrdě se vypne*) Moc dobře víte, že váš návrh nemohu přijmout.

JACK V tom případě jedině, na co se můžeme všichni těšit, je vášnivý celibát.

BRACKNELLOVÁ Takový osud já Gvendolíně nepřipravím. Algernon si ovšem může dělat, co chce. (*Vytáhne hodinky.*) Pojď, holčičko. (*Gvendolína se zvedne.*) Už nám ušlo pět, ne-li šest vlaků. Kdyby nám ujel další, mohly bychom se stát terčem poznámek na nástupišti.

Vejde kanovník Chasuble.

CHASUBLE Všechno je připraveno ke křtu.

BRACKNELLOVÁ No dovolte! Není to trochu předčasné?

CHASUBLE (*vypadá trochu zmateně a ukáže na Jacka a Algernona*) Tito pánové vyslovili přání nechat se okamžitě pokřtít.

BRACKNELLOVÁ V jejich věku? Ten nápad je směšný a bezbožný. Algernone, zakazuji ti, aby ses nechal pokřtít. Nechci o takových výstřednostech ani slyšet. Kdyby se to dozvěděl lord Bracknell, velmi by ho rozladilo, že takovým způsobem mrháš časem a penězi.

CHASUBLE Mám tomu rozumět tak, že dneska se křtít nebude?

JACK Jak to tak vypadá, asi by to pro nás dva nemělo valný praktický význam, důstojnosti.

CHASUBLE Zarmucuje mě, když slyším takové názory z vašich úst, pane Worthingu. Zavánějí kacířskými myšlenkami novokřtěnců, které jsem zcela odmítl ve čtyřech ze svých nepublikovaných kázání. Jelikož se však vaše momentální nálada jeví podivně světská, ihned se vrátím do kostela. Právě mě totiž informoval náš ceremoniář, že v sakristii už na mě půldruhé hodiny čeká slečna Prismová.

BRACKNELLOVÁ (*vyskočí*) Slečna Prismová! Slyšela jsem dobře? Řekl jste slečna Prismová?

CHASUBLE Ano, lady Bracknellová. Jdu zrovna za ní.

BRACKNELLOVÁ Prosím, dovolte mi, abych vás ještě chvíli zdržela. Může to být pro lorda Bracknella a pro mě životně důležité. Je zmíněná slečna Prismová osobou odpudivého vzhledu, která má cosi vzdáleně společného se vzděláváním?

CHASUBLE (*poněkud pohoršeně*) Je to výjimečná, velice kultivovaná žena a přímo ztělesnění ctnosti.

BRACKNELLOVÁ To bude ona. Smím se zeptat, jaké postavení zastává ve vaší domácnosti?

CHASUBLE (*stroze*) Madam, žiju v celibátu!

JACK (*vmísí se do hovoru*) Slečna Prismová je poslední tři roky velmi váženou vychovatelkou a společnicí slečny Cardewové.

BRACKNELLOVÁ Přes to všechno ji musím okamžitě vidět. Pošlete pro ni.

CHASUBLE (*pohlédne stranou*) Jde k nám, už tu bude.

Chvatně vejde slečna Prismová.

PRISMOVÁ Řekli mi, že mě očekáváte v sakristii, důstojnosti. Čekala jsem tam na vás hodinu a tři čtvrtě. (*Všimne si lady Bracknellové, která ji probodává ledovým pohledem. Slečna Prismová zbledne a ustrašeně couvne. Rozhlíží se úzkostně kolem, jako by chtěla vzít nohy na ramena.*)

BRACKNELLOVÁ (*strohým, soudcovským tónem*) Prismová! (*Slečna Prismová zahanbeně sklopí hlavu.*) Prismová, ke mně! (*Slečna Prismová pokorně přejde k ní.*) Prismová! Kde je to dítě? (*Všeobecné ohromení. Chasuble začne v hrůze couvat. Algernon a Jack*

předstírají, že touží zabránit Cecílii a Gvendolíně, aby uslyšely detaily strašného veřejného skandálu.) Prismová! Před osmadvaceti lety jste vyšla z domu lorda Bracknella na Upper Grosvenor Square číslo 104 s dětským kočárkem, ve kterém se nacházelo nemluvně mužského pohlaví. Už nikdy jste se nevrátila. Několik týdnů nato, díky rozsáhlému pátrání městské policie, byl o půlnoci v jednom zapadlém koutě Bayswateru kočárek nalezen. Obsahoval rukopis třisvazkového románu, jehož nechutná přeslázenost převyšovala obvyklou míru. (*Slečna Prismová sebou škubne bezděčným rozhořčením.*) Dítě v něm ale nebylo! (*Všichni pohlédnou na slečnu Prismovou.*) Prismová! Kde je to dítě?

Pauza.

PRISMOVÁ Lady Bracknellová, propadám se hanbou, ale přiznávám, že nevím. Kéž bych to věděla! Povím vám, co se tenkrát stalo. Ráno toho dne, o kterém mluvíte a který se mi navzdýcky vryl do paměti, jsem se jako obvykle chystala vzít malého v kočárku na procházku. Měla jsem s sebou také už starší, ale objemnou tašku, do níž jsem chtěla uložit rukopis literárního díla, napsaného ve vzácných chvílích volna. V záchvatu roztržitosti, kterou si budu do smrti vyčítat, jsem rukopis uložila do kočárku a miminko do tašky.

JACK (*kteří pozorně poslouchal*) Kam jste ale tu tašku dala?

PRISMOVÁ Raději se neptejte, pane Worthingu.

JACK Slečno Prismová, je to pro mě hodně důležité. Musím vědět, kde jste nechala tašku s tím dítětem.

PRISMOVÁ V úschovně zavazadel na jednom větším londýnském nádraží.

JACK Kterém nádraží?

PRISMOVÁ (*hodně zničená*) Victoria. U nástupiště na Brighton. (*Zhroutí se do křesla.*)

JACK Musím na chvíli do svého pokoje. Gvendolínó, počkej tu na mě.

GVENDOLÍNA Když ti to nebude trvat dlouho, budu tady na tebe čekat celý život.

Velmi rozrušený Jack odejde.

CHASUBLE Co to podle vás znamená, lady Bracknellová?

BRACKNELLOVÁ To si raději ani nepředstavuji, velebnosti. Nemusím vám snad říkat, že v lepších rodinách se zvláštní náhody nevedou. Jsou považovány za příliš ordinární.

Nad hlavou se ozývá hluk, jako by někdo přehazoval kufry. Všichni pohlédnou nahoru.

CECÍLIE Strýček je nějak rozrušený.

CHASUBLE Váš poručník je velmi citově založený.

BRACKNELLOVÁ Ten hluk je krajně nepříjemný. Zní to, jako by se s někým hádal. Nesnáším hádky. Jsou nevkusné – zvláště má-li druhá strana přesvědčivé argumenty.

CHASUBLE (*pohled upřený nahoru*) Přestalo to.

Hluk se zdvojnásobí.

BRACKNELLOVÁ Ráda bych, aby už konečně došel k nějakému závěru.

GVENDOLÍNA To napětí je strašné! Doufám, že neustane!

Vejde Jack s černou koženou taškou v ruce.

JACK (*hrne se k slečně Prismové*) Je to ta taška, slečno Prismová? Dobře si ji prohlédněte, než něco řeknete. Na vaší odpovědi závisí štěstí několika lidí.

PRISMOVÁ (*rozvázně*) Vypadá jako moje. Ano, tady je šrám, který utrpěla při nehodě omnibusu v Gower Street v době, kdy jsem byla mladší a šťastnější. A tady na podšívce je skvrna, způsobená výbuchem láhve lihuprostého nápoje, ke kterému došlo v Leamingtonu. A zde na zámku jsou mé iniciály. Úplně jsem zapomněla, že jsem si je tam v jedné marnotratné chvíli nechala vyřýt. Taška je nade vši pochybnost moje. Jsem ráda, že se mi tak nečekaně vrátila. Bylo velmi mrzuté, že jsem se bez ní musela celá ta léta obejít.

JACK (*pateticky*) Slečno Prismová, vrátilo se vám víc než tato taška. Já jsem to dítě, které jste do ní uložila.

PRISMOVÁ (*udiveně*) Vy?

JACK (*obejme ji*) Ano – maminko!

PRISMOVÁ (*ucukávajíc v pohoršeném údivu*) Pane Worthingu! Já nejsem vdaná!

JACK Nejste vdaná! Neskrývám, že je to pro mě těžká rána. Na druhé straně, kdo má právo hodit kamenem po trpícím? Nemůže snad pokání vykoupit jednu pošetlost? Proč by měly pro ženy platit jiné zákony než pro muže? Matko, já ti odpouštím. (*Snaží se ji znovu obejmout.*)

PRISMOVÁ (*ještě pohoršeněji*) Pane Worthingu, to bude nějaký omyl. (*Ukáže na lady Bracknellovou.*) Tato dáma vám může říct, kdo doopravdy jste.

Pauza.

JACK Lady Bracknellová, nerad bych, abyste si myslela, že vyzvídám, ale řekla byste mi laskavě, kdo jsem?

BRACKNELLOVÁ Obávám se, že ta informace vás vůbec nepotěší. Jste syn mé nebohé sestry, paní Moncrieffové, a tudíž Algernonův starší bratr.

JACK Starší bratr Algyho! Tak přece mám bratra! Věděl jsem to! Odjakživa jsem tvrdil, že mám bratra. Cecílie – jak jsi o tom mohla pochybovat? (*Popadne Algernona.*) Důstojnosti – můj nešťastný bratr. Slečno Prismová – můj nešťastný bratr. Gvendolíno – můj nešťastný bratr. Algy, ty holomku, teď se ke mně budeš muset chovat s větší úctou. Nikdy v životě ses ke mně jako bratr nechoval.

ALGERNON Připouštím, že do dneška ne. Ale snažil jsem se, i když jsem si to neměl s kým procvičovat.

Podají si ruce.

GVENDOLÍNA (*Jackovi*) Můj nejdražší! A jsi vůbec můj? Čí jsi? Jak se vlastně jmenuješ, když je teď z tebe někdo jiný?

JACK Proboha! Na to jsem úplně zapomněl. Předpokládám, že co se týče mého jména, tvé rozhodnutí je neodvolatelné.

GVENDOLÍNA Neměním nikdy nic, pouze city.

CECÍLIE Ty jsi ale šlechetná, Gvendolíno!

JACK Ať se tedy ten problém vyřeší hned. Okamžik, tetičko. Byl jsem už pokřtěný v době, kdy mě slečna Prismová uložila do tašky?

BRACKNELLOVÁ Tvoji milující rodiče se v tobě viděli a zahrnuli tě veškerým možným přepychem, včetně křtu.

JACK Takže pokřtěný jsem! Tím je to vyřešené. A jaké mi dali jméno? No tak, jsem připraven na nejhorší.

BRACKNELLOVÁ Jako nejstarší syn jsi samozřejmě dostal jméno po otci.

JACK (*nedůtklivě*) No dobře, ale jak se otec jmenoval?

BRACKNELLOVÁ (*hloubavě*) Teď si zrovna na generálovo křestní jméno nemohu vzpomenout. Ale nepochybuji o tom, že nějaké měl. Byl výstřední, to nepopírám. Ale až v pozdějších letech. A to vinou indického podnebí, manželství, špatného trávení a podobných lapálií.

JACK Algy! Nevzpomeneš si, jak se jmenoval náš otec?

ALGERNON Můj milý, my jsme si spolu moc nepopovídali. Zemřel, když mi ještě nebyl rok.

JACK Tetičko, nebylo by jeho jméno v důstojnické ročence z té doby?

BRACKNELLOVÁ Generál byl v podstatě mírumilovný člověk, když ovšem zrovna nebyl doma. Jeho jméno ale bude jistě v každém armádním adresáři.

JACK Důstojnické ročenky za posledních čtyřicet let mám tady. Měl jsem si ty úžasné seznamy prostudovat dávno. (*Chvatně přejde ke knihovně a vytrhne z ní příslušné brožury.*) Písmeno M. Generálové... Mal-lam, Maxbohm, Magley – to jsou příšerná jména – Markby, Migsby, Mobbs, Moncrieff! Poručíkem 1840, kapitánem, podplukovníkem, plukovníkem, generálem 1869, křestní jména Filip John. (*Velice klidně odloží knihu a velmi pokojně promluví.*) Vždycky jsem ti říkal, že se jmenuju Filip, vid', Gvendolíno? A Filip se nakonec jmenuju. Totiž, jak jinak bych se měl jmenovat, že?

BRACKNELLOVÁ Ano, už si vzpomínám, že mu říkali Filip. Věděla jsem, že to jméno nesnáším z nějakého konkrétního důvodu.

GVENDOLÍNA Filipe! Ty můj Filípku! Od začátku jsem tušila, že se nemůžeš jmenovat jinak!

JACK Gvendolíno, je strašné, když člověk najednou zjistí, že celý život mluvil pravdu. Můžeš mi odpustit?

GVENDOLÍNA Mohu. Něco mi říká, že se určitě změníš.

JACK Jak já tě miluju!

CHASUBLE (*slečně Prismové*) Leticie! (*Obejme ji.*)

PRISMOVÁ (*nadšeně*) Fredericku! Konečně!

ALGERNON Cecilko! (*Obejme ji.*) Konečně!

JACK Gvendolíno! (*Obejme ji.*) Konečně!

BRACKNELLOVÁ Synovče, mám dojem, že se začínáš chovat poněkud ordinárně.

JACK Odpusť, tetičko, ale poprvé v životě jsem si uvědomil, jak důležité je mít Filipa.

Živý obraz. Opona.

KONEC

Program vydalo
Národní divadlo moravskoslezské,
příspěvková organizace statutárního města Ostrava,
Čs. legii 148/14, 701 04 Ostrava – Moravská Ostrava
www.ndm.cz

Ředitel Jiří Nekvasil
Šéf činohry Peter Gábor

Redakce programu Klára Špičková
Výtvarné zpracování programu a plakátu, sazba Lubomír Šedivý
Textová korektura Pavel Hruška
Fotografie ze zkoušky Radovan Šťastný
Výtvarný návrh plakátu Michal Syrový
Koláže v programu Jan Čermák
Tisk Ringier Print CZ a. s.

Autorská práva překladu v České republice zastupuje Aura-Pont s. r. o.,
Veslařský ostrov 62, 147 00 Praha 4.

Činnost Národního divadla moravskoslezského,
příspěvkové organizace statutárního města Ostrava,
je financována z rozpočtu města Ostravy.

Aktivity NDM jsou také finančně podporovány
Ministerstvem kultury České republiky
a Moravskoslezským krajem.

ISBN 978-80-87650-08-0

MEDIÁLNÍ PARTNER INSCENACE

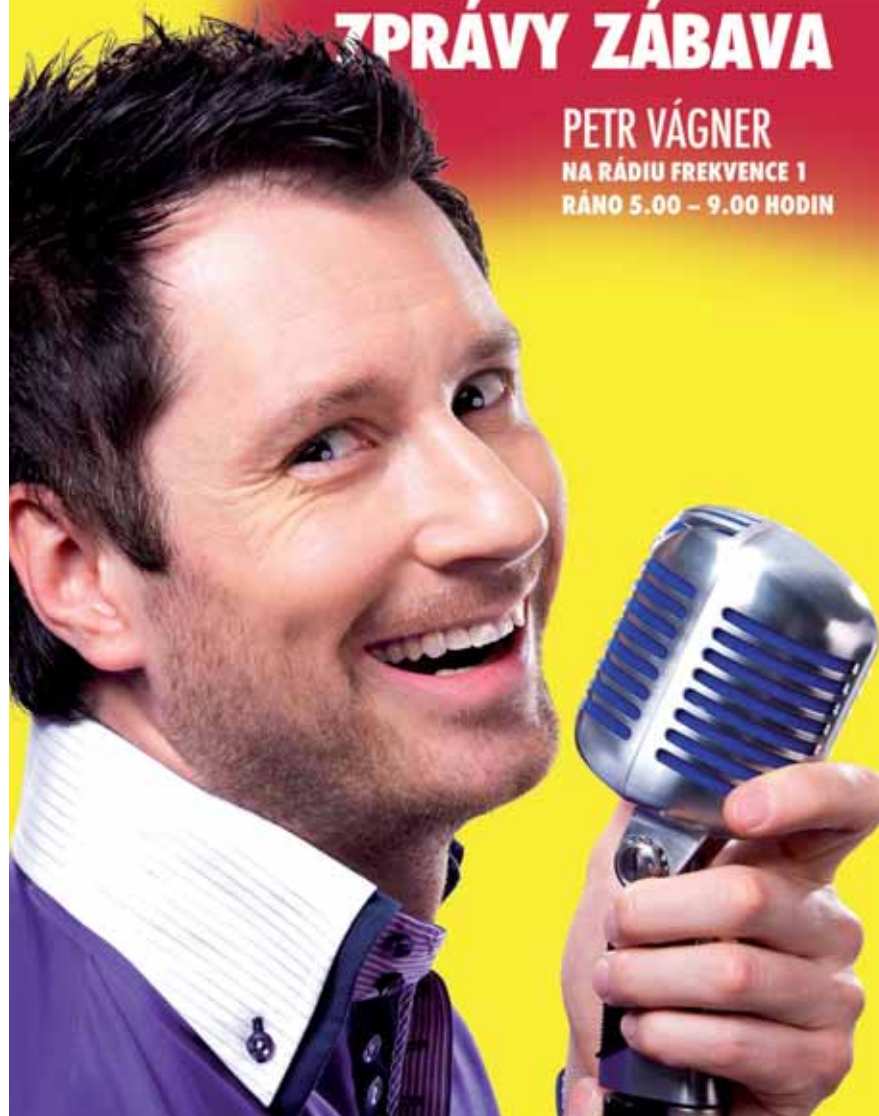

Frekvence

OSTRAVA!!!

Frekvence

HUDBA
ZPRÁVY ZÁBAVA

PETR VÁGNER
NA RÁDIU FREKVENCE 1
RÁNO 5.00 – 9.00 HODIN

Igor Orozovič, Vladimír Čapka

Igor Orozovič, Vladimír Polák

Vladimír Polák, Andrea Mohylová

Igor Orozovič, Veronika Forejtová, v pozadí Andrea Mohylová,
Vladimír Polák

Andrea Mohylová, Vladimír Polák

Vladimír Polák, Igor Orozovič

Anna Cónová, David Víkora, Petra Lorencová

David Viktora, Vladimír Polák, Anna Cónová

David Viktora, Vladimír Polák, Anna Cónová

Petra Lorencová, v pozadí Igor Orozovič

Petra Lorencová, Andrea Mohylová, v pozadí Miroslav Rataj

Igor Orozovič, Petra Lorencová, Andrea Mohylová, Vladimír Polák

Igor Orozovič, Veronika Forejtová, Petra Lorencová,
v pozadí Vladimír Polák, Andrea Mohylová

Vladimír Čapka, Veronika Forejťová, Miroslav Rataj